

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 19, številka 4

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
DECEMBER 2024

*Naj bo leto 2025 prijazno na vseh področjih!
Zdrave, srečne in mirne praznike vam želi
uredniški odbor občinskega glasila Burja.*

Iz vsebine

- 2 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE
- 4 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI
- 9 DRUŠTVENO
- 18 IZ KOMENSKÉ KNJIŽNICE
- 20 BURJINA GLASBA
- 21 PODJETNO
- 22 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO
- 27 ZDRAVSTVO IN SOCIALA
- 30 ŠPORTNO
- 33 IZ ŠOLSКИH KLOPI
- 38 BURJICA
- 44 ORA KRASA IN BRKINOV
- 49 KAR BURJA PRINESE
- 58 OBVESTILA IN PRIREDITVE

Drage bralke, dragi bralci glasila Burja!

Tokrat boste v nabiralnikih našli obsežno in precej praznično obarvano številko glasila. Vedno aktivni in delavni posamezniki, društva, ustanove in drugi so se razpisali o svojih dosežkih in prigodah, vas povabili na različne dogodke in z vami delili nasvete in zanimive informacije. Tudi v letu 2025 si želimo, da bi bile strani glasila polne veselih novic, zanimivih informacij in uporabnih nasvetov.

Naj bodo prihajajoči prazniki mirni in polni topline, novo leto pa naj prinese obilo zdravja, sreče, razumevanja in prijaznosti. Iskrene čestitke tudi ob dnevu samostojnosti in enotnosti.

Heidi Vrčon
odgovorna urednica

Glasilo Občine Komen
Letnik 19, številka 4, DECEMBER 2024

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.490 izvodov

Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Marija Umek (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Tamara Kukanja, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: DIGIPRINT, d. o. o.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do **25. 2. 2025**. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v decembrsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografe ali fotografke kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili. Naslednja številka občinskega glasila izide MARCA 2025.

Avtor naslovne fotografije: Miran V.

080 10 10 PROSTOFER

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci občinskega glasila BURJA!

Zadnji dnevi leta 2024 se hitro iztekajo. Še malo in zakorakali bomo v leto 2025, ki bo na globalni ravni zagotovo prineslo nove izzive in precej negotovosti. Svetovni dogodki, kot so ponovna izvolitev Donalda Trumpa za predsednika ZDA, stopnjevanje vojne v Ukrajini, ohlajanje gospodarske rasti v Evropski uniji, še posebej v njeni največji članici Nemčiji, zaostrovanje odnosov med Evropsko unijo in Kitajsko, nas opominjajo, da živimo v času globalnih pretresov in da nič več ne bo tako, kot je bilo, saj takšni dogodki močno vplivajo na gospodarski razvoj ter vnašajo nepredvidljivost in skrb v vsakdanje življenje skupnosti ter posledično tudi vsakega izmed nas.

Ker se bliža osemdeseta obletnica konca druge svetovne vojne, je občutek še toliko bolj grenak. Namesto da bi se veselili miru in sodelovanja, ki ga ta obletnica simbolizira, smo ponovno soočeni z negotovostjo in nesposobnostjo človeštva, da bi se iz zgodovinskih zablod naučilo bistvenih lekcij. Zato naj bo ta obletnica priložnost za spomin in opomin, kako pomembno je ohranjati mir

ter graditi mostove sobivanja tudi v najbolj zahtevnih časih.

Na lokalni ravni sicer ne moremo neposredno vplivati na globalno dogajanje, lahko pa izkoristimo njihove pozitivne vidike in omilimo negativne posledice, s čimer prispevamo k trajnostnemu razvoju naše skupnosti.

Leto 2024 je bilo za našo občino zelo uspešno. Ena najpomembnejših letošnjih pridobitev je nov, sodobno zasnovan vrtec v Štanjelu, ki našim najmlajšim omogoča varno in spodbudno okolje za rast in razvoj. Zaključili smo tudi komunalno in prometno ureditev nove obrtne cone pri ALU Komen, ki predstavlja velik korak k razvoju lokalnega gospodarstva in ustvarjanju novih delovnih mest. Poleg tega v teh dneh nameščamo sončne elektrarne na strehe vrtca v Komnu in osnovnih šol v Komnu in Štanjelu, s čimer sledimo zavezam k zmanjševanju ogljičnega odtisa ter zniževanju stroškov energije.

A delo še zdaleč ni končano. V letu 2025 nas čakajo številni pomembni projekti: gradnja nove balinarske dvorane v Kobjeglavi, ureditev nove četrte vrtine na črpališču Kraškega vodovoda v Klaricah, pridobitev gradbenih dovoljenj za Kulturni dom v Komnu, za športno dvo-

rano in pomožno nogometno igrišče na Grofovski ter počivališče za avtodome v Štanjelu. Zaključili bomo več kot 50 let trajajočo obnovo štanjelskega gradu, s čimer bo leto 2025 postalo zgodovinski mejnik na dolgotrajni poti njegove ponovne oživitve. Načrtujemo tudi gradnjo novih kolesarskih povezav, ki bodo Kobjeglavo preko Štanjela povezale z Gornjo Branico, ter vzpostavitev trase med Komnom in Svetim do občinske meje pri Lipi. Te povezave bodo izboljšale prometno varnost in povečale privlačnost naše občine tako za prebivalce kot za obiskovalce.

Ne smemo pozabiti na pomembnost nadaljnje obnove vaških domov, ki so središča druženja in ohranjanja tradicije. Zato tudi v letu 2025 v ta namen zagotavljamo zajeten del občinskega proračuna. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujem vsem, ki s svojim trudom, idejami in sodelovanjem prispevate k razvoju naših vasi.

Ob zaključku leta vam želim mirne praznike, veliko zdravja, osebnega zadovoljstva in uspehov v prihajajočem letu. Skupaj vstopimo v leto 2025 z optimizmom, a tudi z odgovornostjo in previdnostjo. Iskreno čestitam tudi ob bližnjem dnevu samostojnosti in enotnosti!

Vaš župan, mag. Erik Modic

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05 73 10 450
 Fax: 05 73 10 460
 Spletna stran: www.komen.si
 E-pošta: obcina@komen.si
 Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
 sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
 E-pošta: soou@sezana.si
 Uradne ure: ponedeljek, sreda in petek od 8.00 do 10.00

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
 Telefon: 05 76 68 580
 E-pošta: knjznica.komen@kosovelova.si
 Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
 sreda od 8.00 do 15.00

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
 Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00
 torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00
 sreda od 9.00 do 18.00

Zbirni center Komen

torek: od 9.00 do 13.00
 četrtek: od 14.00 do 17.00
 sobota: od 9.00 do 13.00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
 Telefon: 01 5863 600
 E-pošta: info@jr-lj.si
 Spletna stran: www.jr.si/prijava-napak

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture

ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.
 E-pošta: napake.oso@gvo.si
 Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
 (izven delovnega časa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

Svečano odprtje novega vrtca v Štanjelu

V ponedeljek, 25. novembra 2024, je v Štanjelu potekalo dolgo pričakovano odprtje novega vrtca. Dogodek je bil poseben trenutek za vse udeležence, saj pomeni pomemben korak naprej v zagotavljanju boljših pogojev za delovanje, razvoj in skrb za najmlajše.

Slavnostnega prereza traku so se udeležili župan Občine Komen, mag. Erik Modic, ravnateljica Vrtca Sežana, Teja Čeh Svetina, ter vodja Sektorja za investicije na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje, Iztok Žigon. Dogodku so prisostvovali številni starši, otroci ter ostali gostje, ki so z navdušenjem pozdravili začetek novega poglavja.

Nov vrtec je oblikovan tako, da zagotavlja varno, spodbudno in ustvarjalno okolje za razvoj otrok v prvih letih njihovega življenja. S svojo sodobno arhitekturo in prostornostjo bo prostor omogočil tako igranje kot učenje ter razvijanje vseh potrebnih veščin za uspešen začetek šolanja.

Občina Komen je s projektom, ki je potekal od 9. marca 2023 do 25. septembra 2024, pridobila 615 m² površin. Celotna vrednost investicije je znašala 1.639.425,03 EUR, od tega je bilo 729.230,32 EUR pridobljenih iz sredstev Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, preostali znesek pa je bil financiran iz lastnih sredstev občine.

Vrtec Štanjel je bil zgrajen leta 1999 s kapaciteto za dva oddelka, vendar so se že kmalu pokazale potrebe po dodatnih prostorih. V zadnjih 20 letih se je vrtec

soočal s prostorsko stisko, saj so imeli tri ali celo štiri oddelke, kar je zahtevalo gostovanje v prostorih podružnične šole. Z novim vrtcem se je pridobilo prostor za tri oddelke, z možnostjo koriščenja dodatnega prostora v sosednji šoli za četrti oddelek. Nov vrtec vključuje številne izboljšave, med njimi dve novi igralnici s pokritima terasama, igralnico z dostopom na igrišče, zunanje sanitarije za otroke, prostor za spravilo na igrišču, peskovnik, pisarno za obravnave otrok s posebnimi potrebami, večnamenski prostor za gibanje in prireditve ter dvigalo, ki omogoča dostopnost za vse uporabnike.

V sklopu dogodka so otroci skupaj z vzgojiteljicami pripravili otvoritveno slovesnost, ki je navdušila vse prisotne. S tem so že v uvodu pokazali, kako polni

energije in veselja so mali nadobudneži.

Župan mag. Erik Modic ter ravnateljica vrtca Teja Čeh Svetina sta se ob tem pomembnem dogodku zahvalila vsem, ki so omogočili izvedbo projekta. Zahvalila sta se svetnikom za podporo pri projektu, gradbenikom, projektantom, strokovnim službam občine in vsem mojstrom, ki so sodelovali pri gradnji. Posebne zahvale so bili deležni tudi strokovni delavci in podporne službe v Vrtcu Sežana, kuharice, učiteljice in vodstvo šole za odlično sodelovanje in podporo skozi celoten proces.

Odprtje je bilo lep zaključek dolgotrnega truda, ki je prinesel prostor, kjer bodo otroci razvijali svoje sposobnosti, se učili in ustvarjali spomine na svoja prva leta.

Besedilo: Občinska uprava
Foto: Alan Kosmač

Otroci so se razveselili novega vrtca

V Štanjelu smo z navdušenjem dočkali odprtje novega vrtca, ki je rezultat celovite rekonstrukcije in gradnje. S tem projektom smo pridobili dodatne in posodobljene prostore, ki omogočajo boljše pogoje za delo z otroki in bolj kakovostno izvajanje vzgojno-izobraževalnega programa. Vrtec je bogatejši za dodatno igralnico, pokriti terasi, prostor za izvajanje dodatne strokovne pomoči, sodoben in prostoren večnamenski prostor, prostor za didaktični material, razdelilno kuhinjo, dvigalo za lažjo dostavo hrane, zunanje sanitarije za otroke, prostor za spravilo na igrišču, pokrit peskovnik in parkirišča. Vrtec je povezan z igriščem, ki omogoča lažji dostop do zunanjih igralnih površin. Novi vrtec bo pomembno prispeval h kakovostni predšolski vzgoji in omogočil prijetno okolje za igro, učenje in ustvarjalnost.

Slovesnost ob odprtju so zaznamovali nagovori ravnateljice Vrtca Sežana, ga. Teje Čeh Svetina, in župana Občine Komen, mag. Erika Modica, ki sta izrazila zadovoljstvo nad dosežkom in poudarila pomen vlaganja v predšolsko vzgojo. Po nagovorih je sledil slavnostni razrez

traku. Prezali so ga župan Občine Komen, mag. Erik Modic, ravnateljica Vrtca Sežana, ga. Teja Čeh Svetina, predstavnik Ministrstva za šolstvo in izobraževanje, vodja službe za investicije, g. Iztok Žigon, ter dva otroka, ki obiskujeta vrtec.

Starše in ostale obiskovalce so navdušili tudi nastopi otrok. Najmlajši so se predstavili s kratkim posnetkom, s katerim so prikazali, kako poteka njihov dan v vrtcu. Otroci srednje starostne skupine so zaplesali ob pesmi Hiško zidamo, najstarejši pa so se predstavili s čudovitim plesom ob pesmi Lepši svet. Skupaj smo slovesnost zaključili z energično izvedbo pesmi Ko si srečen in zapeli pesem Naš vrtec. Program je popestril tudi kvintet Pihalnega orkestra Komen, ki je že v uvodu zaigral himno.

Po uradnem delu je sledil ogled vrtca, kjer so se obiskovalci lahko sprehodili skozi prenovljene in nove prostore, ki s svojo sodobno zasnovo in prijetno energijo navdušujejo tako otroke kot starše. Slovesnost smo zaokrožili z druženjem ob slavnostni torti, ki je simbolično zaznamovala nov začetek.

Ob tej priložnosti bi se še posebej zahvalili Osnovni šoli Štanjel, ki nas je v vseh teh letih gostila, priskočila na pomoč in z nami sodelovala, ter staršem za njihovo potrpežljivost. Hvala tudi vsem, ki so

kakorkoli prispevali k nastanku novega vrtca. Hvala fotografoma, ki sta prireditev ujela v objektiv, kvintetu Pihalnega orkestra Komen ter vsem, ki so pomagali pri izvedbi slavnostnega odprtja.

Ta pomemben korak bo zagotovo še dolgo odmeval v našem kraju in v srcih vseh, ki smo del te skupnosti.

Besedilo: Katarina Černigoj
Foto: Alan Kosmač in Taj Kosmač

Iz vaških skupnosti

2. Bonsaj delavnica v Tomačevici

Kljub kislemu vremenu se je v soboto, 5. oktobra 2024, v vaškem domu Tomačevica odvijala zanimiva in prijetna bonsaj delavnica, ki je kot lani privabila goste iz cele Slovenije, letos sta bila prisotna tudi dva gosta iz sosednje Italije. Dva lokalna ljubitelja bonsajev ter obenem organizatorja je presenetilo število oblikovalcev, saj se jih je zbralo 24 – med katerimi je bilo nekaj začetnikov –, kot tudi to, da je v delavnici ustvarjal najmlajši udeleženec, ki se je v spremstvu mame pridno učil vrlin oblikovanja. Ravno v takem prijetnem vzdušju so si vsi udeleženci lahko izmenjevali izkušnje, nasvete ter začetnikom pomagali z nasveti, kako

najbolje oblikovati z rezanjem ožicevanjem. Možno si je bilo ogledati tudi izdelavo prav tapravih bonsaj posod iz gline in z vsem drugim, kar spada v svet bonsajstva. Da se je gostom pokazalo gostoljubje in s tem še malo promocije Krasa, se je udeležence razvaljalo z dobrotami obalno-kraške kulinarike in kapljico domačega. V razgretem ozračju, ko beseda

da besedo, je bila večkrat predlagana še dodatna zimska delavnica in tisto, kar po tem pride, kjer se predstavi mojstrovine, to je razstava dokončanih bonsaj dreves. Kdo ve, kaj bo čas prinesel, ampak kjer je volja, tam je tudi pot. Zahvala gre vsem, ki so nudili pomoč pri izvedbi delavnice, in Vaški skupnosti Tomačevica. Upam, da se prav kmalu vidimo.

Besedilo in foto: Jaka Jančar

Strast do ustvarjalnosti – razstava Bože Vodopivec v Tomačevici

V soboto, 16., in v nedeljo, 17. novembra, je Društvo Tomačevica popestrilo dogajanje v vasi in v vaškem domu gostilo prekrasno razstavo vsestranskih ročnih del domače ustvarjalke Bože Vodopivec.

Boža je velik del svojega življenja preživela v Tomačevici in prav tu pričela z ustvarjanjem v slikanju, kvačkanju, pletenju in šivanju. Od malih nog je čutila veliko željo po ustvarjanju, spoznavanju umetnosti. V letu 2009 se je udeležila slikarske delavnice v komenski knjižnici,

ki jo je vodila akademska slikarka Mojca Senegačnik in tam je Božina ustvarjalnost privrela na dan. Slikarsko delavnico je obiskovala celih devet let in v tistem obdobju je nastalo nešteto slik. Boža se je udeležila tudi slikarske delavnice pri akademskem slikarju Aleksandru Pece, ex tempora na Ajševici. V njenih ročnih delih je opaziti veliko ljubezni do ustvarjalnosti in umetnosti, zato smo v društvu hvaležni, da nam je Boža ponudila priložnost, da razstavimo njene kreacije.

Razstava je bila zelo lepo obiskana. Na ogled so bile slike na platnu, izdelki, poslikani na različne naravne podlage (kamen, buča), čudoviti kvačkani izdelki, kot so na primer torbe in klobuki, ter izdelki iz lesa in gline, mila in še marsikaj zanimivega. V nedeljo smo razstavo zaključili s prijetnim druženjem.

Hvala Boži, ker je z nami delila njene umetnine, in vsem obiskovalcem razstave, ki so s svojim obiskom potrdili, da imamo Kraševci radi umetnost in podpiramo sovaščane v ustvarjanju.

Besedilo in foto: Društvo Tomačevica

»Ko si rekel, da si od tam, kjer je sveti Tilh, je bilo vsem jasno, od kod si.«

Prvi vikend v septembru smo v Svetem tradicionalno praznovali god svetnika in zavetnika naše (nekdaj romarske) cerkve, svetega Tilna oziroma »Tilha«, kot rečemo po domače. Pri Stari šoli smo se ob glasbi, hrani in pijači preizkušali v košarkarskih izzivih, ugibanju višine pršuta in zabavali ob tomboli.

»Ves trud pri organizaciji in izvedbi praznovanja je vložen za dobro počutje vaščanov in povezovanje vasi,« pravi predsednik Društva S'čanski puntarji, Tjaš Saksida. Ob tem se za vse prispevke in nagrade zahvaljujemo donatorjem: Biostilu, Magru, Tošču, Gromapu, Kolektorju in podjetju Business Solutions.

Sv. Tilh je namreč osrednji vaški praznik, ki domačinom od nekdanjega velikega pomeni. Ljudje so se omenjenemu svetniku med drugim priporočali za zdravje, dobro letino, najbolj znana pa je romarska prošnja mladih deklet: »Sveti Tileh s Kra-

sa, daj mi moža do pasa, naj bo iz ila ali kamnja, samo, da bo moškega znamenja!«

Prvo septembrsko nedeljo je v cerkvi slovesna maša, vaščani cerkev očistijo in okrasijo s cvetjem, zadnja leta za to skrbi mojster floristike, Marko Jazbec.

»Družine povabijo svoje sorodnike in prijatelje na kosilo in druženje,« pripoveduje Marijana Jakončeva. Iz otroštva se spominja, da so na njihovi domačiji, ki je bila ena največjih in menda tudi najbogatejših v vasi, pripravili kosilo za župnike, ki so sodelovali pri maši, prihajali so iz širše okolice.

»Na dogodek smo se začeli pripravljati že sredi avgusta. Pogovarjali smo se, katere jedi bodo na jedilniku, pregledali pribor, krožnike in skodelice, prte in prtičke. Zelo natančno smo čistili kamro in druge prostore, ki so bili na poti, kjer so hodili župniki. V spominu imam prihod štirih ali petih župnikov v mašnih oblač-

lih na dvorišče. S pravim strahospoštovanjem smo jih čakali. Vsa družina, bilo nas je devet, je stala pred vhodom v hišo. Mama, ki jih je stregla, jih je v imenu družine pozdravila, imela je bel vezen predpasnik. S sestro sva bili še majhni in sva komaj čakali, da popoldne odidejo. Takrat sva smeli v kamro, kjer je bilo kosilo. Na mizi je ostalo še veliko raznovrstnega peciva, ki sva ga smeli pojediti.«

Pred 2. svetovno vojno in še nekaj let po vojni so vaščani organizirali vaški semenj, na njem so prodajali leseno posodo, kmečka orodja, sode, hrano, spominke in drugo. Mario Pikotov pravi, da je bil v starih časih, še posebej pod Italijo, to velik praznik. Ne le iz bližnjih vasi, prihajali so tudi iz zamejstva.

»Po maši je bila procesija po vasi. Postavljeni so bili oltarji od cerkve pa do Governovih. Mladina je pomagala pri njihovi okrasitvi in pometala makadamsko

cesto. Od cerkve do šole so bile stojnice z raznimi dobrotami ter pripomočki za vinogradništvo in kletarstvo.«

Stankotu Pekovemu še zdaj dišijo kolači s tistih štantov, sam se spominja, da so se ti vrstili od cerkve do pokopališča. Pri cerkvi pa so bili vrtiljaki oziroma »ringelšpili«.

»Mladi fantje so na podestu ročno potiskali oziroma vrteli kolo vrtiljaka. Po treh vrtenjih so dobili listek za eno vožnjo. Zvečer pa je bil na Brjarju ples,« opiše Mario.

Nekateri vaščani in obiskovalci so se ob pijači in balinanju (na »zogu«) družili v gostilni pri Lucjenih, kasneje pa v gostilni pri Mariji – obe sta bili v neposredni

bližini cerkve.

Po letu 1990 je veliko praznovanje za nekaj časa nekoliko zamrlo, nato pa je skupina vaščanov spet združila moči in organizirala fešto na Brjarju ob cerkvi.

»Igrišče smo ogradili oziroma okrasili s fraskami, eno cesto smo zaprli, postavili oder in imeli živo muziko, igral je Veselko z Brij, ljudje so plesali, bile so stojnice z medom, sivko in drugimi izdelki, tudi Ribn'čan nas je obiskal s svojo suho robo,« opiše Stojan Ž'gunjev.

Med mogočnimi orehi so stali šank in mize. Pri stari lipi so bili ponovno vrtiljaki (takrat seveda že na elektriko) in otroci so tam preživeli večino večera.

»Vsi smo vedno zelo čakali tega sve-

tega Tilha, prinašal je zadovoljstvo, mir v duši, pomenil neko druženje, marsikdo si je za takrat privoščil tudi nova oblačila in obutev. To je bil eden glavnih praznikov na Krasu, drugje niti ni bilo nekih takih dogodkov,« še pove Stojan.

»Ko se je odprla meja z Italijo in si povedal, da si iz Svetega, ni nobeden vedel, kje je to. Ko si pa rekel, da si od tam, kjer je sveti Tilh, je bilo pa takoj vsem jasno, od kod si,« doda Mario, ki se mu zdi lepo, da se tradicija vzdržuje še danes in da se vaščani še vedno zberejo.

Besedilo:

Tjaša Dugulin za Vaško skupnost Sveto in Društvo S'čanskih puntarjev
Foto: arhiv vaške skupnosti in društva

Obnova naslikanega oltarja sv. Notburge v cerkvi sv. Tilha v Svetem

Cerkev sv. Tilha v Svetem je pomemben kulturni spomenik predvsem zaradi edinstvene osemkotne cerkvene ladje z vidnim ostrešjem, katerega nosi vitek sredinski steber. Je pa tudi lepo opremljena z oltarji in slikami. Sicer urejeno notranjščino cerkve je kvarila zelo poškodovana poslikava levega stranskega oltarja sv. Notburge. Oltar je sestavljen iz kamnite menze na dvignjenem podestu in slike v lesenem okvirju, ki prikazuje sv. Notburgo, Janeza Nepoumuka in Marijo z detetom, delo goriškega slikarja iz 18. stoletja, Antonija Parolija. Obkroža ga velika poslikava z iluzionistično naslikano

oltarno arhitekturo, postavljeno v prav tako naslikano plitvo nišo. Ob straneh sta naslikana kipa sv. Dominika in sv. Miklavža, zgoraj je v medaljonu naslikan napis IHS. Nad oltarno arhitekturo, še zmeraj v niši, pa so naslikani še angeli, ki držijo težak rdeč zastor. Enaka niša z angeli in zastorom je naslikana tudi okoli desnega stranskega oltarja sv. Jerneja, kar skupaj s slavolokom prezbiterija med njima ustvarja videz treh velikih obokanih odprtih. Poslikavo je leta 1893 naslikal goriški slikar Clemente del Neri.

Medtem ko je poslikava desnega stranskega oltarja v dobrem stanju, je poslikava levega močno propadla. V

zgornjem delu je bila barvna plast brez veziva in se je luščila, v preteklosti jo je izpiralo, ko je puščala streha. V spodnjem delu pa je zaradi dolgotrajnega delovanja vlage propadal omet, na površini so se nabirale soli. Spodnji desni kot z naslikanim kipom sv. Miklavža je bil skoraj uničen. Problem vlage je bil rešen med obnovo cerkve v 90-ih letih 20. stoletja.

Poslikava je bila očiščena, utrjena je bila barvna plast, pokitane so bile poškodbe v ometu in opravljena retuša poškodb in rekonstrukcija manjkajočih delov poslikave. Ob tem je bilo ugotovljeno, da je pod sedanjo poslikavo še ena starejša, ki prav tako kot ta prikazuje oltarno arhitekturo, vendar je bila ta verjetno manjša in bolj enostavna. Ugotovljeno je bilo tudi, da je bila poslikava že popravljena, spodnji levi del je bil na novo naslikan. To se je verjetno zgodilo v sklopu večjih popravil in beljenja cerkve, najbrž leta 1940, ko je bil prebarvan tudi kip sv. Tilha na glavnem oltarju.

Dela so bila zaključena v avgustu, pred praznikom sv. Tilha. Izvedla jih je domača restavratorka Nataša Lapanja Jazbec. Stroški del so bili 16.913,00 evrov. Večji del sredstev, 13.361,27 evrov, je bil na razpisu za obnovo kulturne dediščine pridobljen Ministrstva za kulturo, preostanek je zagotovila Občina Komen, za kar se lepo zahvaljujemo.

Z opravljenimi deli je bila odpravljena velika motnja in cerkev sv. Tilha je sedaj bolj urejena in lepša.

Besedilo: Andrej Jazbec

Foto: Nataša Lapanja Jazbec

Prej.

Potem.

Moj pogled na Volčji Grad

V soboto, 16. novembra 2024, smo na Volčjem Gradu pri Mrškovih otvorili razstavo Draga Metljaka z naslovom Moj pogled na Volčji Grad. Njegove korenine izvirajo iz naše vasi. Zadnja leta obnavlja domačijo svojih prednikov ter opazuje vas in pokrajino skozi fotografski objektiv. S fotoaparatom je ovekovečil trenutke minljivosti časa ob jutranji zori ter nočno tišino vasi.

Ogled razstave je bil možen do 30. novembra 2024.

Besedilo: Stojan Kosmina
Foto: Robert Strahinjic

Osina podoknica

5. oktobra 1990 se je na Volčjem Gradu odvijala Osina podoknica, ki sta jo organizirala vaška skupnost in časopis Nedeljski dnevnik. Takrat je bila ta prireditev velik dogodek za celo vas, ki je zahteval tudi veliko vloženega dela. Na žalost sta

nam takrat burja in dež pokvarila dogodek.

Letos na 34. obletnico smo video zapis obdelali v sodobne tehnike in si ga 5. oktobra 2024 ogledali pri Mrškovih. Mladim je bilo zanimivo videti, kakšen je bil Volčji Grad nekoč, za nas starejše pa kako čas beži ter kako so zrasli otroci. V vaškem domu hranimo napis dobrodošli kot spomin na ta dogodek iz leta 1990.

Hvala lepa vsem, ki ste takrat in danes pomagali uresničiti projekt.

Besedilo in foto: Stojan Kosmina

V spomin in opomin na strahote prve svetovne vojne

27. Pohod po sledih soške fronte

Toplo in sončno vreme, druženje in rekreacija, pa tudi obujanje zgodovinskega spomina na strahote vojne, ki žal ponovno pretresajo svet, okrepčila na poti, na cilju pa jota s klobaso in kozarec domačega brestovskega je letos privabilo na tradicionalni 27. Pohod po poteh soške fronte kar prek 320 ljudi. Prišli so od blizu in daleč, celo avtobus navdušenih upokojencev se jim je pridružil iz cele Slovenije.

Pot, dolga 15-kilometrov, je v organizaciji turističnega društva Brest pohodnike najprej vodila proti Cerovljam, kjer so nas pogostili zamejski prijatelji iz društva Cerovlje Mavhinje. Nato smo se povzpeli na Grmado, 323 metrov visok hrib. Od tam smo pot nadaljevali na Kohišče, priljubljeno destinacijo s te in one strani meje,

kjer je lepo urejeno posestvo in ki ga je mogoče osvojiti na prav tako tradicionalnem pohodu vsako leto maja. Naslednji postanek je bil v Medji vasi, nato pa smo se spustili v dolino proti Brestovici.

Letošnji pohod so s prikazom vojaškega vsakdana še posebej obogatili člani zgodovinskega društva IR 17. Pred nekdanjo brestovsko šolo nas je poleg odlične enolončnice pričakal program – neke vrste ponazoritev avstro-ogrškega vojaškega utripa. Četa vojakov v avtentičnih uniformah iz prve svetovne vojne, natančneje iz 17. pehotnega polka, ki so ga imenovali tudi »Kranjski Janezi«, je primarširala na prizorišče, se namestila, odložila nahrbtnike in puške, zakurila ogenj, si na njem spekla klobase ter se okrepčala ...

»Ko prihajaš iz pozabljene preteklosti, lahko postaneš most povezovanja med vsemi drugimi, in prav to je naš namen. Naše društvo ne obuja vojne, ampak smo tu za to, da ohranjamo vojaški zgodovinski spomin,« je povedal predsednik društva in poveljnik ponazoritvene skupine Marko Negrieski.

Mnogi dedje in pradedje Slovenk in Slovencev so bili vojaki Avstro-ogrske, tudi v tistih najbolj krvavih bitkah, ko so leta 1914 šli na rusko bojišče v Galicijo, kasneje na soško fronto in tirolsko fronto. Kraško bojišče velja za enega naj-

bolj krvavih bojišč prve svetovne vojne. Omeniti velja, da je bila Brestovica 24. in 25. maja 1917 tarča bombnega napada in ob tem skoraj v celoti porušena. Iz italijanskih zgodovinskih vojaških dnevnikov lahko razberemo, da so ga označili za

prvo vojaško letalsko bombardiranje.

Naj se nikoli več ne ponovi, ne na naših tleh, pa tudi povsod drugod po svetu ne, kot si želimo vsi, ki v srcu dobro mislimo. Naj v svetu končno prevlada mir!

Besedilo in foto: Marjana Lavrič – za Turistično društvo Brest

»S L A P O V I« – fotografska razstava v Preserjah

Slap je prisproda življenja in s tem nas samih – njegovega nenehnega spreminjanja in neustavljivega gibanja, naprej proti zemlji, tudi skozi nas. In naj bo ta tok dober.

Skozi letošnje poletje in jesen so slapovi tiho, a vendarle bučali v rotundi vaškega vodnjaka v Preserjah. Težko bi se zanje našlo primernejše mesto, kot je ta »komunska štirna«. Fotografsko razstavo z 10 črno-belimi fotografijami pod naslovom »Slapovi« je postavil ljubitelj vsega lepega in dobrega, domačin, g. Silvan

Pipan. Po dolgoletnem prenašanju znanja na nadobudne dijake kot profesor na Elektrotehniški računalniški srednji šoli in gimnaziji v Ljubljani (Vegova), danes sicer že kot upokojenec, vendar vedno aktiven in poznan kot organizator oratorijskih srečanj mladih, upravljalec tabora sv. Valentina na gmajni med Preserjami in Ivanjim Gradom in še marsikaj bi se našlo. Razstavljenе fotografije so plod njegove diplomske naloge na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo Ljubljana. Razstavo so v juliju 2024 ob kratkem kul-

Razstavo so odprli župan Erik Modic, avtor Silvan Pipan in najstarejša Preserka Jožica Peric. V ozadju je tudi nastopajoča kitaristka Darinka Bak. Foto: Damjana Pipan

turnem programu z glasbenim vložkom kitaristke Darinke Bak, otvorili župan Erik Modic, najstarejša Preserka Jožica Peric in avtor Silvan Pipan.

Takšnih izrazov domačijske zavesti smo lahko le veseli. Popestrijo prostor in bogatijo kraj, plemenitijo krajane, poučujejo turiste, sporočajo romarjem, prijazno seznanjajo o naši kraški občini ... O pomenu razstave pa veliko povedo že sami zapisi v zvezku vtisov v rotundi, kot na primer tale: »Krasne fotografije, ki pobožajo dušo.«

Zato, Silvan, hvala ti.

Besedilo in foto: Ivan Uršič

Starost? To je le beseda, ki jo uokvirjajo leta!

Društvo upokojencev Komen že dolga leta piše uspešno zgodbo, ki se z vsako menjavo vodstva samo še nadgrajuje z novimi vsebinami in vedno novimi idejami. Društvo šteje danes 362 članov in razveseljivo je, da se članstvo vztrajno povečuje.

Gospod Milan Rudež, ki je društvo vodil od leta 2017 do letošnjega aprila, se je zaradi zdravstvenih težav odrekel še enemu mandatu. Člani društva se Milanu iskreno zahvaljujemo za uspešno vodenje ter za pomoč in pozornost, ki jo je nudil vedno, ko jo je katerikoli član potreboval. Milan, še enkrat iz srca HVALA, vse dobro ti želimo in ostani še dolgo naš član!

Štafetno palico vodenja je tako aprila letos prevzel nov predsednik, g. Livjo Jelen, ki je v knjigi društva odprl novo stran. Skupaj z Upravnim odborom širijo dejavnosti društva z novimi vsebinami ter uspešno nadaljujejo z že utečenimi oblikami delovanja. Novost je enota Pohodništvo in razširjena enota (z žensko ekipo) Balinarstvo, ki sta uspešno prestali »ognjeni krst«. Ob vsem tem, pa ne smemo pozabiti vestnih poverjenikov po vaseh, ki pridno skrbijo, da je prav vsak posamezen član društva ažurno seznanjen z vsem, kar se v društvu dogaja. Zaslужijo si tako pohvalo kot zahvalo, saj s svojim delom odlično zaokrožujejo delo društva.

Tako je letošnja bera dogodkov zelo uspešna in dobro sprejeta pri vseh članih društva.

Začelo se je aprila, kot že navedeno, z izvolitvijo novega vodstva. Že v maju se je vesela družba 128 članov odpeljala na enodnevni izlet na Cres. Izlet je zajemal tako ogled kulturnih zanimivosti otoka

kot tudi zabavni del. Na ladjici, v objemu čudovite posadke, morskih in kopenskih dobrot, dobre kapljice, harmonikaša ter spremljevalne ekipe delfinov, je bilo vzdušje popolno. Sledil je še večerni del v gostišču, nekje v osrčju Istre.

Junija je na športnih igrah Pokrajinske zveze društev upokojencev Južne Primorske v Postojni, tekmovala tudi naša moška balinarska vrsta in dosegla odlično četrto mesto.

Julija je ekipa Pohodništvo pripravila pohod po Volčjem Gradu (ogled zanimivosti) ter po okoliških poteh vasi. Skupno 30 pohodnikov si je ob zaključku v vaškem domu ogledalo film »Iz Gorjanskega na Triglav 2015«, ki ga je posnel in tudi predvajal predsednik Kraški gadov. In čisto na koncu se je zgodila skupna »marenda« in prijetno druženje pohodnikov.

Avgusta se je 49 udeležencev podalo na tridnevno raziskovanje Madžarske s poudarkom na Budimpešti. Program je bil nekoliko gost, zato pa toliko bolj zanimiv in poučen. Tudi tu je bilo vsega: od kulture do zabave. Videli in spoznali smo veliko novega in prepričana sem, da bo tudi ta izlet ostal vsem v lepem spominu.

Septembra se je veliko članov društva udeležilo županovega vsakoletnega sprejema starejših občanov, ki je bilo letos organizirano v dvorani v Gorjanskem. Pri sprejemu je sodeloval tudi naš predsednik ter skupaj z županom pozdravil okoli 80 zadovoljnih »starostnikov«. Odveč je napisati, da je bil tudi ta večer, ob spremstvu dobre hrane, humoristke in dveh mladih harmonik, vesel, zabaven, le škoda je, da se zgodi samo enkrat letno!

Oktober je sledilo srečanje društev Primorske, ki se ga je v Solkanu udeležilo 27 naših članov. Vesel pogled na množico

udeležencev iz številnih upokojenskih društev je bil samo potrdilo, da so ta društva potrebna, sprejeta ter, da je trditev v naslovu tega članka, popolnoma pravilna!

Konec oktobra so si pohodniške čevlje spet obuli člani, ki so na krožno pot krenili iz koč pri Gadih pri nekdanji državni meji, si privoščili »marendo« na kmetiji Kosmina v Brjah pri Komnu ter se ob povratku v koč okrepčali z okusnim poznim kosilom. Druženje se je zaključilo v večernih urah.

Novembra je bilo organizirano martinovanje na Štajerskem, ki se ga je udeležilo 78 članov. Vsako martinovanje je uspeh, če je le družba prava. In tudi tukaj je odveč pisati, da je bil »žur« popoln, v veliko zadovoljstvo udeležencev.

Ostane le še december, v katerem bo društvo glavno dejavnost namenilo že utečenim obiskom bolnih in ostarelih, starih 85 let in več. Skromna darilca, obisk in pogovor so stvari, ki tem ljudem vedno pričarajo nasmeh na obraz in veliko hvaležnost za izkazano pozornost.

Namensko je za konec tega zapisa ostala »Balinarska sekcija«, v kateri igrajo moška, ženska in mešana ekipa. So vsestransko uspešni, posebna pohvala pa gre ženskam. Čeprav so popolne začetrnice, bodo letos v mešani ekipi že tekmovali v Zimski ligi v Kobjeglavi! To pa je uspeh, ki spet potrjuje trditev v naslovu članka.

Društvo želi vsem občanom SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO in naj vam leto 2025 UOKVIRI le zdravje, razumevanje, sodelovanje in vse, kar je dobrega; skratka vse, kar zajema beseda LJUBEZEN!

Besedilo: Adrijana Konjedič
Foto: arhiv društva

Pet let Kulturno etnološkega društva Venček iz Štanjela

Kulturno etnološko društvo Venček iz Štanjela je bilo ustanovljeno v začetku leta 2020. Namen ustanovitve društva in njegovo delovanje je skrb za ohranjanje običaja spletnja venčkov svetega Ivana, ki so značilni za Kras. Šega temelji na ljudskem verovanju v magično in zdravilno moč rastlin, nabranih na kresni večer. Dekleta in žene so spletale venčke iz ostre homulice ali rumenih križcev. Nato so jih razobesile na vhodna vrata hiš, da bi, kot izhaja iz starodavnega poganskega verovanja, varovali ljudi in njihove domove pred zlimi silami, ognjem in kačami, ohranjali moč sonca ter prinašali srečo.

V Štanjelu smo običaj spletnja kresnih venčkov začeli obujati že pred petindvajsetimi leti, tik pred tem, ko bi šega popolnoma izginila v pozabo. Takratni direktor Goriškega muzeja, g. Andrej Malnič, je tradicijo spletnja venčkov svetega Ivana raziskal in tudi strokovno opredelil, da je bila na robu izginotja. Venček je vsako leto krasil in varoval le še hišo pri Rudeževih, saj je sedaj že pokojna Kristina Rudež skrbno varovala običaj spletnja venčka iz rumenih svetoivanskih rožic, ki se jim na Krasu pravi tudi križci. Na pobudo Andreja Malniča in vaščanke Duške Švagelj, ki je velika ljubiteljica skrbi za nesnovno kulturno dediščino, se je običaj začel postopoma obujati. Gospa Kristina je bila prva mentorica ljubiteljem pletenja, pokazala je, kako so nekdanje spletale venčke, kakšno cvetje je bilo treba nabrati, predvsem pa, da je venčke potrebno plesti s srcem. Tak venček, ki ga obesimo na vra-

ta dan pred praznikom svetega Ivana, ki goduje 24. junija, ima posebno moč, saj prinaša k hiši dobro in odganja vse slabo.

Prva leta so se ljubiteljice pletenja venčkov na nedeljo pred 24. junijem zbrale na grajskem dvorišču in spletale venčke iz rumenih križcev, dodale so še rman in šentjanževko. Kasneje so začele uporabljati tudi ostalo cvetje, ki se lepo posuši, kar je dalo izdelanim stvaritvam še večjo pestrost. Venčke so obesile na zidove grajskega dvorišča in prav vsako leto je bilo organizirano tudi tekmovanje za najlepše izdelke. Na večer 23. junija so venčke raznosile po hišah gornjega dela Štanjela, kar je z leti večalo prepoznavnost običaja, obenem pa omogočilo, da so si mimoidoči lahko venčke ogledovali vse leto. S pomočjo organiziranja delavnic pletenja venčkov v osnovnih šolah, se je običaj začel prenašati tudi na mlajše

generacije.

Pomemben mejnik pri obujanju in ohranjanju običaja je bil vpis spletnja venčkov svetega Ivana v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije v marcu leta 2013. Pobudnica vpisa in nosilka nesnovne dediščine spletnja venčkov svetega Ivana je bila Duška Švagelj, ki že vsa leta igra ključno vlogo pri zagotavljanju pristnosti, neprekinjenosti ter prenosa znanja in tradicije spletnja venčkov na udeležence različnih delavnic.

Dvajset let je oživljanje in ohranjanje tega lepega običaja v Štanjelu živelo in se uspešno razvijalo brez formalno organizirane oblike delovanja posameznih dejavnih ljudi. Da bi še uspešneje pristopili k ohranjanju običaja, smo se dejavni udeleženci v začetku leta 2020 povezali in ustanovili Kulturno etnološko društvo

Venček iz Štanjela, ki ima za seboj že pet let uspešnega delovanja.

Začetki so bili bolj skromni, ker je bilo potrebno delovanje prilagoditi zahtevam obdobja »koronavirusa«. Kljub omejitvam smo junija 2020 sodelovali na Festivalu sivke v Ivanjem Gradu in v lastni režiji uspešno organizirali delavnice spletanja venčkov pred vhodom v grajsko dvorišče v Štanjelu. Leta 2021 smo naše osrednje junijsko dogajanje popestrili s sodelovanjem na Festivalu Gledanica v sklopu projekta Kaštelir.

V letu 2022 smo izpeljali zelo pomemben in za naše društvo kar velik projekt oblikovanja in izdelave celostne podobe embalaže za venček. Nastal je unikaten izdelek, ki je lahko zelo lep darilni izdelek. Pri financiranju projekta nam je pomagala tudi Občina Komen, za kar se ji še enkrat lepo zahvaljujemo.

Vsako leto so aktivnosti prikazovanja in promoviranja običaja spletanja svetoivanskih venčkov v glavnem osredotočene na mesec junij, svoj vrhunec pa dosežejo na nedeljo pred 24. junijem, ko se ves dan vršijo delavnice spletanja venčkov za vnaprej prijavljene udeležence, ki si pod mentorstvom članov društva spletejo svoj venček. Zanimanje za delavnice iz leta v leto narašča, letos je venčke izdelovalo kar 51 udeležencev iz vse Slovenije. Nekateri se delavnic udeležijo tudi večkrat, pravijo, da jih pritegne posebno doživetje in posebna energija, ki jo ustvarja dogodek. Vsako leto je na ta dan organiziran tudi izbor najlepših venčkov v dveh kategorijah (tradicionalni in fantazijski) in raznos venčkov po ulicah starega dela Štanjela. Iz hišnih vrat se poberejo stari venčki, ki se zamenjajo z novimi, svežimi. Sledi simboličen sežig starih venčkov na vrhu griča Gledanica, udeleženci okrog ognja zaplešejo in zapojejo. Prireditev obišče vsako leto več obiskovalcev iz vse Slovenije in zamejstva. Zadnja leta je bilo osrednje junijsko dogajanje organizirano v okviru Festivala Gledanica, v letošnjem letu pa v okviru Poletnega festivala Štanjel, pri čemer sta dogodek finančno podprli tudi Ora Krasa in Brkinov in Občina Komen. Naše junijske aktivnosti smo letos organizirali v okviru dogodka, ki smo ga pomenovali »Mesec venčkov svetega Ivana

v Štanjelu v letu 2024«.

V zadnjih dveh letih je društvo pridobilo v uporabo prostore ob vhodu v grajsko obzidje, kar omogoča aktivnosti na področju oživljanja in ohranjanja običaja vse leto. V prostorih je postavljena stalna razstava o venčkih, ki jo radi obiščejo obiskovalci Štanjela. Pred vhodom je obešena razstavna omara, v kateri so razstavljeni nagrajeni venčki in informacija o običaju. Člani društva v juniju in avgustu ob koncu tedna pred razstavnim prostorom prikazujemo spletanje venčkov in ozaveščamo mimoidoče o tem lepem starodavnem običaju.

Člani društva vsako leto organiziramo delavnico spletanja venčkov za domačine z namenom, da bi običaj čim bolj približali lokalnim prebivalcem. Letos smo povabili občane iz Štanjela, Kobdilja in Lukovca. Želimo si, da bi dogodek v bodoče pritegnil večjo pozornost in bi bile še delavnice bolj obiskane.

V letošnjem letu se je spet uspešno obudilo prenašanje spletanja venčkov na mlade generacije, ki je malo zamrlo v obdobju »koronavirusa«. Člani društva smo sodelovali na delavnicah na osnovnih šolah Dutovlje in Šempas ter na srednji šoli za aranžerje v Sežani. Odziv pri mladih je bil zelo pozitiven in ga je vredno nadaljevati ter še okrepiti tudi v bodoče. Organizirana je bila tudi delavnica za otroke v Kobdilju in delavnica za starejše v Braniku.

Društvo zelo dobro sodeluje tudi z lokalnimi ponudniki turističnih produktov, saj je ohranjanje običaja spletanja venčkov svetega Ivana lepa popestritev turističnega utripa Štanjela, ki ga zadnja leta obišče zelo veliko domačih in tujih turistov. S tem se krepi lokalna pripadnost, povezanost ter zavedanje o posebnosti in pestrosti območja. Okrasitev vseh pomembnih zgradb v starem delu Štanjela z venčki omogoča obiskovalcem, da vse leto lahko občudujejo venčke, sprašujejo o običaju lokalne prebivalce in se večkrat prav zaradi tega udeležijo delavnic, kjer si spletejo svoj venček.

V letu 2022 je Zavod Dobra pot ob sodelovanju z Društvom Venček iz Štanjela posnel film »Čarobni venčki svetega Ivana«, ki je vsem dostopen na platformi www.izrocilo.si. Člani društva smo ak-

tivno sodelovali tudi v pogovorih, ki so sledili predstavitvi filma na različnih lokacijah.

V letošnjem letu smo pristopili k novemu projektu, posneli smo Spletno delavnico o izdelavi venčkov, ki je tudi že na ogled na platformi www.izrocilo.si. S pomočjo sodobnih medijev je informacija o običaju lažje približati mladim in širši populaciji, ki jo ta tematika zanima. Projekt je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, saj je bil naš projekt »Venčki svetega Ivana na Krasu« uvrščen v izbor javnih kulturnih projektov na področju nesnovne kulturne dediščine, ki jih v letu 2024 sofinancira Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega kulturi.

Leto 2024 ima za delovanje društva še eno pomembno prelomnico, saj je dosežena dolgoletna nosilka nesnovne dediščine spletanja venčkov svetega Ivana, ga. Duška Švagelj, to funkcijo prenesla na društvo Venček iz Štanjela, ki je z letošnjim letom vpisano v Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije kot nosilec tega običaja.

Zadnja leta je spletanje venčkov svetega Ivana v Štanjelu pritegnilo zanimanje tudi pri novinarjih, poleg člankov v lokalnih časopisih je bil članek o venčkih objavljen še v Delu in posebni prilogi revije Jana, o venčkih je tekla beseda tudi v reportaži na Radiu Slovenija – Val 202 med gostovanjem v Štanjelu na martinovo soboto. Tudi to je način, da se običaj ohranja in širi.

Člani društva tudi konec leta ne bomo mirovali. V decembru bomo organizirali delavnico oblikovanja gline v sodelovanju z umetnico, go. Ano Hanzel, kjer bodo udeleženci izdelovali hišico-štalco za jaslice. V sklopu dogodka bomo pripravili tudi razstavo ustvarjenih jaslic.

Vsem, ki se trudite ohranjati našo nesnovno kulturno dediščino, želimo, da bi s skupnimi močmi tudi v bodoče uspešno varovali lepe stare običaje in dediščino naših prednikov prenašali na mlade.

Besedilo: Marica Ukmar, Kulturno etnološko društvo Venček iz Štanjela
Foto: Kulturno etnološko društvo iz Štanjela

Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Komen

Leto je naokrog in članice in člani društva izgnancev Komen smo se ponovno zbrali na prednovoletnem srečanju in občnem zboru v Komnu. Zbrane člane društva, župana mag. Erika Modica in najstarejšo prisotno članico društva Olgo Jazbec je pozdravila predsednica komenskega društva Sabina Godnič. Na začetku srečanja je predsednica na kratko predstavila delo in poslanstvo društva, prizadevanja in delo matičnega društva za pravice izgnancev. Prav tako je govorila o pripravah na zbornik, ki je trenutno v nastajanju, in pozvala članice in člane, da prispevajo s svojimi spomini. Izid zbornika je predviden za naslednje leto, ob dnevu izgnancev, ko bodo potekale tudi volitve. Predsednica je omenila, da so se letos srečali z zamejskimi društvi izgnancev, ki so doživeli podobno usodo kot mi, in se udeležili njihovih spominskih slovesnosti v Križu, Nabrežini in Mavhinjah. Po tem je besedo prevzela blagajničarka Violana Jelušič, ki je predstavila finančno poročilo. Na srečanju so nastopile tudi mlade plesalke, ki so popestrile dogodek. Srečanje je pote-

kalo v prijetnem in sproščenem vzdušju in udeleženci so izkoristili priložnost za pogovore. Na koncu so se zbrani dogovorili, da se ponovno srečajo 15. februarja 2025, ko bodo z mašo in spominsko prireditvijo obeležili spomin na tragične dogodke izpred enainosemdesetih let ter 80. obletnico vrnitve iz izgnanstva in begunstva.

V prazničnem decembru člani odbora obiščejo in obdarijo najstarejše člane, bolne in tiste v varstvenih domovih, ki se srečanja niso mogli udeležiti. Tudi letos so se srečali, pogovorili in si zaželeli vse najboljše ter zdravja v prihodnjem letu.

Besedilo: Martina Godnič

Foto: Violana Jelušič

Spoštovane članice in člani društva in vsi občani, prazniki so pred vrati, prihaja novo leto. Želimo vam lepe božične praznike in v novem letu še posebej veliko zdravja, sreče in miru.

Odbora KO DIS Komen,
Sabina Godnič

Kapniki, ki živijo

Leto 2024 bo kmalu obrnilo še dvanajsti list na koledarju in počasi zaprlo svoja vrata. Na pragu nas že čaka mlado, sijoče leto, ki bo, kot vedno, z velikim pompom vstopilo v naša življenja. In spet bomo polni upanja, pričakovanj; polni lepih želja in misli. Vedno je tako in vedno se ob koncu leta spominjamo vsega dobrega in slabega, kar se nam je v odhajajočem letu zgodilo.

In takole razmišljam, kaj je bilo najlepše, kaj se mi je najbolj usedlo v srce in dušo v letu 2024, kaj je tisto, kar mi je obogatilo življenje ... Zagotovo so to „KAPNIKI“ – ljudje, ki so preživeli možgansko

kap, s takimi in drugačnimi posledicami. Veliko od njih že zelo dolgo poznam (še iz njihovih zdravih let), letos pa sem prvič aktivno sodelovala z njimi in se tudi včlanila v njihov klub – Kraški klub Komen. Klub je član Združenja bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije. Predsednik naših „kapnikov“ je g. Severin Meziniec, ki me je tudi povabil k sodelovanju.

Spoznanje, kaj vse počnejo in kako se za vsak korak trudijo „kapniki“, te postavi na trdna tla.

To je eden najbolj aktivnih klubov in kar ne moreš verjeti, s čim vse se ukvarja-

jo tekom leta. Koliko dogodkov, srečanj, predavanj, terapij, telovadbe v bazenu, druženj, medgeneracijskih prireditev, pohodov in še in še. Vse bi težko strnili v en članek, zato bom iz srečanj s „kapniki“ izpostavila le dva čudovita dogodka.

Prvi dogodek je nastopil 14. maja 2024, ko je v Ljubljani potekalo Srečanje slovenskih „kapnikov“ z zelo številčno udeležbo. Številni avtobusi iz vseh smeri so udeležence pripeljali v Tivoli, kjer so jih organizatorji oskrbeli z malico. Sledil je pohod proti centru Ljubljane. Kapo dol, vsem! Toliko truda, napora in skrajnih atomov moči, benem pa s polno mero

Terapevtska podpora, da se „kapnik“ lahko udeleži hipoterapije.

pozitivne energije, brez jamranja in stokanja, z nasmehom na obrazu. Res jih lahko občudujemo! Prehojena pot od Tivolija do Prešernovega trga pomeni marsikomu več kot meni vzpon na Nanos! Ampak VZTRAJAJO, le tiste, ki res ne zmorejo, poberejo prostovoljci z vozički, ki ves čas spremljajo pohodnike. Lahko se samo učimo od takih ljudi in ne jokamo za vsak „zlomljen noht“. Na Prešernovem trgu je potekala lepa in čustvena prireditve, ki se je nadaljevala z druženjem „kapnikov“ iz različnih slovenskih klubov. V vseh letih so se med njimi stkala že kar lepa prijateljstva. Druženje se je nadaljevalo s skupnim kosilom v gostišču Livada na obrobju Ljubljane.

Drugi dogodek se je odvil 15. maja

Skupinska slika po zaključku hipoterapije

2024, to je dan po srečanju v Ljubljani. Člani kluba, sorodniki, podporniki, spremljevalci so se zbrali v Vitovljah, da se skupaj poveselijo vseh uspehov ter si zaželijo lepe počitnice. Na prireditvenem prostoru so jih pričakali: najbolj ljubezniv in potrpežljiv konj Salim, konjar g. Dušam Vetrih, ter fizioterapevtki, ga. Klavdija Krušec in ga. Diana Batista. „kapniki“ so prišli v dežju, ki pa se je takoj umaknil, ko je videl toliko pozitivne energije, poguma in dobre volje. Dež je za dobre tri ure odšel k počitku. Ravno dovolj, da so se na terapevtskem jahanju preizkusili vsi „kapniki“ in tudi (po želji) drugi prisotni. Seveda pod budnim spremstvom omenjene trojice oziroma četverice – Klavdije, Diane, Dušana in tudi Salima. Ko je

„šef“ Severin kot zadnji razjahal konja, se je dež spet zbudil. Takrat so že vsi sedeli pod streho ob obloženih mizah z zakuško, kot se spodobi, in seveda klepetom, smehom in veseljem. Tu smo, živi smo, lepo se imamo!

Bravo „kapniki“; neverjetni ste kljub vsem tegobam, ki vam jih namenja življenje! Ampak KRAŠKI „KAPNIKI“, bodite brez skrbi – dokler bo vaš „šef“ Severin Mezinec, boste vedno „NA KONJU“.

To je le delček pestrega življenja „kapnikov“ – ljudi, ki kljubujejo usodi, ki se junaško bojujejo s svojimi težavami, ljudi, ki nikoli ne jamrajo in nikoli ne obupajo.

Za njih velja rek: *Lepo je, če nam je namenjena dolga življenjska igra, ampak bolj važno je, kako dobro jo igramo!*

Besedilo in foto: Adrijana Konjedič

Iz Gorjanskega na Triglav, ta bot brez Triglava

Ko si mlad, se zdi življenje neznansko dolga prihodnost, ki plava na rožnatih oblakih sanj. Ko se postaraš, pa je življenje neznansko kratka preteklost, ki plava na umirjenem morju spominov. In prav spomini so tisti, ki ti poleg let polnijo nahrbtnik življenja ter manjšajo njegovo težo. Tudi moj nahrbtnik je poln spominov, lepih, manj lepih, grdih in na žalost tudi tragičnih. Ampak, kaj hočemo, tako je življenje! Marsičesa se spominjam z veseljem in sem spada prav gotovo 10-letno obdobje pohodov, ki smo jih Kraški gadi vsako leto avgusta izvedli pod imenom IZ GORJANSKEGA NA TRIGLAV.

Zgodbo verjetno poznate, saj smo postali prepoznavni v kar 42 občinah, ki smo jih obiskali in prehodili. To so občine treh držav: Slovenije, Hrvaške in Italije, zastave prav vseh pa so sedaj razstavljene v Koči pri gadih v Gorjanskem.

Na prvi pohod se nas je sedem pohodnikov podalo leta 2009, desetega pa smo v letu 2018 zaključili z dvaintridesetimi udeleženci. Bil sem glavni organizator in v vseh teh desetih letih sem se počasi izpel, predvsem pa se je na mojih ramenih vedno bolj poznala teža let. Odločil sem se, da je bilo dovolj in da se s to zgodbo zaključim.

Gadi pa smo in še vedno nadaljujemo s pohodništvom. Če se le da, jo enkrat mesečno mahujemo na enodnevni počasen pohod po naši bližnji in širši okolici, saj ugotavljamo, da je okoli nas veliko krajev, ki jih še ne poznamo. Na hribovju naše »Švice« na primer je toliko zanimivosti, da kar ne moreš verjeti. V bolj oddaljene kraje pa se navadno z vlakom iz Štanjela odpeljemo za dva dni. Vedno pa se z nostalgijo spominjamo Triglava. Prav zaradi nostalgije smo letos organizirali 4-dnevni pohod iz Gorjanskega do Bohinjske Bistrice (na Triglav brez Triglava) na enak način, kot smo to delali 10 let. Le

da letos ni bilo med potjo nobenih obveznosti, nobene naglice, samo umirjena hoja, popolnoma prilagojena mojim sposobnostim. Leta so namreč naredila svoje in korak postaja vedno težji in počasnejši. Hvala mojim mlajšim sopotnikom, ki so svoj tempo prilagodili meni in me dejansko malo »crtali«!

Prvi dan smo iz Gorjanskega mimo Trstelja prispeli v Renče, kjer nas je logistika že čakala z »marendo« v Vinoteki Bariq. Pot smo nadaljevali do Kajak kluba v Solkanu, kjer smo ležišča postavili v prostorih kluba tik nad reko in Soča nam je pela uspavanko – ali pa budnico – kakor za koga.

Drugi dan smo že zgodaj odšli na pot in prvi postanek je bilo kosilo v Avčah. V Most na Soči smo prispeli zvečer, kjer so nas v starem župnišču že čakala ležišča in seveda večerja, na kateri nam je družbo delal domači župnik.

Tretji dan smo čevlje trgali po Baški grapi, se odpočili in okrepčali na prireditvenem prostoru vasi Grahovo in Kal Koritnica. Pod večer smo dosegli cilj: Dom duhovnosti v Stržišču, kjer nam je prenočišče zagotovil župnik Danilo Kobal. Vesel nas je bil, saj je v mladih letih služboval na komenskem in dolgo v noč je ostal z nami na prijetnem klepetu.

Četrty dan smo preko Črne Prsti prispeli v Srednjo vas v Bohinju. V koči prijatelja Jožeta smo pripravili kar pravi zaključni piknik, ki so se mu pridružili tudi domačini in se z nami veselili našega uspeha. Sproščeno, zabavno, lepo, saj pred nami ni bilo več hoje. Na vlak v Bohinjsko Bistrico so nas namreč odpeljali z avtomobili. In z vlakom veselo proti domu.

To je bil resnično pohod »za dušo« in iz srca se zahvaljujem vsem, ki so potrpežljivo hodili z mano, ter vsem, ki so kakorkoli prispevali v uspehu tega »Triglava brez Triglava«. Vojko Marušič, Martin Ličen, Ervin Pegan, Miran Pavšič, Miranda Marjanovič, Sonja Guštin, Matejka Madon, vsem še enkrat HVALA! Posebna zahvala v imenu vseh pa gre naši krasni logistiki! Adrijana Konjedič in Cveto Sta-

nonik sta nas resnično razvajala in stregla »od spredaj in od zadaj«. Od prehrane (oba sta odlična kuharja) do namestitev, do izpolnitev posebnih želja; nikoli ni bilo niti najmanjšega problema. Bili smo popolnoma brez skrbi. HVALA!

Upam, da bomo tak nostalgičen pohod ponovili tudi prihodnje leto, predvsem pa upam, da bo moj nahrbtnik življenja še prenesel težo takih poti.

Vsem bralkam in bralcem glasila Burja v imenu Kluba Kraških Gadov želim vselej praznike in kar največ sreče v letu, ki prihaja!

Besedilo in foto: Marijan Zega

Aktivnosti članov PGD Komen

September

V našem društvu se zavedamo, da rek »Na mladih svet stoji« še kako drži in tudi prostovoljno gasilstvo v naši občini se ne bi moglo nadaljevati brez našega podmladka. Prav zato, si gasilci PGD Komen

vsako leto 1. septembra vzamemo čas in obiščemo osnovno šolo Komen, kjer otrokom predstavimo delo gasilcev ter jih na ta način povabimo v naše vrste. Tokrat smo na štirih točkah otrokom predstavili delovanje društva, hkrati pa so spoznali

še gasilska orodja, opremo, se poigrali na gasilskem poligonu, si ogledali vozilo GVC-1 ter kombinirano hidravlično orodje, katerega uporabljamo na tehničnih intervencijah.

V septembru smo sodelovali še pri

organizaciji 5. regijskega posveta veteranov obalno-kraške regije, ki je potekal v prostorih našega društva. Srečanja se je udeležilo skoraj 200 veterank in veteranov iz celotne regije. Za udeležence je bil organiziran voden ogled Štanjela, predstavitev obširnega požara Kras 2022 ter predstavitev enote za varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi. Veterani so se lahko preizkusili tudi v različnih veščinah na poligonu, za dobro voljo je poskrbela žena gasilca Pepija

ter Pihalni orkester Komen. Organizacija tako velikega dogodka ni bila kar tako, a nam je za naše najstarejše gasilce uspelo pričarati zanimiv dan, poln smeha in novih znanj.

V nas, gasilcih, pa venomer poleg solidarnega duha, tli tudi tekmovalni duh, ker pa smo na ravni Kraške gasilske zveze dosegli zelo dobre rezultate, smo se uvrstili in se v septembru tudi udeležili regijskega gasilskega tekmovanja v Sečovljah. Naše društvo je na tekmovanje

prijavilo kar šest ekip. V dopoldanskem delu so tekmovali najmlajši, od katerih so naše društvo zastopale tri ekipe, in sicer po ena ekipa pionirjev, pionirk in ekipa mladincev. Popoldne pa so svoje znanje pokazale še tri ekipe članov in veteranov našega društva. Tekmovalci iz našega društva so na tekmovanju ponovno dosegli neverjetne rezultate, saj so domov prinesli kar 5 pokalov in ponovno dokazali uspešnost na tekmovalnem področju.

Oktober – mesec požarne varnosti

Če je bil mesec september zaznamovan z medsebojnim druženjem, spoznavanjem in tekmovanjem, pa je bil mesec oktober namenjen izobraževanju. Namreč že vrsto let govorimo o mesecu oktobru kot o mesecu požarne varnosti, ko gasilci izvajamo raznorazne dogodke z izobraževalnimi vsebinami širom celotne Slovenije. Namen je predvsem ozaveščanje ljudi o pomenu požarne varnosti v vseh vidikih življenja – doma, v službi in v skupnosti. Osrednja tema meseca požarne varnosti se vsako leto spreminja in tudi v našem društvu vsako leto

pripravimo izobraževalno vsebino z drugačno tematiko. Tokrat je bila za občane prikazana vaja »Požar gospodarskega objekta Biostile Komen«, v kateri so lahko obiskovalci spremljali gašenje požara na industrijskem objektu.

Po predvidenem scenariju naj bi okrog 14.30 ure prišlo do požara na električnemu viličarju v skladišču, požar pa se je zaradi bližine skladiščnih regalov hitro razširil. Zaradi obsežnosti požara so se poleg našega društva odzvala še vsa preostala prostovoljna gasilska društva v Kraški gasilski zvezi, Zavod za gasilno in reševalno službo Sežana, NMP Sežana in

CZ Komen. Z več notranjimi napadi smo odkrivali izvor požara in ga tudi uspešno pogasili. Celotno vajo je za javnost komentiral podpoveljnik Gasilske zveze Slovenije ter član našega društva, g. Marko Adamič.

Po vaji je bila za občane ponovno možnost obnoviti ali se naučiti temeljne postopke oživljanja, ki so jih prikazali zaposleni iz reševalne postaje v Sežani. Predstavniki Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana pa je občane poučil o tem, kako se moramo ob primeru požara pravilno rokovati z gasilnim aparatom.

ZAHVALA

Ob koncu leta se, člani PGD Komen, iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste bodisi finančno, materialno ali pa le z besedami vzpodbude prispevali k delovanju našega društva v iztekajočem se letu.

Vaša pomoč in podpora so nam omogočili, da smo uspešno izvajali številne aktivnosti, s katerimi skupaj ustvarjamo varnejšo skupnost za vse nas.

Hvala vam in srečno v novem letu!

NA POMOČ!

Besedilo in foto: PGD Komen

Humor kot najpopolnejša svoboda duha

Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras je ob 120-letnici rojstva književnikov Srečka Kosovela in Bogomirja Magajne ter svoji 15. obletnici delovanja pripravilo celodnevni simpozij z naslovom Humor kot najpopolnejša svoboda duha, ki se je odvijal 7. septembra 2024 v Kosovelovi rojstni hiši v Sežani, kjer sedaj domuje Ljudska univerza. Zbrane so uvodoma nagovorili: predsednica kraške tretje univerze in vodja primorske podružnice Bralnega društva Primorske, ga. Nadja Mislej Božič, sežanski župan, g. Andrej Sila, in Magdalena Svetina Terčon, urednica zbornika o Jolki Milič. Mislej Božičeva je prebrala še želje predsednice slovenske Univerze za tretje življenjsko obdobje, prof. dr. Ane Kranjnc, ki je udeležencem simpozija zaželela srečanje ob smehu, ki sprošča človeka in mu vliva optimizma.

Naslov simpozija Humor kot najpopolnejša svoboda duha so poimenovali po misli književnice Bine Štampe Žmavc in je prinesel raznolike teme v presečišču kakovostne književnosti in humorja. Na simpoziju, ki ga je povezoval dramski igralec Rafael Vončina, so sodelovali bibliotekarji, muzealci, učitelji na različnih stopnjah izobraževanja ter drugi ustvarjalci in strokovni sodelavci. Simpozij je uvedla letošnja prejemnica najvišjega Valvazorjevega priznanja za življenjsko delo, ddr. Verena Vidrih Perko, ki je spregovorila o ustvarjalnosti, da bi preživeli in živeli ter se poleg vsega še smejali. Prim. Jasna Čuk Rupnik, dr. med., je razpravljala o vplivu smeha in humorja na človeka, o vedrini, humorju in samozavesti v slo-

Jasna Rupnik Čuk v vlogi šoferke avtobusa.

venski ljudski pripovedi pa je simpatično spregovorila Dušica Kunaver. Prejemnica Štrekljeve nagrade, Majda Jasna Peršolja, je pojasnila, kako se odraža humor v rodniških pravcah, ravnateljica divaške osnovne šole, Damijana Gustinčič, je orisala lik dr. Bogomirja Magajne, znanstveno fantastični dr. Robert Jereb. Humor Damirja Feigla pa dr. Robert Jereb. Humor v mladinski književnosti predsednika Bralne značke Slovenije, Marka Kravosa, je bila osrednja tema Vladke Turovič Sturman.

V drugem delu simpozija, ki se je nadaljeval po ogledu Kosovelove sobe, po kateri jih je popeljala Mateja Kralj, so nastopili Tatjana Pregl Kobe s temo humorja v ilustracijah slovenskih ilustratorjev, smehu iz arhiva Danijela Demšarja, dr. Bogomila Kravos je spregovorila o Mojem Trstu ali kdo bo koga, Jasna Merku je predstavila humor v podobah slovenskih ilustratorjev v Italiji, o telesu in humorju

v slovenski mladinski književnosti pa je razpravljala dr. Barbara Zorman. Pesnica Vida Mokrin Pauer je zaključila s H-um-orjem v Kosovelovi poeziji. Po zaključku simpozija so prisostvovali še na 39. mednarodnem literarnem festivalu Vilenica.

Naslednji dan so se udeleženci odpravili na literarni potep po Krasu, kjer so obiskali domačije kraških literatov. V Poniških so se zaustavili pri spominski plošči edinemu Slovincu, Andreju Zlobcu, ki je bil udeleženi in je napisal spomine petih vojn, in rojstni hiši akademika Cirila Zlobca. Pot jih je vodila v Spacalovo galerijo, kjer so si ogledali razstavo Kras v barvi in verzu, kjer se predstavlja šest Prešernovih nagrajencev (trije slikarji in trije pesniki). Na poti v Vremsko dolino so se zaustavili na domačiji Milka Matičetovega in pesnice Branke Jurca v Koprivi, v Dutovljah pa v sobi Borisa Pahorja. Ogleдали so si tudi cerkvico sv. Helene v Gradišču pri Divači s čudovitimi restavriranimi freskami. Postanek je bil tudi ob domačiji bratov Bogomirja in Franceta Magajne v Gornjih Vremah. Zaključili so z ogledom Centra za obiskovalce Mitskega parka v Rodiku, kjer so si ogledali še bližnjo Fukovo jamo z izklesanimi kamnitimi skulpturami kamnoseka Damjana Švare.

Nadja Mislej Božič se je v družbi Davida Terčona in soproge Magdalene naslednjega dne udeležila nacionalnega posveta z naslovom Humor rešuje človeka, ki ga je ob mednarodnem dnevu pismenosti v Cankarjevem domu v Ljubljani organiziralo Bralno društvo Slovenije. Pesnica Magdalena Svetina Terčon je na posvetu sodelovala s temo Humor v učnih načrtih osnovnih šol, ki je bila med več kot stotimi udeleženci dobro sprejeta.

Besedilo in foto: Olga Knez

Jolka Milič v plašču besed

V tednu splošnih knjižnic, ki je v novembru potekal od 18. do 22. s sloganom (Z)berimo (se) v knjižnici, sta Kosovelova knjižnica Sežana in Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras predstavili zbornik Jolke Milič – v plašču besed, ki ga je Društvo izdalo ob 15. obletnici delovanja v sklopu simpozija Humor kot najpopolnejša svoboda duha, 7. in 8. septembra v Kosovelovi rojstni hiši (današnji Ljudski univerzi Sežana).

Dogodek, ki ga je povezovala urednica, mag. Magdalena Svetina Terčon, nikakor ni želel postati nostalgичno-spominski, ampak srečanje, v katerem s predstavitvijo prispevkov štirih avtoric razložijo in ovrednotijo le delček prevajalskega, uredniškega in drugega ustvarjalnega dela duhovite polemikarke ter strastne in kritične bralke Jolke Milič. Zbornik vsebuje uvodno besedo urednice ter prispevke dr. Milene Mileve Blažič, mag. Marije Mercina, dr. Marije Pirjevec in umetnostne zgodovinarke Tatjane Pregl Kobe.

Jolkin prevod Ecovega dela Prafašizem je bil osnova članka *Jolka Milič in Umberto Eco* (italijanski filozof, semiotik, pisatelj in znanstvenik) 1995, 2013, v katerem je dr. Blažič uporabila Ecovo teorijo v treh mladinskih besedilih (Deček Anže brani vas Svetje, Tu blizu živi nevidna deklica in Živa meja) za analizo (štirinajstih) značilnosti prafašizma. V času redefinicije zgodovine in holokavsta je bil iz učnih načrtov izločen Dnevnik Ane Frank. Mag. Marija Mercina označi Jolko Milič v prispevku *Izgubljeno s prevodom* kot neomajno resnicoljubko in žensko različico Herkula, ki mora na Slovenskem vedno znova čistiti Avgijev hlev in si upa izpostaviti sebe. Po mnenju dr. Marije Pirjevec se je Jolka povsem zavedala povezovalne vloge med Slovenci in Italijani in nujnosti spoznavanja drugega. S prevodom Kosovelovih Baržunastih pesmi in integralov v italijanščino (Poesie di velluto e Integrali) se je 1972. drzno spustila na tvegano prevajalsko pot, pri čemer je bilo pomembno srečanje z Aurelio Greuber Benko, urednico revije *Umana*, preko katere se je spreminjal odnos do tržaških Slovencev. Profesor italijanske književnosti na Filozofski fakulteti v Trstu, Elvio Guagnini, je ob strokovnih srečanjih na Jolkinem domu šele prepoznal

Od desne proti levi: Katjuša Trampuž, mag. Magdalena Svetina Terčon in Nadja Mislej Božič

značilnosti izjemnih prevajalcev, med katere lahko umestimo Jolko, ki si je ves čas prizadevala za zveste in lepe prevode. V članku z naslovom *Pomisleki* je dolgoletna prijateljica Tatjana Pregl Kobe Jolki prepustila, da je prvoosebno spregovorila o začetkih, prevajanju, napakah, sovražnikih, pesniškem prvencu in nagradah *jezne gospodinje iz Sežane*. Po prejemu Reda zvezde italijanske solidarnosti z nazivom Grande ufficiale I classe (*veliki ali visoki oficir prvega razreda*) iz rok italijanskega predsednika Carla Azeglia Ciampia za *prevode italijanskih pesnikov v slovenščino in obratno ter za povezovalni trud med slovensko in italijansko kulturo* ter po srečnem naključju istega dne in leta Lavrinovo diplomu od Društva slovenskih knjižnih prevajalcev za *prizadevno in kakovostno prevodno delo, uveljavljanje slovenske literature na italijanskem govornem območju in še posebej predano in virtuozno prepesnjevanje vrhunskih slovenskih lirikov prevajalcev*, si je nadelo ime kulturna spletična.

Dragocen dodatek v zborniku je bibliografija, ki jo je pripravil bibliotekar Primož Škabar in je prvi zbornik *Literatura v večkulturnem položaju in ustvarjalno delo Jolke Milič* (2006) pod uredništvom dr. Barbare Pregelj v takšnem obsegu (577 enot) še ni mogel imeti.

Večer je zmeščala kulturna delavka, avtorica otroških slikanic in nekdanja novinarka Radia Robin, Katjuša Trampuž, s pripovedjo o življenju v isti hiši na

Partizanski kot Miličevi, ki so jo prijazno sprejeli medse, Jolka pa jo je spodbudila k učenju italijanščine. Pesnica, urednica in nekdanja direktorica Kosovelove knjižnice, mag. Magdalena Svetina Terčon, je omenila, da jo je Jolka sprejela in posedla na kolena kot bi objela ljubljene otroka. Sedanji direktor ter pesnik in prevajalec Marko Matičetov je zbrane nagovoril že na začetku in zaupal, da se Občina Sežana v sodelovanju z zavodi že pripravlja na 100. obletnico rojstva Jolke Milič s poimenovanjem ulice, namestitvijo spominske plošče na Jolkinu hišo, izdelavo doprsnega kipa in kulturnimi dogodki. Med obiskovalci je bil tudi tržaški književnik, prevajalec in predsednik Bralne značke Slovenije, Marko Kravos, ki je predlagal, da se v dogajanja vključi tudi italijanske prevajalce, avtorje, urednike idr. kulturne delavce.

Platnico je oblikovala arhitektka Eva Razboršek in v pismu predlagala (že sprejeto) poimenovanje ulice ali ceste po prevajalki, če že ne kulturnega objekta ali njegovega dela (dvorano) oziroma ureditev spominske sobe. Na zadnji strani zbornika je znak „ježka“, ki ga je narisal ilustrator Danijel Demšar, in z njim je oblikovalka opremila nosilne vrečke in platnico beležnice ter plakate, kajti brez Ježka in Jolkinе bodice bi bil svet veliko bolj siromašen in dolgočasen. 5. februar 2026 pa bo prekmalu tu.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Foto: Meta Bajc

Knjiga zažiga! že šestič

Slogan Knjiga zažiga! je med otroki že prepoznaven. Šesto poletje zapored smo v Kosovelovi knjižnici Sežana in njenih enotah osnovnošolce povabili k branju in izpolnjevanju kartončkov, s katerimi so si prislužili povabilo na zaključno srečanje. Letos se je vabilu odzvalo skoraj petdeset otrok, ki so brali, ustvarjali, kuhali, gledali filme in spoznali marsikaj novega. O njihovi ustvarjalnosti pričajo izdelki, ki so jih oddali skupaj s kartončkom, in smo jih postavili na razstavo na mladinskem oddelku.

Zaključni dogodek je vsakič drugačen in vedno nam je lepo. Tokrat smo zahvaljujoč sodelovanju z Muzejem Grad

Štanjel in ORO Krasa in Brkinov pripravili poučen program v čudovitem okolju kraškega bisera, Štanjela. Vreme nam jo je malce zagodlo, vendar sta nam Viteška dvorana in muzej z razstavo Narava in človek na Krasu nudila krasno zavetje.

Otroci so bili zadovoljni z raznolikimi uporabnimi nagradami, ki smo jih pripravili s pomočjo veliko sponzorjev, ki se jim zahvaljujemo tudi na tem mestu: Bištega - mesni butik, Tošč Štanjel, Mlinotest, d. d., Yamas - Palacij, d. o. o., Mitol, Delavska hranilnica, Tage, d. o. o., Office and more, Kosovelov dom Sežana, Muzej

slovenskih filmskih igralcev, Picerije Etna, Pri naju, Na placu, Pri brajdi, Tedi, Frizerski salon Tanja, frizerstvo Patricija Jelen, Knjižgarna in papirnica Patri, Papirnica Pelikan papirnica Erna Lindič, s. p., Nega telesa in duha, Lilijana Abram, s. p., Ivo Trebec, Ina bencinski servis Komen, Kraške lekarne, Generali, Avto Krka in posamezniki.

V upanju, da bomo tudi v prihodnje imeli podporo lokalnih zavodov in podjetij ter navdušene mlade bralce, se nadejamo še veliko takih priložnosti za druženje.

Knjiga zažiga!

Besedilo: Marja Filipčič Mulič
Foto: Marija Umek, Urška Semolič

Martinovo s komensko knjižničarko v znamenju kraških zgodb in spominov

Na Martinovo smo stanovanke iz oddelka za osebno spremljanje in uporabniki dnevnega centra Doma upokojencev Sežana doživeli čudovit dogodek v družbi gostje, knjižničarke Marije Umek. Pripravila nam je pravljico, ki je bila prepletena z značilnostmi kraškega sveta – trda zemlja, kamen, pršut in teran – vse pa je spremljala zgodba o treh sinovih, ki so se podali v svet in se kasneje vrnili v domači kraški kraj. Njihova življenjska pot je bila bogata z izkušnjami, ki so jim predstavljale dragoceno nadaljevanje poti.

Posebno veselje nam je bilo opazovati, kako so se naši stanovanke kljub svoji bo-

lezni uživeli v pripoved in dogajanje, kar je za osebe z demenco izjemno težko. Ponosni smo, da imamo v svojem okolju takšne zunanje sodelavce, kot je Marija Umek, knjižničarka Kosovelove knjižnice, ki s svojo občutljivostjo in predanostjo znajo začutiti našo specifično potrebo in spodbujajo tiste drobne trenutke naše biti, ki so za nas zelo dragoceni.

Iskrena hvala vsem, ki ste sodelovali pri izvedbi tega posebnega dogodka. Vaša prisotnost in podpora sta naredili ta dan še bolj nepozaben.

Besedilo in foto: Tedeja Tavčar

Mozaik prireditev v knjižnici

Bliža se konec leta, ko bomo pripravljali statistike obiskov članov, izposoje in seveda prireditev. V naši knjižnici se jih vsako leto odvije več kot 60, to pomeni več kot dve na teden. K temu moramo dodati še obiske knjižničarke v posameznih ustanovah, kot so vrtec, osnovna šola, dom upokojencev in druge.

Prireditve so izjemno pomemben del knjižnične dejavnosti, saj zaradi različne izbire predstavljenih tem (potopisi, predavanja, delavnice, krožki, literarni večeri) v knjižnico pridejo tudi ljudje, ki sicer niso strastni bralci.

Od septembra ste si lahko v prostorih knjižnice, ki žal že dolgo niso primerni za tako obsežno delovanje, da o dostopnosti niti ne govorim, ogledali tri potopise. Med njimi bi izpostavili več kot potopisno predavanje Ivane Žigon, ki nam je predstavila svojo Afriko. Ivana je v skoraj dveh uri strnila vtise svojega bivanja v misijonu. Z njo smo podoživljali hvaležnost, na katero velikokrat pozabimo, saj se ne zavedamo, da ni vse, kar imamo, samo po sebi umevno.

Tudi letos smo gostili nominirance za Rožančevo nagrado. V sodelovanju z vaško skupnostjo Volčji Grad in Društvom Debela griža smo srečanje pripravili na Volčjem Gradu, kjer je Marjan Rožanc živel. Po res dolgih letih je srečanje prvič potekalo brez karizmatične Mance Košir. Nismo pa pozabili nanjo, saj smo bili konec septembra v knjižnici deležni čustvenega Mančinega večera. Na njem je Tina Košir z obiskovalci delila spomine na mater, predvsem tiste zadnje, ko se je Manca poslavljala. Večer sta z izjemno glasbo obogatila Tjaša Abram in Matej Husu iz Dua akustik.

Med pomembnejšimi področji knjižnice je tudi skrb za domoznanstvo. V okviru tega smo v knjižnici predstavili zadnjo knjigo doc. dr. Stanislava Renčlja, ki jo

posveča stebroma našega Krasa, teranu in pršutu. Na večeru se je razvila pestra debata predvsem o tem, kako mladega kmeta, ki bi želel nekaj ustvariti, ovirajo občinski in drugi odloki ter zakoni. Namesto spodbud, ki bi vsaj deloma rešile kmetovanje na Krasu, kmet vsepovsod naleti na ovire, zaradi česar velikokrat obupa.

Knjižnica sodeluje tudi z Univerzo za tretje življenjsko obdobje Kras. Vsako leto na začetku študijskega leta se UTŽO predstavi, letos smo sodelovanje še okrepili, saj od oktobra vsako drugo sredo v knjižnici poteka Bralni krožek, na katerega ste prav lepo vabljeni.

Posebnost naše knjižnice so tudi obiski gledališča v Trstu. Štiri nedeljske popoldneve se vsako sezono z avtobusnim prevozom odpeljemo do gledališča, si ogledamo predstavo in to brez stresnega razmišljanja o tem, če smo prav parkirali? Da ne govorim o tem, da avtobusni prevoz plača gledališče. Letos se nas je zbralo za poln avtobus, nekaj zainteresiranih pa je na čakalni vrsti, če kdaj kdo odpove. Ja, tudi za obisk kulturnih prireditev so čakalne vrste, kar je pravzaprav razveseljujoče.

Med vsemi dejavnostmi pa ne smem pozabiti tisto, ki sem je res izjemno vesela. To je sodelovanje z OŠ Komen in POŠ Štanjel ter vrtcema iz Komna in Štanjela. Brez otrok bi knjižnici res nekaj manjkalo. Poskrbijo za to, da je v njej nekaj tako srčnega, kar težko opišem. Ja, tudi zato, da mora knjižničarka včasih dvigniti glas, ker drugače pač ne gre. Ne morem pa si predstavljati knjižnice brez pravljicnih uric, rednih obiskov otrok iz vrtca ob sredah, ko se pogovarjamo o naravi, težavah, ki jih pestijo, o čustvih in drugih temah. Otroci pod mentorstvom Tanje Spačal večkrat na leto poskrbijo, da je naša knjižnica lepo okrašena.

Krtek Vinko v izvedbi Marje Filipčič Mulič in Neže Bandel

Če povzamem, kot sem že velikokrat rekla, smo knjižnica ljudje in to čisto vsi: knjižnica je otrok, ki komaj pokuka čez izposojevalni pult, a se samostojno pogovarja z mano; je najstnik, ki mu med izposojeno gradivo uspe podtakniti mogoče zanj še neprimerno knjigo; je gospa, ki vsak teden prebere pet lahkih ljubezenskih romanov, in tista, ki uživa v zapletenejših literarnih delih, in nenazadnje sem knjižnica jaz, ki s srcem opravljam svoje poslanstvo.

Dragi bralci in obiskovalci knjižnice, v prihajajočem letu želim vsem vse dobro, med vsem pa tudi, da bi se na področju obnove zgradbe, v kateri domuje knjižnica, bolj hitro premikalo, saj si zaslužimo boljše pogoje za sestavljanje mozaika naše knjižnice. Srečno!

Mančin večer

Kulturni dan v knjižnici

Besedilo: Marija Umek
Foto: Arhiv knjižnice

Vito Peric je zmagovalec 27. svetovnega prvenstva na diatonično harmoniko

Ljubitelji diatonične harmonike, ki ni le inštrument narodno zabavne glasbe, so od 6. do 8. septembra 2024 uživali na koncertih v Kulturnem domu v Hrpeljah, kjer je Občina Hrpelje-Kozina z županjo Sašo Likavec Svetelšek organizirala letošnje že 27. Svetovno prvenstvo v igranju na diatonično harmoniko in organetto. V Brkini je prišlo več kot 50 tekmovalcev iz Slovenije, Italije, Avstrije, Hrvaške in Nemčije, kjer je ta priljubljeni ljudski in obenem tudi tekmovalni inštrument doma. Še več pa je bilo obiskovalcev, ki so z velikim zanimanjem prisluhnili tekmovalcem in kar trem koncertom vključno z razglasitvijo rezultatov ter podelitvijo nagrad in priznanj.

Od prvega svetovnega prvaka prof. Zorana Lupinca do lanskega Marka Vatovca

Zasluge, da se je tekmovanje svetovnega slovesa odvijalo prav v občini Hrpelje-Kozina, ima lanski zmagovalec svetovnega prvenstva, sedaj 23-letni harmonikar Marko Vatovec iz Brezovice, ki je kot gost nastopil na otvoritvenem koncertu mentorjev in profesorjev. Pripravil je pravi program presenečenja. Sicer je najprej na oder stopil virtuoz in prvi svetovni prvak na diatonični harmoniki v letu 1987 prof. Zoran Lupinc iz Šempolaja. Prof. Lupinc je za svoje izjemne uspehe na področju vzgoje in izobraževanja ter glasbenega poustvarjanja leta 2017 prejel prestižno Gerbičevo priznanje, ki ga za izjemne uspehe na glasbenem področju podeljuje Zveza glasbenih šol Slovenije. Od leta 2018 pa Mednarodni muzej harmonik v italijanskem kraju Recoaro Terme hrani zlati odtis njegove desne roke. Prof. Andreas Terzer je na diatonično harmoniko zaigral svojo avtorsko skladbo. Obiskovalce je razveselila tudi komorna skupina, harmonikarski kvartet 4 bellows 4 tales (4 mehovi, 4 zgodbe). Ansambel so poleg prof. Lupinca ustanovili še vrhunsko

Marko Vatovec, Vito Peric in prof. Zoran Lupinc

izobraženi glasbeniki Stefano Bembi, Polona Tominec in Maurizio Marchesich, ki tudi vodi orkester harmonik Alamut, ki se je predstavil v nadaljevanju v družbi svetovno znanega ameriškega koncertista in pedagoga Petra Soavea na organetto. Svetovno priznani vodilni mojster koncertne harmonike Peter Soave se je uveljavil kot solist svoje zvrsti. Značilnost njegovih nastopov je kombinacija njegovega odrskega značaja in živahne virtuoznosti. Prav Soave je bil predsednik tekmovalne komisije in je ob zaključku tekmovanja dejal, da je žirija imela težko delo, saj so bili vsi tekmovalci zelo kvalitetni, razlike med njimi pa zanemarljive.

Drugi dan se je predstavil orkester Kulturnega društva Kraška harmonika iz Sežane pod vodstvom Matica Štaverja. Za prijetno zabavo je poskrbel ansambel Lisjaki. Dvodnevni tekmovalni del so zaključili z nedeljsko slavnostno razglasitvijo najboljših in podelitvijo priznanj. Zbrane, še posebej tekmovalce, ugledne goste in organizatorje, predstavnike Italijanskega glasbenega združenj za diatonične instrumente (AMISAT) je pozdravila domača županja Likavec Svetelšek, ki je poudarila, da občina skrbi ne le za športne aktivnosti, ampak namenja vso pozornost tudi razvoju kulture. Tako je v

nadaljevanju zaigral harmonikarski orkester 34-letnega Nika Polesa iz Ritomeč in pričaral čarobno vzdušje.

Vito Peric je letošnji svetovni prvak

Vrhunec je prireditvev dosegla z razglasitvijo svetovnih prvakov v treh tekmovalnih skupinah. Svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko je postal 18-letni Vito Peric iz Rubij pri Komnu, ki sicer pri prof. Borutu Vatovcu študira klarinet na srednji umetniški gimnaziji v Kopru, prof. Zoran Lupinc pa ga je poučeval diatonično harmoniko. Mladi virtuoz Peric je tako že po niti petih letih igranja osvojil naslov svetovnega prvaka. Predsednik AMISAD-a Giancarlo Ronconi pa je sicer v roke segel in čestital še Luisi Sibent iz Avstrije v isti kategoriji kot Pericu ter štirim Italijanom Antoniu Mirabella, Lorenzu Candelora, Myealu Bertinu in Titu Mesciju.

Po tradiciji naj bi naslednje svetovno prvenstvo v igranju na diatonično harmoniko in organetto potekalo v Sloveniji, saj se to prestižno tekmovanje odvija v državi, od koder je aktualni zmagovalec doma. Če se bodo odločili za to, se v kraški občini Komen obeta glasbeno dogajanje svetovnega ranga.

Besedilo in foto: Olga Knez

2. KRAŠKA FEŠTA: Tradicija, glasba in skupnost v Kobjeglavi

V Kobjeglavi so se 22. novembra 2024 zbrali ljubitelji glasbe, tradicije in vesele družbe na že drugem tradicionalnem dogodku – 2. Kraški fešti. Dogodek je nastal pod okriljem staršev harmonikašev in drugih glasbenikov, ki delujejo pod strokovnim vodstvom profesorja Zorana Lupinca. Središče dogodka je bila, kot že lani, glasba, ki je na fešti odmevala v vseh svojih oblikah, program pa sta tudi letos odlično dopolnila voditelja Daniel Malalan in Jari Jarc. Od najmlajših harmonikašev, ki so ponosno stopili na oder, do izkušenih glasbenikov, ki so s svojim nastopom pričarali pravo glasbeno poslastico za vse obiskovalce. Letošnja fešta je bila spet zelo dobro obiskana. Obiskovalci so prišli iz različnih krajev, da bi uživali v odlično izvedenih nastopih in hkrati podprli mlade glasbe-

nike, ki so skozi svoj trud in predanost dokazali, da je slovenska glasbena tradicija živa in se prenaša tudi na mlajše generacije. Profesor Zoran Lupinc, ki že vrsto let vodi mlade glasbenike, je s svojo prisotnostjo in mentorstvom prispeval k uspehu dogodka.

Kraška fešta ni le priložnost za uživanje v glasbi, temveč tudi za utrjevanje vezi med različnimi generacijami in širjenje prijateljskih odnosov. Kot je pritrnil tudi gospod župan, mag. Erik Modic, z vsakim letom dogodek raste in pridobiva vse večjo prepoznavnost. Kljub temu da gre za mlad dogodek, organizatorji v prihodnosti že načrtujejo širšo udeležbo, nova glasbena sodelovanja ter še bogatejši program, ki bo obiskovalce vsako leto znova privabil v Kobjeglavo. 2. Kraška fešta tako ni le glasbeni dogodek, temveč

postaja simbol trajne kulturne in glasbene dediščine tega posebnega kraja.

Besedilo: Andreja Klemše
Foto: organizator prireditve

Podjetno

20 let obrtnega doma Območne obrtno-podjetniške zbornice Sežana

OOZ Sežana je praznovala izjemno pomemben mejnik – 20. obletnico izgradnje obrtnega doma. Trenutek, ki zaznamuje preplet uspehov in skupnih prizadevanj, je bil obeležen 27. septembra 2024.

Ob tem pomembnem mejniku so se podjetniki ozrli nazaj in se spomnili vseh dosežkov, ki se jih je skupaj doseglo v teh dveh desetletjih. Kot je v uvodnem nagovoru povedal prvi mož OOO Sežana,

predsednik Marko Svetina, se je imelo takrat pred seboj velik cilj: ustvariti prostor, kjer bi lahko obrtniki in podjetniki našli podporo, svetovanje in priložnosti za rast. »Danes lahko s ponosom rečem, da smo ta cilj uspešno dosegli,« je še dodal.

Obrtni dom je postal srce podjetniške skupnosti, prostor, kjer se podjetniki srečujejo, učijo in rastejo. V tem času se je prebrodilo številne izzive, se soočalo z

različnimi spremembami v poslovnem okolju, vendar podjetniki vedno stojijo skupaj. Ta obrtni dom ni le stavba, ampak je simbol skupne vzdržljivosti, inovativnosti in predanosti.

Podpora in svetovanje, izobraževanje in usposabljanje, povezovanje in mreženje, promocija, podpora pri iskanju možnosti financiranja, zastopanje interesov podjetnikov so ključne vsebine in storitve, ki jih v obrtnem domu nudijo za-

posleni OOO Sežana in tako pomembno prispevajo k rasti in razvoju obrtnikov in podjetnikov.

»Obrtni dom pa ni le naša preteklost,

ampak je tudi naša prihodnost. Pred nami so novi izzivi in priložnosti. Verjamem, da bomo tudi v prihodnje skupaj uspešno gradili in razvijali našo skup-

nost. Naša zaveza ostaja jasna: nadaljevati z zagotavljanjem vrhunskih storitev, ki podjetnikom omogočajo uspešno poslovanje in osebni razvoj,« je zaključil Svetina.

Milan Škapin je bil takrat predsednik gradbenega odbora zbornice, ki je vodil projekt. Kot ostali člani je tudi on s svojo vizijo ter predanostjo poskrbel, da je obrtni dom postal resničnost. Z udeleženci dogodka je delil spomine in potek takratne gradnje.

Za slovesno vzdušje in obogatitev kulturnega programa so poskrbeli fantje trobilnega kvinteta »Kras Brass« iz Glasbene šole Sežana: Matic Pavlovič na trobenti, Maj Škapin na rogu, Tine Pipan na pozavni, Aljaž Skok na tubi ter mentor kvinteta, prof. Matjaž Meden. Prav tako so svoj pečat dodala dekleta Plesnega društva Be Funky pod skrbnim spremstvom mentorice Mateje Terčon Knap s svojimi plesnimi točkami in ogromno energije.

ZGODOVINA

Leta 2000 je skupščina Območne obrtno-podjetniške zbornice Sežana sprejela odločitev za izgradnjo novega obrtnega doma zaradi naraščajoče potrebe po večjih in funkcionalnejših prostorih. Da bi pokrili stroške gradnje, je bil sprejet sklep, da vsak član zbornice mesečno prispeva dodatnih 2000 takratnih tolarjev do zaključka investicije. V istem letu so podpisali kupop-

rodajno pogodbo z Občino Sežana za nakup 250 m² komunalno urejenega zemljišča.

Ker je bilo kupljeno zemljišče del večje celote, se je gradnja usklajevala z drugimi investitorji. Projekt je izdelalo podjetje Misel, d. o. o., iz Postojne, gradbena dela pa je izvajalo podjetje Godina, Albert Godina, s. p., iz Slop. Gradnja se je začela leta 2003 in bila za-

ključena leta 2004, nadzor nad deli pa je opravljalo podjetje Kontura, Milovan Matkovič, s. p., iz Sežane.

Novi obrtni dom obsega približno 700 m² uporabne površine, razdeljene v štiri etaže.

Celotna investicija brez opreme je znašala 172 milijonov tolarjev, dodatna oprema pa še 22 milijonov tolarjev.

Besedilo in foto: OOO Sežana

Kmetijstvo in gozdarstvo

Kraševci in Brkinci na strokovni ekskurziji po Posavju in Beli krajini

Kot že vrsto let je tudi letos KGZS-Zavod Go, KSS Sežana za kmetovalce iz Brkinov in Krasa v oktobru organizirala strokovno ekskurzijo. V sodelovanju s turistično agencijo Ideja turizem in finančno podporo OE KGZS Koper, Društva

vinogradnikov in vinarjev Krasa, Društva kmetič sežanske regije in Društva turizma na kmetijah »Fraska« smo se 18. oktobra za tri dni odpeljali na ogled dobre prakse po Posavju in Beli krajini.

Prvi postanek je bil na ekološki kmetiji

Kukenberger v vasi Gorenje Ponikve. Na kmetiji živijo štiri generacije in že pet let poslujejo pod blagovno znamko Ekosirarna. S svojim delom in izdelki navdihujejo ljudi, da živijo zdravo in izpolnjeno življenje. Obdelujejo 30 ha kmetijskih

površin in 10 ha gozda. Približno 2/3 kmetijskih površin je travnikov in pašnikov, tretjina pa njiv, kjer pridelujejo žito, koruzo in TDM. Redijo po 20 krav molznic rjave pasme. Od leta 2011 imajo dopolnilno dejavnost na kmetiji. Izdelujejo različne sire, sirne namaze, jogurte, maslo, skuto, sladolede. Stremijo k temu, da s svojimi izdelki potrošniku izboljšajo kakovost življenja.

Po degustaciji njihovih izdelkov smo se odpeljali do vinogradniško-vinarske kmetije Colnar v Lešnici. Prvi zapisi družine Colnar segajo v leto 1408, posebna tradicija pa se je začela leta 1747, ko so začeli vinograde obdelovati po metodi biodinamike. Prizadevajo si ohraniti naravo tako, kot so jo pustili njihovi predniki. Obdelujejo 90.000 trt na štirih različnih legah. Letno pridelajo 200.000 steklenic vina. Poleg vina pridelujejo še olje in moko iz grozdnih pešk. Po ogledu vinske kleti je sledila degustacija šest vin.

Naslednji ogled smo imeli na sadjarski kmetiji Škof v Boldražu, kjer nas je pozdravil nosilec kmetijskega gospodarstva, g. Matjaž. Na kmetiji obdelujejo 2 ha sadovnjakov, kjer je posajenih 6500 dreves jablan različnih sort.

Naslednji dan smo začeli z obiskom kmetije Pavlovič v Križevski vasi. Na 2 ha pridelujejo jagodičevje (aronija, maline, jagode, rdeči ribez) in bezeg. Zadnja leta so se usmerili tudi v pridelavo industrijske konoplje. Pridelke pretežno predelajo v marmelade, sadne sokove, sirupe, likerje, vino in penino iz malin. Izdelke prodajajo na domu in v gostilne ter trgovine po Sloveniji. Največ marmelad prodajo šolam in vrtcem.

Po degustaciji sirupov, likerja in marmelad smo pot nadaljevali v Krmačino k šestkratnemu vinarju leta Prusu. Obdelujejo 50.000 trt, 14 sort grozdja, na 11,5 ha in 11 lokacijah. Vse predelajo v vrhunska vina (suha, sladka, pozne trgatve, ledene trgatve, sušeno grozdje). Vinska klet Prus je znana predvsem po predikatnih vinih, za katera so prejeli številna priznanja in odličja tako doma kot po svetu. Po ogledu kleti in vinske banke so nam pripravili degustacijo sedem vin.

Od tu nas je pot vodila do turistične kmetije Butala v Petrovi vasi pri Črnomlju.

Kmetija je znana po predelavi mesa. Obdelujejo 20 ha kmetijskih površin in 20 ha gozda in redijo 30 glav govedu in 80 ovc. Poskusili smo vse njihove suhomesnate izdelke, enolončnico in belokranjsko pogačo.

Naslednji obisk smo imeli na domačiji Cvitkovič v Adlešičih, kjer so nas popeljali v čas, ko ljudje niso tako hiteli kot danes. Spoznali smo predelavo lanu in lanene izdelke. Prikazali so nam tudi izdelavo belokranjskih pisanic. Njihovi izdelki imajo certifikat kakovosti domače obrti.

Dan smo zaključili na turistični kmetiji Matkovič, kjer smo imeli večerjo z domačimi specialitetami. Za dobro vzdušje so poskrbeli domači godci -- tamburaši.

V nedeljo smo imeli prvi ogled na biodinamični kmetiji Černelič v Dečnem selu. Spoznali smo njihovo delo in trud za ohranjanje živih tal. Leta 2003 so začeli s kmetovanjem po ekoloških smernicah, leta 2012 pa so prešli na biodinamično kmetovanje. Od leta 2014 se ponašajo s certifikatom Demeter. Biodinamika je način kmetovanja, ki poleg ekoloških zakonitosti upošteva tudi zakonitosti naravnega gibanja Zemlje in letnih časov. Obdelujejo 45 ha kmetijskih površin, od tega imajo 8 ha lastnih. Na 1 ha pretežno v zavarovanih prostorih pridelujejo zelenjavo in jagode, na 1,8 ha pa poljščine. Ostale površine predstavljajo travniki in pašniki. Na kmetiji redijo 40 glav gove-

di. So prva kmetija, ki je v Bruslju prejela prestižno evropsko nagrado za upravljanje z zemljišči in tlemi. Med 19 kandidati iz devetih držav je prvič po petnajstih letih prejemnik iz Slovenije.

Od tu smo se odpeljali na Bizeljsko v Staro vas do Vile Istenič, ki je znana po peninah. V vinski kleti zorijo penine, ostali del vile pa je namenjen turizmu in promociji vin. Prikazali so nam postopek pridelave, od grozdja do penine v steklenici. Poleg penin pridelujejo še balzamični kis. Za degustacijo so nam pripravili pet vzorcev penin in prepričali smo se, da so res vrhunske.

Predele smo si ogledali grad Rajhenburg, ki stoji 60 m visoko nad sotočjem potoka Brestnice in reke Save, smo se ustavili še v Vinski kleti in Repnici Najgrer v Brezovici pri Bizeljskem. To so jame, izkopane v kremenčev pesek, ki ga je pred milijoni let naplavilo Panonsko morje. Tudi tu so nam pripravili degustacijo vin ob suhomesnatih izdelkih.

Zadnji postanek na naši strokovni ekskurziji smo imeli v vinski kleti in gostilni Dular v Kostanjeku. Za dobrodošlico so nam ponudili penino, sledila je večerja z domačimi dobrotami in izbranimi vini. Po predstavitvi domačije nas je gospodar še popeljal skozi vinsko klet. Polni lepih vtisov in novih spoznanj smo se odpeljali proti domu.

Besedilo in foto: Milena Štolfa

Zlato priznanje za med iz Štanjela

Semič je znan po dobrem vinu, bogatem kulturnem izročilu, pa tudi po senzoričnem ocenjevanju medu. Letos je tam potekalo že 22. mednarodno ocenjevanje medu, kar priča o bogati zgodovini tega kraja.

Na ocenjevanje je prišlo 141 vzorcev sedmih vrst medu. Največ je bilo vzorcev gozdnega medu (51 vzorcev) in kostanjevega medu (41 vzorcev). Poleg teh je prispelo še 25 vzorcev cvetličnega medu, 13 vzorcev lipovega medu in 8 vzorcev akacijevega medu. Izostanek medenja hoje in smreke v poletnih mesecih je vplival na to, da sta na tekmovanju prispela le 2 vzorca hojevega medu.

Vzorci medu so na tekmovanju izkazali dobro senzorično kakovost. Zlato priznanje je prejelo 39 vzorcev medu, srebrno 78 in bronasto 20 vzorcev medu.

Na senzoričnem ocenjevanju medu

je sodelovalo več članov Čebelarškega društva Kras-Brkini z več vzorcev medu. Še posebej se je izkazal čebelar Grozdan Trobec iz Štanjela, ki je prejel 2 zlata priznanja, in sicer zlato priznanje za cvetlični med in zlato priznanje za gozdni med.

V čebelarstvu Trobec se s čebelami ukvarja že 40 let in imajo dolgo in bogato tradicijo. Le-ta se že prenaša na naslednjo generacijo. Družinsko čebelarstvo ima preko 200 proizvodnih družin, na več prevoznih enotah. Pogoji čebelarjenja in klimatske spremembe botrujejo vsakoletnim večjim težavam pri čebelarjenju. Posledično je potrebno čebele seliti na pašo, sicer bi bila ekonomska računica negativna.

Sladke dobrote Čebelarstva Trobec lahko dobite na stojnicah v Sežani, Štanjelu ali Komnu.

Besedilo in foto: mag. Aleš Rodman

Naj drevesno-pašna raba zamenja pašo v gozdu

Domače živali z nenadzorovano pašo v gozdu povzročajo škodo, ker s poškodbami dreves pospešujejo širjenje bolezni gozdnega drevja (npr. rdeče trohnobe), vplivajo na naravno kroženje hranil v gozdu, zbijanje tal in objedajo mladje. V skrajnem primeru lahko popolnoma porušijo in onemogočijo delovanje gozdnega ekosistema. Živinoreja je bila eden od vzrokov za razgozdenje Krasa, zato prva prepoved reje koz sega že v leto 1150, ko so v Trstu izdali prepoved kozjereje na Krasu. Pašo v gozdu je prepovedal tudi Terezijanski gozdni red za Kranjsko iz leta 1771. Sodobna gozdarska stroka vidi rešitev problema v dosledni ločitvi gozda in pašnika ter v napredku pašništva na površinah izven gozda.

Drevesa imajo številne okoljetvorne učinke: preprečujejo izhlapevanje iz tal, utrjujejo tla in preprečujejo vetrno erozijo, izboljšujejo lokalno klimo ter nudijo zavetje in hrano številnim živalskim in rastlinskim vrstam, s čimer prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti. Drevo je koristno za pridobivanje sadja ali poganjkov nekaterih vrst, kar služi kot dopolnilna krma za živali.

Napredno pašništvo je našlo način, kako zmanjšati negativne učinke pašne na gozd in hkrati izkoristiti pozitivne učinke

Primer nepravilne pritrditve žice na živo drevo pri ureditvi pašnika v gozdu

dreves na pašo. Namesto pašne v gozdu se uveljavlja drevesno-pašna raba (DPR), ki je po vsem svetu razširjen sistem kmetijsko-gozdarske pridelave, ki na isti površini združuje drevesa, travno rušo in rejne živali.

V Sloveniji imamo veliko območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, ki so primerna za vzpostavitev DPR. Še posebej to velja za zaraščena oziroma opuščena kmetijska zemljišča, ki

še niso gozdu, in jih lahko s pomočjo drevesno-pašne rabe oživimo za ponovno kmetijsko uporabo.

Paša domačih živali pri DPR mora potekati nadzorovano, zemljišče mora biti ograjeno in pregrajeno na čredinke. Te so živalim na voljo kratek čas (ob visoki gostoti zasedbe), nato pa jih premestimo v naslednjo čredinko, da se ruša obraste.

Drevesa pri DPR gojimo dovolj na redko, da pride svetloba do travne ruše. Živali se poleti zaradi dreves na pašniku v senci dobro počutijo. Kadar živali prezimujemo na prostem, jim drevesa nudijo zaščito pred vetrom ter padavinami. Izločki živali, ki poskrbijo za pestrejšo travno rušo, ugajajo tudi izbranim drevesnim vrstam.

Nelegalna pašna v gozdu je prekršek, ki ga preganja gozdarska inšpekcija. Če se lastnik gozda kljub temu odloči za pašo v gozdu, mora upoštevati 40. člen Pravilnika o varstvu gozdov, ki za to določa zelo stroge pogoje.

Paša živine v gozdu se lahko dovoli z gozdnogojitvenim načrtom lastniku gozda, če to ni v nasprotju s funkcijami gozdov, ki so določene v gozdnogospodarskih načrtih, in če je gozd v ustrezni razvojni fazi.

Namero, da bi radi izvajali pašo v goz-

du, sporočite svojemu revirnemu gozdarju, ki bo v sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo določil območje paše in jo prikazal v kartnem delu gozdnogojitvenega načrta. Paša v gozdu se lahko dovoli največ za obdobje 10 let.

V gozdnogojitvenem načrtu, ki dovoljuje pašo v gozdu, se določi tudi obremenitev glav velike živine na hektar glede na vrsto živali in njen vpliv na tla in gozd. Izločanje gozdov za pašo ni dovoljeno, kjer bi le-ta povzročila erozijske

processe oziroma večjo trajno poškodbo tal. Izločanje gozdov za pašo ni dovoljeno na neerodibilnih podlagah z nakloni, večjimi od 30 stopinj, ter na erodibilnih podlagah z nakloni, večjimi od 15 stopinj.

Za pašo določen gozd mora biti z ograjo ločen od ostalega gozda tako, da ni možno prehajanje živine v gozd, kjer paša zaradi zaščite mladja ni dovoljena. Pri postavitvi ograj naj se v čim večji meri upoštevajo selitvene poti prostoživečih

živali, ki morajo biti izven pašne sezone v celoti prehodne.

Pri obnavljanju obstoječih ograj in pri postavitvi novih se ne sme uporabljati bodeča žica. Seveda se žice ne sme pritrditi na živa drevesa. V območjih, kjer živijo koconoge kure, se pri obnavljanju obstoječih ograj in postavljanju novih ne smejo uporabljati žice, temveč električni trakovi ali drugi načini ograjevanja.

Besedilo: Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Sežana
Foto: arhiv ZGS

NPK vodnika/vodnice v naravi in krajini

V času, ko trg tako rekoč vsak dan izraža potrebe po novih znanjih, izkušnjah in poklicih, je nacionalna poklicna kvalifikacija (NPK) lahko priložnost za kogarkoli. Gre za individualno pot posameznika, da potrdi ali pridobi znanja in sposobnosti, ne glede na to, kje jih pridobil.

NPK vodnika/vodnice v naravi in krajini je uradno priznано potrdilo o znanjih in spretnostih, ki so potrebne za uspešno vodenje skupin obiskovalcev po naravi in kulturni krajini.

Ta novost prinaša nove priložnosti za zaposlitev v našem prostoru, ki je resnično obdarjen s pestro naravno raznovrstnostjo in očarljivo naravo. Pripravljena je na peti stopnji zahtevnosti in je kot kvalifikacija razvidna v nacionalnem slovenskem ogrodju kvalifikacij, kar je pomembno za delodajalce na območju Slovenije in EU.

S pridobitvijo NPK vodnika/vodnice v naravi se boste naučili, kako:

- načrtovati in organizirati izobraževalne poti in izlete v naravi,
- interpretirati naravo in kulturno dedščino na zanimiv in razumljiv način,
- komunicirati z različnimi ciljnim skupinami, od družin z otroki do strokovnjakov,
- ozaveščati o pomenu varovanja okolja in trajnostnega razvoja,
- zagotoviti varnost udeležencev na izletih.

Vodnik vzgaja, izobražuje, ozavešča ter daje objektom (narava, naravne vrednote, biotska pestrost, krajina in njihovi elementi) širši pomen ter omogoča obiskovalcu njihovo doživljanje na izkustven način. Dobra interpretacija pomaga turistom in ostalim obiskovalcem, da bolje spoznajo kraje, ki jih obišejo, to pa poglobi njihovo doživetje.

Trenutni izvajalec za pridobitev omenjene NPK je Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS). Kandidati, ki želijo

pridobiti certifikat za omenjeni NPK, se prijavijo pri izvajalcu in takrat jim dodelijo svetovalca, ki jim pomaga pripraviti osebno zbirno mapo. V nadaljevanju postopka bo tričlanska nacionalna komisija pripravljena mapo pregledala in presodila, ali je kandidat na podlagi osebne zbirne mape lahko potrjen brez preverjanja ali bo moral priti na preverjanje. Preverjanje kandidata bo potekalo najprej v pisni obliki, nato preverjanje posameznikovega nastopa v simulirani realni situaciji in na koncu bo potekalo še ustno preverjanje. Več informacij najdete na povezavi: <https://www.nrpslo.org/baze-podatkov/iskalnik/preverjanja>.

NPK vodnika/vodnice v naravi in krajini je odlična priložnost za vse občane, ki želijo svoje znanje in izkušnje deliti z drugimi. S pridobitvijo te kvalifikacije boste postali ambasadorji svojega kraja in prispevali k razvoju trajnostnega turizma na podeželju.

Besedilo in foto: Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Sežana

Kristaliziran med

Kristalizacija medu je naraven pojav. Različne vrste medov kristalizirajo različno hitro in tvorijo različno velike kristale. Potrošniki pogosto ne vemo, da je kristaliziran med povsem naraven. Zato sklepamo, da je med s kristali pokvarjen ali da mu je dodan sladkor. Vendar lahko le naravni med kristalizira.

Postavlja se vprašanje, zakaj pride do kristalizacije. Na kristalizacijo medu najbolj vplivajo razmerja sladkorjev v medu. Odvisna je tudi od temperature, vsebnosti vode in časa skladiščenja. Kadar je vsebnost glukoze v medu okoli 30 %, je pojav kristalizacije hitrejši. Nekateri manini medovi, ki vsebujejo sladkor melicitozo, lahko kristalizirajo že v satju. Medovi z nizko vsebnostjo vode bodo kristalizirali hitreje kot medovi z večjim deležem vode. Kristali bodo v medu z nizko vsebnostjo vode bolj grobe teksture. Ugodna temperatura skladiščenja medu (10 °C–15 °C,) je tudi tempera-

tura, ki pospešuje kristalizacijo.

Kristalizacija lahko v izdelku sproži pojavnost določenih sprememb, ki so povsem naravne, potrošniki pa jih dojemamo kot napake izdelka, potvorbe ali slabšo kakovost izdelka. To so:

- »Cvet« oz. pojav belih lis v kristaliziranem medu: nastane v medovih z nizko vsebnostjo vode. Na površini ali ob straneh se pojavijo območja belih lis. Ta območja nastanejo zaradi kristalizacije, pri kateri med kristali nastanejo prazna območja, kamor vdre zrak in obarva površino belo. Nastanek tovrstnih lis je naraven pojav. Pogost je pri medovih, ki so podvrženi velikim temperaturnim nihanjem. Kadar je med hranjen na konstantni temperaturi omenjeni pojav redkeje nastopi. Pojav belega cveta lahko smatramo celo kot znak kakovostnega medu, saj imajo tovrstni izdelki nizko vsebnost vode.
- Grobi, zbadajoči kristali: nastajajo pri medovih, ki kristalizirajo počasi in pri medovih ki so bili utekočinjeni. Pojavu se lahko izognemo s tvorbo kremnega medu.
- Razslojevanje: pojavi se pri medovih,

ki imajo visoko vsebnost vode (več kot 18 %). V spodnjem delu se oblikuje kristalizirana faza, v zgornjem delu pa tekoča faza. V tekoči fazi je vsebnost vode visoka, zato je možen pojav fermentacije.

Med lahko utekočinimo s segrevanjem do 40 °C. S tem se ohranja kakovost medu in preprečuje pregretje. Čas utekočinjanja je lahko različen in je odvisen od koncentracije sladkorjev in oblike kristalov. Večji kristali in večje vsebnosti glukoze podaljšujejo čas utekočinjanja. S pregretjem medu lahko vplivamo na njegove aromatične in hlapne komponente. Ob previsoki temperaturi se lahko začne tvoriti tudi karamelni okus, zaradi karamelizacije sladkorjev. Pregretje medov lahko ugotavljamo z določanjem vsebnosti HMF (hidroksimetilfurfural).

Najboljši način utekočinjanja medu je vodna kopel. Priporočljivo je, da se med po utekočinjanju čim hitreje ohladi na temperaturo skladiščenja.

Besedilo: Ana Janžekovič, svetovalka za varno hrano, ČZS
Foto: arhiv ČZS

Pri prehladu si lahko pomagamo z apiterapevtskimi nasveti

Letošnja jesen se je začela s hitro ohladitvijo. S tem se je pojavil tudi prvi val prehladnih obolenj. Prehlad povzroča več kot 200 različnih virusov. Težava prehladov in virusnih obolenj je, da antibiotiki ne delujejo proti virusom. Zato je potrebna drugačna obravnava bolezni. Ob prehladnih obolenjih si lahko pomagamo tudi z uporabo čebeljih pridelkov. Apiterapija je metoda, ki uporablja čebelarje za podporo ohranjanja zdravja in dobrega počutja.

Dr. Peter Kapš, zdravnik specialist interne medicine, navaja naslednje možnosti, kako si lahko ob prehladu pomagamo s čebeljimi pridelki:

- Uživamo vsaj dve veliki žlici medu

dvakrat dnevno. Med raztopimo v treh decilitrih vode ali mlačnega čaja in spijemo pred jedjo.

- Inhalacije s 5 % raztopino medu izvajamo vsaj sedem dni.
- Za inhalacije lahko uporabimo tudi vodno raztopino propolisa (10 kapljic tinkture zmešamo s pol decilitra vode in vlijemo v inhalator). Inhalacije lahko izvajamo trikrat na dan.
- Propolis v pršilu lahko uporabimo za nos, saj učinkovito pomaga odstraniti izcedek, ki zapira nos.
- Izpiramo ustne votline z alkoholno raztopino propolisa.
- Za izpiranje ust in žrela lahko uporabimo tudi vodno raztopino medu.

- Pripravimo si lahko mešanico medu 98 g z 1 g matičnega mlečka in 1 g propolisa. Mešanico uživamo dnevno.

Seveda ne gre pozabiti tudi na klasično spremljavo prehladnih obolenj, in sicer obilico čaja z medom. Ob tem bodimo pozorni, da medu ne dodajamo v vreli čaj, saj se s tem zmanjšajo njegove protivnetne in antioksidativne značilnosti, ki jih v času prehladov najbolj potrebujemo.

Vir: Kapš P. (2012). Zdravljenje s čebeljimi pridelki: apiterapija. Novo mesto: Grafika Tomi.

Besedilo: Ana Janžekovič, svetovalka za zagotavljanje varne hrane ČZS
Foto: arhiv ČZS

Praznično obdobje ni za vse enako veselo

Obdobje božično-novoletnih praznikov je lahko za nekatere težko pričakovano obdobje v letu, nekateri pa si lahko želijo, da bi to obdobje čim prej minilo. Praznični stres se lahko pojavi zaradi različnih razlogov, vendar ga nekateri občutijo intenzivneje kot drugi. Dobro je, da sami pri sebi preverimo, kakšna pričakovanja imamo glede praznikov, prazničnega vzdušja, sebe in drugih. Mogoče naša pričakovanja niso realna, to pa lahko vodi v razočaranje. Prazniki žal ne bodo sami po sebi ustvarili prijetnega vzdušja v okolju, kjer je vzdušje že predhodno neprijetno. Prav tako ne bomo mogli s kupovanjem daril prispevati k izboljšanju odnosov, ki imajo trhle temelje. Za take spremembe je potrebno vložiti veliko več časa in energije in še v takem primeru ni jamstva, da se bo stanje zares

spremenilo na boljše. Prazniki sami po sebi ne morejo prinesiti takih sprememb.

Lahko se zgodi, da se ob praznikih spominjamo preteklih praznikov, kar nas lahko navdane z nostalgijo ali tudi občutki žalosti (da ni več tako, kot je bilo). Obdobje, ko se poslavljamo od starega leta in vstopamo v novo, lahko pri nas vzbudi občutke tesnobe. Lahko se pojavijo pritiski, da bo po novem letu vse drugače, da bomo tokrat vse spremenili na boljše. Kar se ob tako velikih in pompozni načrtih žal redko tudi zgodi.

Za marsikoga je obdobje praznikov tudi izvor finančne stiske, saj so prisotna družbena pričakovanja, da se moramo obdarovati in tako osrečiti druge; kar je zelo težko, če ob tem sami sebe onesrečimo s hitenjem po trgovinah in vrtoglavico ob pogledu na račun.

Zato naj bo vodilo za letošnje leto, da svoja pričakovanja do praznikov predvsem prilagodimo sebi in svoji družini. Ali vam ustreza, da praznikov ne obeležite? Seveda, tudi ta možnost obstaja. Ali vam ustreza, da se dogovorite za simbolična darila? Ali bi radi praznike preživeli doma? Ali bi raje odpotovali nekam drugam, da bi se izognili evforiji? Karkoli je možno in vse je ustrezno, dokler podpira vaše dobro počutje in je v skladu z vrednotami vas in vašega bližnjega kroga ljudi.

V prazničnem obdobju, ko je velik podarek na tem, da naj bi bili veseli in v družbi družine, lahko posamezniku, ki se že počuti osamljenega, te občutke še bolj okrepi. Če imate občutek, da so prazniki okrepi vaše neprijetne občutke – občutek osamljenosti, izoliranosti, po-

trtosti, tesnobe, bodite na to pozorni in poskušajte te občutke tudi izraziti. Potlačeno in ignorirano čustvo ne bo izbrisano. Ostalo bo v nas in se kasneje še intenzivneje izrazilo. Zato se poskušajte pogovoriti s prijateljem, sorodnikom, zdravnikom, psihologom, lahko poskusite tudi pisati dnevnik lastnih občutij. V hudi stiski pa so na voljo tudi brezplačni telefoni za pomoč:

- Klic v duševni stiski 01 520 99 00 (vsak dan med 19. in 7. uro zjutraj),
  - Zaupna telefona Samaritan in Sopotnik 116 123 (24 ur/na dan, vsak dan),
  - Društvo SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja 080 11 55 ali TOM telefon za otroke in mladostnike 116 111 (vsak dan med 12. in 20. uro).
- Seveda pa se lahko obrnete tudi na Zdravstvenovzgojni center ZD Seža-

na, kjer vam je na voljo psihologinja za brezplačen individualni posvet: 051 666 381.

Naj bodo letošnji prazniki po vaši meri, načrtovani na podlagi realnih pričakovanj. Umirjene in zdrave praznike vam želimo!

Vir: www.nijz.si

Besedilo: Ela Brecelj, univ. dipl. psih.

Olajšajmo si življenje z demenco z Društvom GO-Spomincica

Društvo GO-Spomincica že 20 let skrbi za to, da pomaga osebam z demenco in njihovim svojcem, zdravstvenim in negovalnim delavcem ter lokalnim skupnostim pri iskanju poti, kako z olajšanim korakom naprej. Ko v naša življenja vstopi demenca, je podpora ključna. In prav mi vam pri tem lahko pomagamo.

V Društvu GO-Spomincica za pomoč pri demenci Severnoprimske regije se zavedamo, da je izjemno pomemben tisti čas, ki ga obolelim in njihovim svojcem lahko namenimo kot posamezniki. Čas za to, da se tisti, ki skrbi za osebo z demenco razbremeni in sprosti, čas, ki ga oseba z demenco preživi v družbi ljudi, ki ga razumejo, sprejemajo in imajo radi prav takšnega, kot je. Demenca je namreč še vedno tabu.

Ljudje se stanj, ki jih ne razumemo, bojimo in se zadregamo raje izognemo. Kar je povsem logično. Prav zato bi vam radi položili na srce, da je vsak pogovor, vsak stisk roke, vsak nasmeh in trenutek, ki ga namenimo osebi z demenco, pa čeprav se na prvi pogled zdi povsem nesmiseln, izjemno pomemben. Morda nas bo bolelo, da ne ve, kdo smo, morda bo pogovor povsem brez repa in glave, ampak to, da smo pristopili, kot bi pristopili nekoč,

je zanj zlata vredno dejanje. Oseba z demenco ima še vedno čustva. In prav na njihovih čustvih lahko veliko naredimo. Demenca ni kužna bolezen, zato imejmo pred očmi, da je vsako dejanje ljubezni, ki ga lahko namenimo, dobrodošlo. Osebe z demenco in njihovi svojci to tudi najbolj potrebujejo: ljubezni, razumevanje, potrpežljivost in toplino. Pomoč in podporo. In čas, ki jim ga namenimo.

Če potrebujete pomoč, napotke, podporo, izobraževanje, informacije, usmeritev in znanje se obrnite na Društvo GO-Spomincica. Gre za pomembno prostovoljno združenje različnih strokovnjakov, oseb z demenco ter njihovih svojcev in negovalcev ter prostovoljcev. Pri nas dobite pomoč in podporo v obliki individualnih pogovorov, vsak mesec se srečujemo v skupini za samopomoč, redno organiziramo različna srečanja, predavanja, sklope predavanj, sproščene pogovore, »Alzheimer cafe-je«, druge dogodke in delimo informativno gradivo s ciljem ozaveščanja in senzibiliziranja družbe ter opolnomočenja svojcev, hkrati pa se trudimo dvigniti kakovost življenja oseb z demenco.

Želimo si, da bi vsi pravočasno prepoznali prve znake demence in pravočas-

no poiskali strokovno ter tisto povsem človeško pomoč, ki lahko v življenju z demenco marsikaj spremeni. Najhuje je namreč ostati sam. Zato priporočamo vsem, da se obrnete na nas, da skupaj preverimo, kako bi si situacijo lahko olajšali. Priznati si, da potrebujemo pomoč, ni neuspeh, ampak zgolj priložnost, da nam bo lažje.

Demencia je in bo del naše družbe in več kot bomo vedeli o njej, lepše, varnejše in lahkotnejše bomo skupaj živeli. Naš cilj je gradnja starejšim prijaznega okolja nasploh, zato si bomo prizadevali še naprej to tudi doseči. Imejmo v mislih ... tisti čas, ki si ga vzamemo za to, da smo skupaj in naredimo nekaj dobrega zase in za druge, je hkrati dobra preventivna naložba. Tudi v izogib demenci.

Vse podrobnosti lahko najdete na naši FB strani »Društvo GO-Spomincica«, sicer pa nam lahko pišete na go.spomincica@dung.si ali nas pokličite na 051 355 582. Dobrodošli, da skupaj najdemo pot, kako lažje naprej.

Dobrodošli v Hiši dobre volje Komen!

Ko prideš v Hišo dobre volje Komen, se ti zdi, da si prišel v pravo proizvodnjo lepega. Skupina izjemnih ljudi se v smeju in radosti predaja raznoraznim aktivnostim, ki jih Hiša vsakodnevno nudi, in svoje ustvarjalne roke s pridom uporablja za izdelovanje prekrasnih izdelkov. Tudi za tiste, ki morda rok ne morejo več uporabljati tako kot nekoč, se najde zanimiva zaposlitev – družabne igre, pogovor,

sprehodi ... kar pa je najpomembnejše za vse, je druženje in to, da smo skupaj. Da se smejemo in se veselimo življenja. Dobrodošli, da nas spoznate tudi v živo!

Druženje z najmlajšimi

Mednarodni dan starejših smo preživeli na najboljši možen način – obiskali so nas otroci iz Vrtca Komen in nam s svojo otroško energijo, vihravostjo in

ljubeznivostjo želeli še mnogo lepega. Otroci so nam zapeli, nas obdarovali in z nami pokramljali. Koliko nasmehov so nam prinesli! Prav zato si mi ob dnevu starejših vedno znova zaželimo predvsem čim več mladostnih trenutkov skupaj z najmlajšimi. Najbolj učinkovito zdravilo so!

Ustvarjalne delavnice, miselne in družabne igre ter skrb za skupnost

Ste že videli naše prekrasne umetniške kreacije? Ustvarjalnost pri nas nima meja – neverjetno predano ustvarjamo izvirne okvirje za slike, raznorazne figure, voščilnice, okraske in obeske ter še marsikaj drugega. Ni čudno, da spet pridno skrbimo za to, da bo Rdeči Kríž z našimi voščilnicami decembra razveselil mnogo ljudi. Prav zato, ker smo sposobni iz raznoraznih materialov delati čudo, prosimo vse, ki to berete, da razmislite, ali imate doma kak material, ki bi lahko pri nas dobil novo podobo. Hvala!

In ker vemo, da je treba poskrbeti tako za telo kot tudi za možgane in dušo, skrbimo, da smo vedno aktivni in da imamo polne roke dela. Ne samo križanke, ki so naša stalnica, igramo se tudi vislice, rebuse, igro »ime, priimek«, rešujemo uganke in še mnogo drugega, da ohranjamo naše možgane čile in zdrave. Dvakrat mesečno za to, da ohranjamo našo misel čim bolj aktivno, poskrbi zdaj že naša Marjana Jazbec iz Društva Radi pišemo z roko. Če drži, da s telovadbo možgančkov odganjamo demenco stran, se nas res ne more prijeti. Držimo pesti!

Obisk cerkvenega pevskega zbora in

komenskega župnika Alojzija Kržišnika

Obiski pevskih zborov so prav tako dogodki, ki nas zelo razveselijo. Pesem je posebne vrste terapija, ki poboža človeka po tistih najnežnejših čutih. Zato smo se zelo razveselili klica profesorice in pevke Nežke Gec, ki nam je želela podariti prijetno dopoldne v družbi krasnih glasov in pesmi. Nastop cerkvenega pev-

skega zbora pod zborovodsko taktirko Katijane Rener nas je zazibal v najlepše in najtoplejše misli ter nam vliv konkretno dozo ljubezni, ki kar traja in traja. V čast nam je bilo, da je priložnost za obisk izkoristil tudi komenski župnik Alojzij Kržišnik, s katerim bomo zagotovo spletni posebno vez.

Če bi tudi vi radi malo naše dobre volje, nas čim prej kontaktirajte! Pri nas dobite vse tisto, kar potrebujete, zato ne oklevajte. Predsodke pustite pred vrati in vstopite. Odprti smo vsak delavnik od ponedeljka do petka med 7.00 in 17.00. Vedno se lahko obrnete na strokovno delavko Tino Krog (tina.krog@dung.si, 051 605 699) ali na Hišo (hisa.komen@dung.si, 041 337 059). Zelo toplo vabljeni in dobrodošli! Zagotavljamo vam, da vam druženja z nami ne bo žal.

Besedilo in foto: Tina Krog

Europa Donna na dnevu kraškega ovčarja v Štanjelu ter na Dnevu zdravja v Kopru

Sredi meseca maja smo članice Podružnice Obala Kras Združenja Europa Donna Slovenija s svojo stojnico prisostvovala na dogodku dan kraškega ovčarja in dan za Škratji Kras, ki se je odvijal v dopoldanskem času na gradu v Štanjelu. S ponosom smo prostovoljke mimoidočim predstavljale pomen preventive in zgodnjega odkrivanja raka dojk, bolezni, ki smo jo premagale in se še vedno soočimo s posledicami zdravljenja. Na dogodek je bila vabljen tudi predsednica države, Nataša Pirc Musar, ki se je ustavila tudi na naši stojnici in pohvalila naše delo, na kar smo zelo ponosne. To je prvi tovrstni dogodek, ki smo se ga udeležile v občini Komen, zato se zahvaljujemo Anji Tisel Zadnik z Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov za povabilo.

Zadnjo soboto v maju sta v Kopru na prireditvi Dan zdravja članice podružnice pripravili predstavitev dela Združenja Europa Donna Slovenija in pomena rednega mesečnega samopregledovanja dojk

za zgodnje odkrivanje raka dojk. Stojnica je bila ves čas prireditve zelo obiskana, obiskovalci so članicama z zanimanjem prisluhnili, se preizkusili v iskanju bulic

na modelih dojk ter si na telefon naložili aplikacijo Brest test.

Besedilo: Orjana Gombač in Mojca Gerželj Štemberger
Foto: Orjana Gombač

Športno

Regijski center za igralce U12 in U13 v Komnu

Kot vsako leto, tudi letos potekajo pod okriljem NZS regijski centri za igralce selekcij U12 in U13. Namen regijskih centrov MNZ je vadbo čim bolj približati igralcem in klubom v vseh regijah, zato se vsebine programa v sodelovanju trenerjev MNZ, koordinatorjev področij Nogometa za vse, klubskih trenerjev in trenerjev NZS, ki delujejo v okviru nacionalnih panožnih športnih šol, izvajajo regijsko v vseh devetih medobčinskih nogometnih zvezah.

Najpomembnejši cilji programa je igralcem omogočiti dodatne možnosti za njihov nogometni in osebni razvoj, klubom pa ponuditi strokovno pomoč pri razvoju igralcev in so naslednji:

- poenotenje vsebine dela v vseh MNZ;
- povečanje števila treningov v posamezni tekmovalni sezoni;

- krajevna razpršenost centrov znotraj MNZ;
- strokovna priprava programov;
- spremljanje igralcev s pomočjo osebne kartona;
- zagotavljanje dodatne strokovno vodene aktivnosti za igralce igralcem dodatno strokovno vodeno aktivnost;
- vključevanje klubskih trenerjev v proces vadbe;
- dodatno izobraževanje trenerjev v okviru letnih trenerskih usposabljanj.

Program dela v Regijskih centrih MNZ je namenjen dodatni nogometni izobrazbi in vzgoji mladih nadarjenih nogometašev v starosti 11 in 12 let, za katere klubski trenerji ocenjujejo, da imajo z dodatnim delom možnost napredovanja v selekcijskem procesu. Treninki so

sestavljani v skladu s sprejetim mladinskim programom NZS ter usmeritvami in zahtevami programov mladinskih nogo-

metnih reprezentanc Slovenije. Vadba je usmerjena individualno, s čimer je zagotovljen njen boljši nadzor in večji učinek. V okviru posameznega regijskega centra MNZ se izvaja trenažni proces ločeno za starostni kategoriji U13 in U12. Treninga si sledita eden za drugim in trajata vsak 90 minut. Regijski centri MNZ ponujajo mladim nadarjenim igralcem možnost dodatne vadbe, razvoja in uveljavljanja posameznikovega talenta ter jih še dodatno vzpodbujajo in motivirajo za treniranje ter posledično napredovanje v svojih sposobnostih in znanju.

Letos smo na nogometnem igrišču v Komnu gostili dve izvedbi regijskih centrov, na katerih sta se v tekmah pomerila regijska centra MNZ Koper in MNZ Nova Gorica. Zaradi logistike se kar nekaj naših

igralcev udeležuje regijskih centrov pod okriljem MNZ Nova Gorica.

Še vedno pa se lahko vpišete v nogometno šolo Komen, prijave sprejemamo na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com ali na treningih – prijave sprejema trener ali prisotni predstavnik kluba, na nogometnem igrišču v Komnu ali čez zimo v telovadnici OŠ Komen ob torkih, sredah in četrtek po razporedu nogometne šole NK Komen – kontakt Matjaž Grmek, 041 583 205.

Besedilo in foto: Adrijan Spačal

Trening slovenske ženske nogometne reprezentance DU17 v Komnu

Prvič v zgodovini igranja nogometa v Komnu je NK Komen doletela čast, da smo gostili na treningu eno od slovenskih reprezentančnih selekcij. Pri nas se je na zadnjem treningu pred odhodom na kvalifikacijski turnir za evropsko prvenstvo (EP) na Portugalsko mudila ženska nogometna reprezentanca DU17.

V prelepem sončnem vremenu in odlično pripravljenem igrišču so dekleta opravila še zadnji trening pred odhodom na Portugalsko. Trening si je ogledalo kar nekaj opazovalcev, ki so bili nad prikazanim zadovoljni. V imenu NK Komen smo dekletom in strokovnemu vodstvu zaželeli srečno pot in uspešen nastop na

kvalifikacijskem turnirju.

Zaupanje organizacije treninga ženske reprezentance Slovenije DU17 je potrditel pravilne usmeritve NK Komen, ki ob pomoči Občine Komen skrbi za precej dotrajan objekt in igralno površino, da je sploh primerna za vadbo in tekme. Glede na obremenitev igralne površine (v Komnu je cca. 18 ur/teden, normativ za vadbene površine je do 6 ur/teden) je le ta v solidnem stanju. Zelo nujno bi potrebovali še eno igralno – vadbena površino, v kolikor želimo tudi v bodoče v Komen privabiti razne reprezentančne in klubske selekcije ter omogočiti Nogometnemu klubu Komen normalne po-

goje za vadbo. Poleg obstoječe igralne površine bi dodatna igralna površina pomenila izjemen potencial za razvoj Komna kot turistične in športno-rekreativne destinacije. Poleg ureditve dodatnega – pomožnega nogometnega igrišča bi bilo smotno čimprej pripraviti pogoje za izgradnjo prenočitvenih kapacitet vsaj 60 ležišč v bližini športnega parka Komen (javno zasebno partnerstvo). To naj bo kot predlog (in zamisel) občinskim strukturam in svetnikom Občine Komen, da še v tem mandatu naredijo korak v tej smeri.

Besedilo in foto: Adrijan Spačal

Uspešno leto za žensko balinarsko ekipo Hrast!

Ženska balinarska ekipa kluba Hrast je letos dosegla izjemne športne uspehe. V juniju so postale državne prvakinja, kar jim je omogočilo udeležbo na evropskem pokalu, ki je potekal v francoskem Clairu. Na tem prestižnem tekmovanju, kjer so se pomerile najboljše ekipe iz Francije, Hrvaške, Italije, Švice, Slovaške in Slovenije, so osvojile odlično tretje mesto.

Poleg ekipnega uspeha sta članici ekipe, Jacqueline Kosir in Eneja Ozbič Primc, dokazali svoje mojstrstvo tudi na mednarodnem odru. Na evropskem prvenstvu, ki je novembra potekalo v turškem Mersinu, sta za slovensko reprezentanco osvojili bronasto medaljo. Jacqueline je

bila tretja v hitrostnem izbijanju, skupaj z Enejo pa sta navdušili še v štafetnem izbijanju, kjer sta prav tako osvojili bron.

Njune odlične predstave se nadaljujejo tudi na domačih tleh. Na ligaški tekmi sta izenačili državni rekord, kar je še en dokaz njunega napredka in vztrajnosti. Po končanem jesenskem delu ligaške sezone 2024/2025 je ekipa Hrasta na prvem mestu lestvice, kar obeta še eno uspešno sezono za klub.

Ženska balinarska ekipa Hrast si je z letošnjimi dosežki utrdila položaj med najboljšimi in še naprej postavlja visoke standarde v slovenskem balinanju. Iskrene čestitke za vse dosežke in srečno v prihodnje!

Besedilo in foto: Balinarski klub Hrast

Hruševica dobila še svetovno podprvakinjo

Makedonija je v začetku meseca oktobra gostila največji plesni dogodek leta – svetovno prvenstvo Mednarodne plesne organizacije v modernih tekmovalnih plesih, med katere sodi tudi hip hop. Svetovni plesni spektakel je med 9. in 14. oktobrom v Skopje privabil najboljše športne plesalce s celega sveta. To so plesalci najvišjega tekmovalnega ranga, ki so člani ne le državnih reprezentanc, pač pa tudi olimpijskega komiteja. V makedonski prestolnici jih je nastopilo nekaj manj kot 5000, pripotovali pa so iz kar 35 držav iz štirih celin. Med njimi tudi Slovenci in Isabela Stele, učenka 5. razreda osnovne šole v Štanjelu.

Že v prejšnji številki Burje ste si lahko prebrali, kako uspešen je bil mesec junij za desetletno Hruševljanko, ki pleše v Plesnem centru ADC iz Ajdovščine. Isabela je namreč skupaj s svojimi sople-

salkami in soplesalcem osvojila neverjetne rezultate. Na državnem prvenstvu so v kategoriji otroških hip hop formacij

s točko I got that osvojili prvo mesto in postali državni prvaki. Da gre za res izjemno plesno generacijo, so potrdili tudi na evropskem prvenstvu na Poljskem. Tam so z isto točko osvojili drugo mesto in postali evropski podprvaki.

Kot izjemno perspektivna plesalka je bila Isabela izbrana, da slovenske barve zastopa tudi v otroški mali skupini z imenom Katane. Tudi v tej kategoriji so dekleta v juniju nanizala izjemne dosežke. Na državnem prvenstvu so osvojile 3. mesto in bronasto medaljo, na evropskem pa so si priplesale 6. mesto. To je bila najboljša uvrstitev za Slovenijo v tej kategoriji.

Vsi ti neverjetni uspehi in dosežki pa so le še stopnjevali apetite Plesnega centra ADC in slovenske plesne reprezentance pred oktobrskim svetovnim prvenstvom. Kljub poletju in poletnim radostim so

bile misli Isabele in njenih reprezentančnih kolegov ves čas usmerjene proti nadaljevanju plesne sezone in velikemu vrhuncu – svetovnemu prvenstvu. Konec poletja so se tako vsi polni novih moči in energije vrnili v plesne dvorane. Nadaljevali so s trdim delom. Ure in ure so trenirali, stopnjevali kondicijsko pripravo in resnično garali, da so se čim boljše pripravili v prvih dneh oktobra podali v Makedonijo.

Že prvi tekmovalni dan prvenstva je za Isabelo Stele in njene soplesalce prinesel prvo preizkušnjo. V dvorani Borisa Trajkovskega so namreč že takoj po otvoritveni slovesnosti nastopali plesalci otroških hip hop formacij. Tudi Isabelina skupina I got that. V tej kategoriji je sodelovalo kar 32 ekip iz celega sveta. Vse plesne točke so se uvodoma predstavile v četrfinalnu. V nadaljevanje oziroma v polfinale se je nato prebilo 16 ekip, v veliki finale pa samo šest najboljših, med njimi tudi Isabela s soplesalci. Z vsakim

nastopom so stopnjevali svoj ritem in v finalu odplesali tako, kot znajo le oni. Izjemno pripravljenost, popolno usklajenost, zahtevno koreografijo in dovršenost nastopa pa so seveda opazili tudi sodniki. Plesna skupina I got that je namreč tako kot na evropskem prvenstvu tudi na svetovnem osvojila drugo mesto, srebrno medaljo in laskavi naslov svetovnih podprvakov. Boljši od njih so bili le Poljaki, ki so jih premagali že na evropskem prvenstvu v mesecu juniju.

Glave se še niso povsem ohladile in srce se še ni povsem umirilo od vseh občutenj in adrenalina, že je bil tu drugi tekmovalni dan in nova preizkušnja za slovensko plesno reprezentantko iz Hrševice. Isabela je namreč že naslednji dan čakalo še tekmovanje v kategoriji malih skupin. Sedmerica deklet pod imenom Katane se je pomerila v izjemni konkurenci 38 ekip iz 20 različnih držav. Zaradi zelo številčne kategorije je bil pred plesalkami dolg in naporen tekmovalni dan.

Svoje nastope so začele v osmini finala. Iz kroga v krog so plesale boljše. Njihova energija, usklajenost in neverjetna pripravljenost, ki je bila tokrat še boljše kot na evropskem prvenstvu na Poljskem, jih je pripeljala do velikega finala. Že sama uvrstitev med najboljših šest na svetu je bila lepa nagrada za njihovo trdo delo in vložen trud, a vseeno se tu njihova zgodba ni končala. Isabela je namreč skupaj s soplesalkami Laro Breclj, Manjo Pelan, Polono Korečič, Mei Lozej, Nejo Kverh in Tijo Čadež osvojila 3. mesto in bronasto medaljo.

Letošnja plesna sezona je bila za Isabelo Stele, članico slovenske plesne reprezentance in olimpijskega komiteja ter varovanko Plesnega centra ADC, nepozabna! Bila je sezona izsanjanih sanj, ki ni prinesla le izjemnih rezultatov, pač pa tudi nepozabna doživetja in večne spomine, ki bodo Isabeli in njenim plesnim prijateljem ostali za vedno.

Besedilo: Plesni center ADC
Foto: Plesni center ADC, osebni arhiv

Iz šolskih klopi

Osmošolci na Štajerskem

V ponedeljek, 23. septembra 2024, so osmošolci odpotovali na Štajersko, kjer so ves teden bivali v prenovljenem ČŠOD Štrk v vasi Spuhlja pri Ptujju. Organizirano so imeli šolo v naravi z zanimivimi in poučnimi dejavnostmi. Veliko so hodili, kolesarili, spoznavali značilnosti pokrajine, tu živečega rastlinja in živali ter celo veselja. Spoznavali so tudi kul-

turne znamenitosti, kurentijo, se preizkusili v lokostrelstvu in raznih drugih športnih izzivih. Že na začetku potovanja smo se zmenili, da bomo preživeli teden brez telefonov. Trenutki brez telefonov so po našem mnenju pripomogli k intenzivnejšemu druženju. Učenci so se med seboj zelo povezali, navezali so stike tudi z učenci iz druge šole, bili so

zelo sproščeni, veseli, razigrani.

Za otroke, ki si še gradijo lastne osebnosti, je šola v naravi zelo pozitivna izkušnja, saj jim omogoča medsebojno spoznavanje v bolj sproščeni okolju ter jih spodbuja, da zaživijo kot ena velika družin.

Besedilo in foto: Andreja Rustja, razredničarka 8.a

Arhitekturne delavnice

Pod vodstvom arhitektke, ge. Andreje Kosovelj, so imeli učenci možnost sodelovanja na arhitekturnih delavnicah, ki so se odvijale od 23. septembra vse do 8. oktobra 2024.

Delavnice na temo barv v arhitekturi so bile tedensko namenjene različnim starostnim stopnjam. Učenci prvega triletja so se dotaknili urejanja prostorov v stavbi, z učenci drugega triletja so oblikovali zeleno podobo okolice šole, učenci tretjega triletja pa so obarvali del naselja Komen. V delavnice so se vključili tudi učenci, ki obiskujejo neobvezni izbirni predmet Umetnost, ter učenci obveznega izbirnega predmeta Likovno snovanje.

Glavni cilji, ki so jih učenci uresničevali v času delavnic, so bili opazovanje barv v okolici, zaznavanje počutja, vezanega na določene barve, ter urjenje svojih

prostorskih in ustvarjalnih veščin. Na delavnicah je sodelovalo 41 učencev naše šole.

Stvaritve otrok so bile poslane na arhitekturi nagradni natečaj Vseslovenski dan habitata 2024 in dosegli so izjemen uspeh. V petek, 22. novembra 2024, so se v Ljubljani udeležili podelitve priznanj ter

si za nagrado ogledali nekaj arhitekturnih spomenikov v naši prestolnici.

Gospo Andreji Kosovelj se iskreno zahvaljujemo za čudovito izkušnjo in prijaznost pri izpeljavi popoldanskih arhitekturnih delavnic. Čestitke nagrajencem in mentoricom.

Besedilo: Dunja Peric, ravnateljica
Foto: arhiv šole

Šolarji na festivalu medu

V nedeljo, 29. septembra 2024, so se učenci naše šole udeležili Festivala medu, ki se je odvijal na grajskem dvorišču v Štanjelu.

Poleg čebelarjev in mojstrov kuhanja, gospoda Marina Furlana in gospoda Sima Komela, so se z jedmi predstavili tudi učenci od 5. do 9. razreda. Jedi so pripravili v okviru pouka gospodinjstva ter sodobne priprave hrane. K sodelovanju pri pripravi jedi iz medu smo povabili tudi šolske kuharice.

Na festivalu smo tako postregli z namazi (skutin namaz, namaz z lanenimi semeni), solato (korenčkova medena

solata), sokom (žajbljev sirup z medom) in številnimi slaščicami (rafaelo kroglice z medom, jogurtove kocke z medom, domači bonboni, medeno pecivo ...). Recepte za pripravljene jedi lahko naj-

dete na povezavi: <https://osk.splet.arnes.si/2024/10/17/solarji-na-festivalu-medu/>.

Vsem sodelujočim učencem in učiteljicam se iskreno zahvaljujemo, da so kot

predstavniki OŠ Komen nedeljsko popoldne preživeli na Festivalu medu. Zahvala za sodelovanje gre tudi kuharicam in seveda staršem, ki podpirajo naše izven šolske dejavnosti.

Besedilo: Dunja Peric, ravnateljica

Foto: arhiv šole

Ivanina Afrika

V začetku oktobra, v tednu otroka, smo gostili bivšo učenko naše šole, gospo Ivano Žigon. Slikovno in zelo slikovito

nam je predstavila svoje popotovanje po Afriki. Z nami je delila svoje zgodbe o življenju, prehrani, prometu in šoli v dalj-

nem Mozambiku. Svoje pripovedovanje je podkrepila s konkretno predstavitvijo oblačil, posode, kamnov in podobnih materialov ter videoposnetkov.

Gospa Ivana je tekom predstavitve poudarila skromnost življenja in hvaležnost ljudi za male pozornosti v oddaljeni deželi.

Hvaležni smo ji, da je sprejela naše povabilo in svojo izkušnjo delila z nami.

Ob spremljanju opisa vsakdanjega življenja na drugem delu sveta smo se lahko zamislili nad razkošjem dobrin (elektrika, voda, hrana, oblačila, čevlji ...), ki jih imamo za samoumevne, a so za mnoge ljudi, otroke še vedno nedosegljive.

Besedilo: Dunja Peric, ravnateljica

Foto: arhiv šole

Otrok, nepopisan list – teden otroka na POŠ Štanjel

Naši učenci so že zelo popisani listi ... Tudi v tem tednu je vsak dodal kak kamenček v svoj mozaik, ki nastaja.

Teden smo začeli s skupno pesmijo o prijateljstvu in pozdravom vodje podružnice, gospe Ane Valečič, ki je podrobno predstavila dejavnosti v tednu otroka.

Vsak dan smo malicali ob rožicah v vazicah in svečkah ter ob ponudbi dodatnih jedi, za kar sta poskrbeli naši prijazni kuharici.

Prvošolci so se v ponedeljek srečali z bralnim palčkom ter si ogledali lutkovno predstavo, ki jih je popeljala v začetek bralne značke, t. i. projekta Bralni palček. Predstavniki razredov in njihovi na-

mestniki so se udeležili sestanka šolske skupnosti, kjer so predstavili svoje želje za izboljšanje pogojev v času bivanja v šoli.

V torek so bili prvošolci slavnostno sprejeti v šolsko skupnost. Vsi ostali pa smo se družili v telovadnici ob različnih štafetnih igrah, kjer ni bila pomembna zmaga, temveč sta v ospredje stopila medsebojna pomoč in druženje.

Sreda je bila nekaj posebnega. Po skupinah, ki so jih sestavljali učenci 3., 4. in 5. razreda, smo likovno ustvarjali Brkonjo Čeljustnika, to je glavni lik iz istoimenske gledališke predstave. Čudoviti izdelki so razstavljeni v avli šole.

Predzadnji dan nas je obiskala gospa Ivana Žigon in nam približala življenje v Afriki. Nepozabno predavanje o življenju, ki si ga niti ne moremo predstavljati.

Teden otroka smo zaključili v petek s štanjelskimi talenti. Koliko plesalcev, pevcev in glasbenikov premoremo. S pesmijo o prijateljstvu smo teden otroka tudi zaključili.

Uresničili smo, kar smo si zastavili – podpirati prijateljstvo, sodelovanje, sproščenost in zadovoljstvo. Res nam je bilo prijetno. Soustvarjali smo boljši svet.

Besedilo in foto: Učenke in učenci POŠ Štanjel ter učiteljice

Fotografska razstava in predstavitev knjige o požaru na Krasu 2022

Dim!

Ogenj!

Požar!

Besede groze.

Poletje 2022, ko je na Krasu divjal požar.

Čas, ko je skupaj stopila cela Slovenija in zamejski Slovenci.

In ko stopimo skupaj, je mogoče skoraj vse.

S temi besedami se je začel kulturni dogodek na POŠ Štanjel, v sredo, 6. novembra 2024. Gostili smo fotografa gospoda Ivana Tavčarja, ki je trenutke groze in nemoči prikazal skozi fotografije. V oktobru – mesecu požarne varnosti – smo v šolski avli pripravili razstavo in njegove fotografije so nas očarale.

Dogodek je obogatila tudi prevajalka in pisateljica, gospa Giulia Sandrin, ki pri-

haja iz Italije, a živi v Opatjem selu. Skozi pogovor z njo smo zaznali njeno stisko, ko se je morala umakniti pred požarom in hkrati izredno hvaležnost, da je svojo knjigo »Kras 2022 – Spomini na požar« lahko predstavila tudi nam.

Avtorica v knjigi opisuje šokantno izkušnjo prebivalcev na obeh straneh meje v času velikega požara na Krasu leta 2022, v več kot 14 dni trajajočem ognjenem pogromu ter ob tem izpostavi hrabrost in srčnost gasilcev ter drugih organizacij, ki so odigrale ključno vlogo pri zavarovanju ljudi in premoženja.

Izkupiček od prodaje knjig avtorica v celoti namenja podpori projektom za obnovo prizadetega območja, med drugim tudi projektu Skupaj za Kras.

Pri vodenju in izpeljavi programa so

sodelovale šestošolke POŠ Štanjel ter mladi glasbeniki, ki so naše druženje še polepšali in obogatili.

Fotografska razstava je bila v prostorih naše šole na ogled do konca meseca novembra. Nanjo so bili lepo vabljeni tudi starši, none in nonoti.

Nakup predstavljene knjige je možen na spodnji povezavi: <https://www.mirenkras.si/trgovina/knjiga-kras-2022-spomini-na-pozar>

Naj ostajalo le spomini in naj nas take naravne nesreče ne obiščeje več.

Besedilo: Tanja Spačal
Foto: arhiv šole

Kamenčki prijaznosti

»Osrečujte druge.

Vsem ne morete ustreči.

Tistim, ki vam prečkajo pot,

pa lahko podarite

prijaznost in ljubezen.«

Mednarodni dan prijaznosti smo obeležili 13. novembra. Učence in učenci ter učiteljice in ravnateljica OŠ Komen smo ob tem dnevu izdelali več kot 1500 kamenčkov prijaznosti. Z zavzetostjo smo iskali ideje zanje in z veliko truda, natančnosti in vztrajnosti so nastajali unikatni izdelki, ki so risali nasmeha na obrazih ljudi. Na voljo so bili na martinovanju

v Štanjelu, v trgovini TOŠČ v Štanjelu, v Kosovelovi knjižnici v Komnu, v trgovini TUŠ v Komnu ter v zdravstvenem domu v Komnu. Prejeli so jih tudi učenci, sami pa so z njimi razveselili svoje starše, stare starše in sosede.

Ste si ga izbrali tudi vi? Ste ga obdržali ali nekomu podarili? Kjerkoli je dobil novo mesto, naj vas spominja na prijaznost, ki naj bo med nami celo leto. Delimo jo lahko s kamenčki, lepo besedo, nasmehom, objemom, majhno pozornostjo, pohvalo, dobrim delom ...

Poskušajmo pa prijaznost tudi prepoznati, saj prebiva v vsakem izmed nas.

Besedilo in foto: Tanja Spačal

Slovenski tradicionalni zajtrk

Tudi na naši šoli so si učenci 15. novembra na svež kruh namazali maslo in okusen med, popili so mleko in pojedli jabolko.

Najmlajše (1. triletje) je obiskal tudi čebelar v OŠ v Komnu kot tudi v POŠ v Štanjelu. V okviru dneva slovenske hrane je to namreč osrednji dogodek, ki ga vsakoletno obeležujemo tretji petek v novembru.

Namen projekta je, da otroke, mladino in širšo javnost skupaj in enovito seznanjamo o pomenu zajtrka, pomenu in prednostih lokalno pridelanih živil, ki so pridelana oziroma predelana v Sloveniji. Prav tako je pomembno poudariti tudi

vlogo kmetijstva in čebelarstva.

Pogled na navdušene otroške nasmehe naj bo tudi vnaprej naše vodilo, da si bomo prizadevali za ohranjanje in uporabo kakovostnih slovenskih živil, s tem podpirali lokalno kmetijstvo in izkazali skrb okolju.

Besedilo: Mirjam Rončel
Foto: arhiv šole

Šola v naravi

V predzadnjem tednu novembra so se učenci obeh sedmih razredov odpravili v

šolo v naravi na Debeli rtič. Program je nosil naslov Moj razred, moj svet. Tako so

učenci s tremi spremljevalkami pet dni preživeli v duhu povezovanja in spoznavanja drug drugega. Poleg zanimivih delavnic o vrednotah in opazovanju lepih lastnosti drugega, so odkrivali tudi lepote narave na naši obali. Seveda ni manjkalo športnih dogodivščin z odbojko, nogometom, namiznim tenisom ter pohodi. V prostem času so se učenci posluževali družabnih iger ter neskončno dolgih pogovorov. Učiteljice Mladinskega zdravilišča in letovišča Rdečega križa so naše učence označile za pristne in ustvarjalne. Domov so se vrnili polni lepih utrinkov in s kakšnim spominčkom z Debelega rtiča ali Ankarana.

Besedilo in foto: Darja Urh

Dogajanje v Vrtcu Komen ...

Oranžni skok v jesen

Prvi jesenski dan, znan tudi kot jesensko enakonočje, kar pomeni, da sta dan in noč enako dolga, smo obeležili kot oranžni dan. Praznovali smo ga v ponedeljek, 23. septembra. Ta dan so otroci v vrtec prinesli različne oranžne stvari (avte, plišaste igrače ...) in bili oblečeni v oranžne majice, hlače ali nogavice. Strokovne delavke smo jim pripravile fit poligon, na katerem so krepili različne spretnosti. Navdušeno so plezali po vrvi, se urili v metanju žogic v tarčo, prenašali barvne žogice v posode ustreznih barv, skakali čez ovire, se kotalili in s hojo po brvi krepili svoje ravnotežje. Oranžnega dne so se otroci zelo veselili in zavzeto sodelovali na vseh postajah fit poligona.

Besedilo in foto: Metka Vrtovec

Pokloni čas, polepšaj dan

Smo otroci iz oddelka Krokodilčki in v septembru smo sprejeli povabilo k sodelovanju v akciji »Pokloni čas, polepšaj dan«, ki v prvi vrsti poudarja medgeneracijsko sodelovanje.

Zelo radi rišemo in naše ustvarjanje ne

pozna meja. Tako smo nekaj risbic narisali tudi za starejše ljudi iz naše okolice. Poiskali pa smo tudi pot, kako jim jih dostaviti. Nekaj teh smo po predhodnem dogovoru pustili v poštnem nabiralniku patronažni medicinski sestri, nekaj pa

smo jih predali uslužbenkama podjetja Pristan, ki starostnike v naši okolici dnevno obiskujeta. Na svetovni dan starejših, ki ga obeležujemo 1. oktobra, so te razdelile med starostnike ter jih z tako razveselile.

In prav na ta dan smo tudi mi sami obiskali Hišo dobre volje in njene varovance razveselili z risbicami, ki smo jih tudi za njih narisali v ta namen. Čas zanje smo si vzeli tudi v tednu otroka, ko smo jih skupaj z vrstniki iz oddelka Levčkov obiskali in jim pripravili kratek nastop. Zapeli smo jim venček otroških pesmic in veseli smo bili, ko so skupaj z nami zapeli še oni. Kljub temu da je bilo to naše srečanje kratko, smo se v njihovi družbi imeli lepo. Razšli smo se z obljubo, da se še srečamo.

Majhna pozornost, a velik nasmeh!

Besedilo in foto: Agata Masten

Teden otroka – otrok, nepopisan list

Letos smo Teden otroka praznovali že 70. leto zapored (od 7. – 13. oktobra). Osrednja tema je bila Otrok, nepopisan list. Vsak otrok se rodi kot nepopisan list, vendar je njegovo odraščanje povezano s časom, v katerem živi in okoljem, ki ga obkroža. Kljub temu pa osnovne potrebe otrok ostajajo nespremenjene. Letošnja tema nas tako opominja, kako pomembno je, da otrokom omogočimo pogoje za srečno in izpolnjujoče otroštvo.

V tednu otroka smo tako otrokom pripravili različne dejavnosti. V ponedeljek nas je obiskal g. Dušan Dokič iz Kinološkega društva Komen s svojo psičko Colli. Otrokom je najprej predstavil vedenje psov in skrb zanje. Potem so sta

rejši imeli še zanimiv kviz. V torek so nas obiskali prvošolčki in z nami skozi igro preživeli dopoldan. V sredo sta se starejši skupini Levčki in Krokodilčki odpravili v Hišo dobre volje, kjer sta s petjem in druženjem razveselili oskrbovance. V četrtek

smo ob slikah prisluhnili pravljici Midva sva prijatelja. Skupaj smo jo obnovi in se pogovarjali o pomenu prijateljstva. V petek smo vse igralnice odprle vrata, ker smo vzgojiteljice pripravile različne dejavnosti in igre otrokom.

Besedilo: Metka Vrtovec
Foto: arhiv enote Komen

Kje živijo krokodili?

Ko smo obiskali knjižnico in si tam izposodili številne slikanice in knjige, v katerih najdemo krokodile, nam je knjižničarka Marija dala prav poseben izziv. Med knjigami, ki jih je pripravila za nas, je namreč podtaknila tudi knjigo Ilustrirani atlas živali z namenom, da v njem raziščemo, kje vse živijo krokodili. Naloge smo se lotili z veliko zagnanosti, saj smo si kot simbol oddelka letos izbrali prav krokodilčke in nas je zato res zanimalo, kje jih lahko najdemo. V tem atlasu smo

najprej opazovali zemljevide različnih kontinentov sveta in te skušali narisati na skupen plakat – zemljevid sveta. Ob natančnem prebiranju atlasa smo nato prišli do odgovora na vprašanje – kje živijo krokodili. Krokodile smo nato iskali še ob listanju starih otroških revij in jih od tam tudi sestrgili. Te smo nato nalepili na plakat – zemljevid sveta – tja, kjer jih lahko v resnici najdemo v njihovem naravnem okolju. Rezultat našega raziskovanja si lahko ogledate tu.

Besedilo in foto: Agata Masten

Tradicionalni slovenski zajtrk v našem vrtcu

Slovenija vsako leto tretji petek v novembru praznuje Dan slovenske hrane, ki ga obeležujemo s tradicionalnim slovenskim zajtrkom. Ta dan je priložnost, da otroke in odrasle opozorimo na pomen zdravega prehranjevanja, lokalno pridelane hrane in spoštovanja do dela slovenskih kmetov.

V našem vrtcu smo se tudi letos pridružili vseslovenski pobudi. Otroci so uživali v tradicionalnem slovenskem zajtrku (kruhu, maslo, medu, jabolki in mleku). Ob tem smo izvedli različne dejavnosti: z otroki smo se pogovarjali o tem, kako nastanejo živila, kot so mleko, med in kruh.

Povabili smo lokalna čebelarja Sama in Patricijo Furlani, ki sta otrokom predstavila čebeljo družino in pomen čebel za naravo. Zapeli smo pesem Od cveta do cveta. Otroci so izdelovali različne izdelke na temo tradicionalnega zajtrka.

Besedilo in foto: Metka Vrtovec

Otroci iz Vrtca Komen dobitniki 1. nagrade!

Otroci skupine Levčki iz enote Komen so prejeli prvo nagrado na arhitekturnem nagradnem natečaju Vseslovenski dan habitata 2024, v kategoriji VRTCI, na temo »BARVA NI POVRŠINA, JE VSEBINA – BARVA V ARHITEKTURI«.

Svetovni dan habitata opominja, da ima vsakdo moč in odgovornost, da oblikuje prihodnost naših mest in naselji. Organizacija združenih narodov je prvi ponedeljek v oktobru proglasila za svetovni dan habitata, ki se praznuje že od leta 1985. Posvečen je človekovim naseljem in osnovni pravici ljudi do primernega bivališča. Vlade in lokalne skupnos-

Foto: Monika Turk

ti vsega sveta so pozvane, da na ta dan usmerijo pozornost na kakovost življenja v mestih in drugih naseljih ter z različnimi aktivnostmi spodbujajo zavest o potrebi za izboljšanje življenjskih pogojev (<https://igrivarhitektura.org/vseslovenski-dan-habitata/>).

Tema letošnjega natečaja je bila »Barva ni površina, je vsebina – barva v arhitekturi«. Otroci in vzgojiteljice skupine Levčki so se z arhitektko Andrejo Kosovelj posvetili raziskovanju te tematike. Ustvarjeno maketo naselja Komen, skupinsko delo otrok, so člani natečajne komisije uvrstili na 1. mesto v kategoriji

Vrtci. Natečajna komisija v sestavi članov Zavoda RS za šolstvo, Ministrstva za naravne vire in prostor, Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani in Centra arhitekture Slovenije je delo ovrednotila tako: »Mentorice so skupaj z otroki iz skupine Levčki, starimi od 4 do 5 let, v okviru enotedenske arhitekturne delavnice izdelali naselje v barvah. Najprej so spoznali poklic arhitekta in njegove naloge. S pomočjo fotografij so odkrivali, zakaj so barve v odnosu do prostora pomembne, kaj nam sporočajo, kako lahko z njimi spremenimo prostor ter kako vplivajo na nas. Nato so se sprehodili po

Komnu in opazovali ter se pogovarjali, kakšne barve najdemo v naselju, katere barve stavb je največ, zakaj so nekatere hiške v živih barvah in druge v svetlih, ali so za vse stavbe izbrali pravo barvo, na kaj pomislimo in kaj občutimo ob pogledu na določeno barvo itn. Odkrivali so značilnosti okolja, ki so pomembna za lokalno skupnost. Sledil je za otroke najzabavnejši del – ustvarjanje. Iz odpadnih predmetov in embalaž so otroci iz skupine Levčki izdelali maketo. Pri poslanem natečajnem predlogu so jasno in natančno opisali aktivnosti, ki so jih v sklopu zadane naloge počeli. Skupinski izdelek izstopa med poslanimi prispevki, saj je mentorica temo osmislila in prilagodila starostni stopnji otrok predšolskega obdobja. Iz procesa dela in končnega rezultata je bilo mogoče opaziti poglobljeno opazovanje otrok in razmišljanje o namenu barve pri oblikovanju posameznih zgradb, kot so gasilska enota, policija, vrtec ipd. V procesu dela so vključili vsa čutila in pripravili prepričljivo skupinsko delo.«

Kot nagrajenci so v petek, 22. novembra 2024, odšli na izlet v Ljubljano.

Otrokom skupine Levčki ter mentoricam Andreji Kosovelj, Moniki Turk in Veroniki Sorta iskreno čestitamo!

Besedilo: Jana Štok Pavlin, pomočnica ravnateljice, Vrtec Sežana

Foto: Mitja Cigoj

Komenski Levčki v Ljubljani

V petek, 22. novembra 2024, smo najstarejša skupina Vrtca Komen – Levčki odšli na izlet v Ljubljano. Obisk Ljubljane je bila nagrada, ki smo jo prejeli v natečaju Igriva arhitektura. Dan je bil poln doživetij. Že po poti proti Ljubljani smo se razveselili prvih snežink, ki so nas čakale tudi v Ljubljani. Za otroško veselje je centimeter čisto dovolj. Pot smo peš nadaljevali do Cankarjevega doma, kjer nas je pričakal prijazen študent Menard. V Cankarjevem domu so bili otroci že lačni in privoščili smo si že drugo malico danes. Od tam smo šli do Trga Republike, kjer smo videli veliko ploščad, ki je včasih bila parkirišče. Poleg sta dve ogromni stolpnici, ki v višino merita za 70 višin otrok, ter spomenik revolucije. Ogledali smo si pročelje Državnega zbora (parlamenta), otroci so takoj opazili slovensko zastavo, Menard pa nam je povedal, da se tam odločajo o vseh pomembnih zadevah v naši državi. Videli smo ljubljansko Dramo

ter se po podhodu spustili do Maximarketa, kjer je res veliko trgovin. Na koncu smo prišli do SNG Opere in baleta Ljubljana. Tam smo se Menardu zahvalili in se od njega poslovili. V operi nas je sprejela gospa Vesna Kamin Kajfež iz Centra arhitekture. Po uvodnem pozdravu sta nas sprejela študenta, ki sta nam razkazala opero. Pokazali so nam zakulisje ope-

re, slišali in srečali smo prave baletnike in baletke, ki se pripravljajo na baletno predstavo Hrestač. V dvorani smo si ogledali orkestrsko jamo, kjer orkester spremlja operne prireditve, prostor, kjer se ličijo in frizirajo, veliko razstavljenih baletnih oblek ter copatk. Zelo zanimivo nam je bilo pritličje, kjer imajo pospravljene rekvizite prejšnjih predstav, ter odre, ki so

narejeni kot dvigala. Po res zanimivem ogledu, smo imeli čas za naše kosilo in odmor. Po odmoru smo odšli v dvorano in si ogledali krajši kulturni program. Pozdravila nas je direktorica zavoda za šolstvo, ga. Jasna Rojc, direktor Opere ter Minister za naravne vire in prostor RS, g. Jože Novak. Slavnostno so nas povabili na oder, kjer smo prejeli priznanje za prvo mesto v kategoriji Vrtec na vseslo-

venski akciji Svetovni dan habitata. Na prejeto priznanje smo zelo ponosni. Po zaključeni prireditvi in pred prihodom avtobusa smo imeli čas za igro na težko pričakovanem snegu. Na avtobusu smo veselo peli, opazovali pokrajino, nekateri med najbolj utrujenimi pa so za nekaj minutk tudi zaspali. Polni novih izkušenj smo prišli na Kras, kjer nas je pričakalo sonce.

Ob tej priložnosti bi se zahvalila ge. Andreji Kosovelj za pomoč, svetovanje in čas, ki smo ga lahko preživeli z njo. Pa tudi za vse odgovore na nešteta vprašanja naših otrok, prilagodljivost vsem našim potrebam. Verjamem, da so otroci skozi igro, ustvarjalnost in pogovor izvedeli veliko zanimivih in poučnih informacij ter osvojili nova znanja.

Besedilo: Monika Turk
Foto: Agata Masten

VRTEC SEŽANA
Ul. Johana Pahača 1, 6210 Sežana
Telefon: +386 5 7310 220
E-pošta: vrtec.sezana@guest.arnes.si

Dragi starši in otroci!

Vabimo vas, da se nam pridružite na **IGRALNIH URICAH**.
Namenjene so predšolskim otrokom, ki še ne obiskujejo vrtca.

Potekale bodo: **13., 20. ter 24. januarja, od 17.00 do 18.00 ure** v prostorih vrtca Komen.

Veselimo se druženja z vami in vašimi otroki ter komaj čakamo, da skupaj ustvarimo prijetne trenutke.

Lepo vabljeni!

Strokovne delavke Vrtca Komen

... in Vrtcu Štanjel

Projekt Les je lep v skupini Žabice

V petek, 27. septembra 2024, smo dobili obisk s Centra za arhitekturo. V okviru programa *Igriva arhitektura* ter projekta *Spirit Slovenija* organizirajo aktivnosti, vezane na promocijo lesa in lesenih izdelkov, ter širijo ozaveščanje o pomenu lesa med ciljno skupino otrok in mladostnikov.

V okviru projekta Les je lep je k nam prišla študentka arhitekture z imenom Živa. Z otroki smo se zbrali v krogu, kjer

nam je Živa najprej razdelila različne kose lesa. Prelevili smo se v raziskovalce, saj smo s pomočjo pogovora, opazovanja, tipanja in vohanja spoznavali značilnosti lesa. Otroke je zelo pritegnilo, ko smo z Živo preštevali kroge na lesu, namreč

ugotavljali smo, koliko je bilo staro drevo, ko so ga požagali. Naredili smo tudi preizkus, katera palica plava oziroma ne plava v vodi. Nato smo prisluhnili pravljici Igi Špic arhitekt. Otrokom je bila zgodba zabavna in zanimiva. Sledilo je razgibava-

nje z arhitekturno jogo. Prelevili smo se v drevo, ki ga je veter premikal in podrł. Spremenili smo se v arhitekto in s svojim telesom zidali zide, mostove in hiše. Res smo vseskozi uživali. Živi se iskreno zahvaljujemo za poučen in zabaven obisk.

Besedilo in foto: Mojca Mozetič

Uvod v pisano jesen

Prvi jesenski dan, znan tudi kot jesensko enakonočje, je čas v letu, ko se narava prelevi v čudovite barve in nas pripravi na prehod v hladnejše obdobje. Letos je to bilo 22. septembra, ko sta dan in noč skoraj enako dolga. V našem vrtcu pa smo prvi jesenski dan obeležili

23. septembra, ko nas je obiskala gospa Silva Vrtovec. S pomočjo lutk nam je povedala poučno zgodbo »Jabolko« pisateljice Anje Štefan. Preko zgodbe so otroci spoznali, kako lepo je, če si prijatelji med seboj pomagajo, in kako pomembno je imeti topel dom. Na koncu nam je ježek

razdelil jabolka, ki nam jih je poslala tetka Jesen.

Gospa Silvi se zahvaljujemo, da nam je s svojim obiskom polepšala uvod v najbolj barvit letni čas.

Besedilo: Katarina Černigoj
Foto: Mojca Mozetič

Otrok – nepopisan list

Teden otroka je program Zveze prijateljev mladine Slovenije že od leta 1954. Vsako leto se začne na prvi ponedeljek v oktobru in traja do nedelje istega tedna. Letošnja tema je bila Otrok – nepopisan list. Letošnja tema nas tako opominja,

kako pomembno je, da otrokom omogočimo pogoje za srečno in izpolnjujoče otroštvo.

Vsako leto tudi v našem vrtcu obeležimo teden otroka. Strokovne delavke smo načrtovale dejavnosti, ki so poudar-

jale povezovanje ter druženje, predvsem pa v ospredje postavljale otroke, ki je tudi v sodobnem času nadvse radoveden, brezskrben ter razigran.

V predšolski skupini so se pogovarjali o igri in otroštvu sedaj ter ob fotografijah o igri in otroštvu njihovih staršev. Imeli smo palačkin piknik, igro z igračkami od doma in igro s prvošolci. Starejši so imeli vadbeno uro s Poskokcem, najmlajši pa FIT dopoldne.

Dogajalo se je veliko zabavnega in zanimivega, predvsem pa nismo pozabile, kako pomembno je, da pri vsem tem otroci ostanejo otroci, ter kako pomembno vlogo imamo v tem obdobju mi odrasli. Poskrbimo, da jim bomo omogočili čim več pozitivnih izkušenj ter da jim bomo nudili dovolj topline, varnosti in ljubezni.

Besedilo: Katarina Černigoj
Foto: arhiv Vrtca Štanjel

Spet vsi skupaj v novem vrtcu

Srečnih obrazov so bili v petek, 8. novembra, otroci, ki obiskujejo Vrtec Štanjel, ter njihovi starši, ko so po letu in pol vstopili v nove prostore vrtca.

Tako so se v Vrtec Štanjel vrnili tudi otroci iz skupine Sončki, ki so med gradnjo in rekonstrukcijo vrtca obiskovali enoto v Komnu. Marsikateremu staršu bo sedaj vsakodnevno razvažanje otrok veliko lažje.

Otroci so se novih prostorov razveselili, skupaj smo jih raziskovali in jih uredili. Strokovne delavke smo pripravile dejavnosti, ki so otrokom olajšale prehod in ustvarile vzdušje domačnosti. Starši so bili navdušeni nad sodobnimi prostori, ki zagotavljajo varno in spodbudno okolje za razvoj njihovih otrok. Prvi dan v novem Vrtcu Štanjel je bil poln veselih nasmehev in pričakovanja za prihodnje dni.

Lepo nam je, da smo zopet vsi skupaj pod eno streho v naši novi »hiški«.

Besedilo: Katarina Černigoj

Foto: arhiv enote Štanjel

Tradicionalni slovenski zajtrk

Tako kot vsako leto smo tudi letos v petek, 15. novembra 2024, v okviru dneva slovenske hrane obeležili tradicionalni slovenski zajtrk.

Dan slovenske hrane nas spodbuja k premisleku o našem načinu prehranjevanja, o tem, kakšno hrano izbiramo ali pripravljamo ter kaj jemo.

Vse tri skupine smo v večnamenskem prostoru skupaj imele slavnostni zajtrk, pri katerem niso manjkali med, maslo,

kruh, mleko in jabolka. Mize smo okrasili s pisanimi čebelicami, ki so jih ustvarili naši najmlajši otroci. Seveda nismo pozabili na Slakovo pesem Čebelar, ki se je vrtela v ozadju.

Poseben dogodek je popestril obisk čebelarja, gospoda Grozdana Trobca, ki nam je predstavil čudoviti svet čebel in

njihovo pomembno vlogo v naravi. Otroci so z zanimanjem poslušali in postavljali vprašanja. Gospodu Grozdanu se iskreno zahvaljujemo za obisk in prijazno delitev znanja, ki je navdušilo male in velike otroke.

Besedilo in foto: Katarina Černigoj

Martinovanje na Krasu z vrhunsko ponudbo in domačnostjo privablja vse več mladih in tujih gostov

Tradicionalno martinovanje na Krasu, ki ga je pospremila obilica sonca, je z vrhunsko enogastronomsko ponudbo najboljšega in domačnostjo na skupno 22 lokacijah ob vrhuncu, na martinovo soboto, privabilo številne nove goste. Največje martinovanje v Sloveniji, ki poteka na razpršenem območju med občinama Sežana in Komen, je letos gostilo mnogo več mladih obiskovalcev, znova se je povečalo število italijansko, hrvaško in nemško govorečih gostov, med obiskovalci pa je bilo prvič večji meri zaznati tudi angleško in špansko govoreče. Tako vsebinsko kot lokacijsko obogatena ponudba martinovih prizorišč (Štanjel, Lipica, Sežana, Dutovlje, Pliskovica, Gorjansko) in odprtih kleti je s še bolj razvejano mrežo brezplačnih prevozov poskrbela tako za obisk različnih prizorišč kot varno in trajnostno gibanje obiskovalcem po celotnem Krasu.

Že dopoldne so martinovo soboto ogreli tekači in pohodniki na Tekoškem pozdravu jeseni, obiskovalci Praznika vina v Štanjelu so okusili najboljša kraška vina v spremljavi kulinarčne ponudbe in odlične glasbe, martinovali smo v Sežani na Trgu osvoboditve, na osrednjem vaškem trgu v Dutovljah, v Pliskovici pod Latnikom evropskega prijateljstva, na Proseku ter, letos na novo, na vaškem igrišču v Gorjanskem, kjer se je odvilo 'martinovanje po domače'.

Praznik vina v Štanjelu je ob najpomembnejšem prazniku vinarjev in vinogradnikov s Krasa postregel tudi s 5. ocenjevanjem mladih vin pod vodstvom strokovne komisije Vitezov evropskega reda vitezov vina. Med mladimi terani je strokovna komisija najbolje ocenila teran

Tudi dogajanje »martinovanje po domače« v Gorjanskem je bilo zelo dobro obiskano. (Foto: ORA Krasa in Brkinov)

kleti Vina Sanabor (Ravnje), sledila sta terana Vin Škabar (Ponikve) in Vinogradništva in vinarstva Petelin-Rogelja (Tomaj). Med belimi vini je najvišji rezultat in prvo mesto dosegla malvazija Vinske kleti Orel (Avber), na drugo mesto se je uvrstila netipična malvazija – chardonnay Vinarstva Rebula (Brestovica pri Komnu) ter na tretje chardonnay Vina Sanabor (Ravnje).

Martinovanje na Krasu tudi v 9. izvedbi ostaja zvesto sodelovalni naravnosti. Ena najbolj priljubljenih prireditev na Krasu je letos povezala več kot 100 lokalnih ponudnikov v teden dni trajajoče festivalsko dogajanje. Vse od sobote, 2. novembra, je dogajanje stopnjevalo pričakovanje in dobro voljo do martinove sobote, 9. novembra. Ves teden so obiskovalce vabile odprte kleti, različna doživetja, ogledi ter martinovi okusi izbranih gostincev. Kraške vinarje in enogastronomsko stroko je v sredo, 6. novembra, povezala popolnoma zapolnjena Akademija terana – Kraški lokalni produkti in turizem, v četr-

tek, 7. novembra, so obiskovalci ustvarjali na butični Wine&Art delavnici v Vinski kleti Tavčar – Pr' Starčih, pester pa je bil tudi petek, 8. novembra. V Sežani je ob različnih interpretacijah pesnika Krasa, Srečka Kosovela, vrata odprl nov TIC Sežana z vstopno info točko KONS, ki vabi na raziskovanje Kosovelove dediščine, kraško klet Vinakras pa so zapolnile misli in glasba izjemnega kantavtorja Iztoka Mlakarja.

Martinovanje na Krasu, ki je privabilo podobno število obiskovalcev kot lani, se bo zaključilo prav na martinovo, v ponedeljek, 11. novembra, ob 18. uri z blagoslovom mladega vina na Bunčetovi domačiji v Dutovljah.

Ob zaključku prireditve vas vabimo na Kras – med odlične ponudnike, ki vas pričakujemo celo leto. Vabljeni na raziskovanje jesenske barvitosti območja, med odlična mlada vina, izbrano kulinarčno ponudbo, očarljive koticke, pristno gostoljubnost in dobre ljudi!

V okviru 5. ocenjevanja vin na gradu Štanjel pod okriljem vitezov vina smo razglasili najboljše mlade terane in najboljša mlada bela vina. (Foto: Ana Rojc, Visit Štanjel)

Okušanje odlične kulinarčne ponudbe in vin ob glasbeni spremljavi je kot vedno navdušilo obiskovalce Praznika vina v Štanjelu. (Foto: Ana Rojc, Visit Štanjel)

Drugo čezmejno srečanje ponudnikov s posvetom

ORA Krasa in Brkinov se je letos skupaj z več kot 50 ponudniki iz čezmejnega območja Krasa podala na raziskovanje slovenske strani Krasa z namenom povezovanja in spoznavanja na območju, ki bo združeno v nastajajočem geoparku

Kras Carso.

Na srečanju s posvetom »Trajnostno poslovanje ponudnikov in vpliv podnebnih sprememb na turizem« so poleg druženja spoznali še tri primere dobrih praks: Shamare' Resort and Spa, preje-

mnik znaka Ecolabel, Hišo St. Daniel (Bio Hotels) in Hišo posebne sorte (The Green Key).

Zanimiv program je ponudil še predstavitev prednosti trajnostnega poslovanje kot priložnosti za razvoj in izboljšanje konkurenčnega položaja podjetja ter predstavitev rezultatov poročila »Študija vplivov podnebnih sprememb na turizem na Krasu in v Brkinih«, projekcijo podnebnih sprememb in njihov pomen za prilagajanje turizma na osrednje pričakovane učinke in interaktivno delavnico o mnenju ponudnikov o predlaganih ukrepih prilagajanja.

Dogodek se je odvil v okviru strateškega projekta KRAS-CARSO II, ki ga financira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027.

Besedilo:

Katja Kralj, strokovna vodja destinacije Kras in Brkini in zeleni koordinator
Foto: ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Štanjel in Botanični vrt Sežana sta prejemnika priznanj natečaja »Moja dežela – znak gostoljubnosti 2024«

Turistična zveza Slovenije je ob častnem pokroviteljstvu predsednice Republike Slovenije, dr. Nataše Pirc Musar, v letošnjem letu organizirala že 33. natečaj Moja dežela 2024, ki temelji na

ocenjevanju gostoljubnosti in trajnostne turistične ponudbe slovenskih krajev/mest ter drugih deležnikov v turizmu. V okviru tokratnega tekmovanja so bile obravnavane različne kategorije, in sicer

Naj turistični kraj, Prepoznavni turistični kraj, Vzhajajoči turistični kraj ter najboljše Izletniške točke, Zgodovinska jedra, Kampi/Glampingi in Tematske poti.

Zmagovalce natečaja »Moja dežela – znak gostoljubnosti 2024« je Turistična zveza Slovenije razglasila 18. novembra 2024 na slavnostnem dogodku »Dnevi slovenskega turizma«, ki je potekal v Hotelu Thermana Park Laško. Med prejemniki prestižne nagrade sta bila tudi Štanjel za NAJ PREPOZNAVNI TURISTIČNI KRAJ in Botanični vrt Sežana ob vili Mirassasso za NAJ IZLETNIŠKO TOČKO, oba v

kategoriji spletnega glasovanja.

Prejeti priznanji predstavljata potrditev večletnega truda, dela, sodelovanja in povezovanja z različnimi deležniki (lokalnimi skupnostmi, društvi, turističnimi in drugimi organizacijami ter ponudniki, občani, obiskovalci destinacije idr.), ki se izkazujejo v doseženem razvoju turistič-

ne ponudbe ter gostoljubnosti, ki ju oba kraška bisera zagotavljata. A da je temu tako, gre iskrena pohvala in zahvala tudi vsem, ki skupaj z nami soustvarjate zeleno in gostoljubno zgodbo Krasa in Brkinov ter s tem izkazujejo svoje zaupanje, spoštovanje in željo po skupnem dobrem.

Besedilo: Marjetka Kljun Terčon, vodja Botaničnega vrta Sežana, in Urban Grmek Masič, vodja Centra za obiskovalce Grad Štanjel, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.
Foto: arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Strateški projekt KRAS-CARSO II kot primer dobre prakse, predstavljen v Bruslju

Strateški projekt KRAS-CARSO II, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg Italija-Slovenija 2021–2027 in katerega vodilni partner je ORA Krasa in Brkinov, je bil izbran za sodelovanje na 22. izvedbi Evropskega tedna regij in mest v Bruslju. Štiridnevno dogajanje, ki je potekalo od 7. do 10. oktobra, predstavlja največji letni dogodek, posvečen kohezijski politiki in ponuja platformo, v okviru katere mesta in regije prikazujejo zmožnosti spodbujanja rasti in ustvarjanja delovnih mest, izvajanja kohezijske politike Evropske unije ter poudarjajo pomen lokalnega in regionalnega upravljanja na območju Evrope.

V okviru dogodka, ki sta ga organizirala Program Interreg Italija-Slovenija 2021–2027 in Program Interreg Italija-Hrvaška 2021–2027, je bil strateški projekt KRAS-CARSO II izbran kot primer dobre prakse povezovanja in ustvarjanja sinergijskih učinkov z drugimi projekti omenjenih programov. Povabljenim predstavnikom nekaterih projektov, predstavni-

kom organov upravljanja Programe sta predstavniku Evropske komisije iz Generalnega direktorata za regionalno in urbano politiko, g. Slawomirju Tokarskemu, predstavnca ORE Krasa in Brkinov, Ana Hrast, in Klemen Lisjak iz Kmetijske inštituta Slovenije, predstavila sodelovanje med projektom KRAS-CARSO II in kapitalizacijskim projektom Agrotur+, partner slednjega je tudi ORA Krasa in Brkinov. Preplet aktivnosti projektov temelji predvsem na področjih trajnostne mobilnosti, promocije čezmejnega Krasa, organizacije dogodkov ter prenosu strokovnih znanj. Dodatno je bil strateški projekt KRAS-CARSO II predstavljen v okviru treh strateških projektov programa Italija-Slovenija – *Adriancycletour* in *Poseidon* ter v povezavi s kapitalizacijskim projektom Interbike III. Sinergijski učinki med strateškimi projekti so vidni na področju trajnostne mobilnosti in z njo povezanega kolesarstva ter pohodništva. Po predstavitvah je sledila delavnica povezovanja projektov obeh programov. Sodelujoči

Skupni sekretariat Programa Interreg Italija-Slovenija

so razvijali možnosti vsebinskega sodelovanja na področju turizma, ki v ospredje postavlja lokalne posebnosti, ohranjanje kulturne dediščine in narave. Posebna pozornost pri snovanju povezav in idej je bila namenjena ljudem s posebnimi potrebami.

Besedilo in foto: Ana Hrast

Razvoj čezmejne mreže šol geoparka Kras-Carso

K trajnostnemu razvoju nastajajočega čezmejnega geoparka Kras-Carso lahko največ prispevajo prav lokalne skupnosti in prebivalci. S tem namenom, v sklopu strateškega projekta KRAS-CARSO II, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027 in katerega vodilni partner je ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., med drugim razvijamo čezmejno mrežo šol geoparka Kras-Carso. Z izobraževalnimi institucijami smo vzpostavili redno komunikacijo in jih spodbujamo k aktivnemu (so)delovanju pri razvoju geoparka.

Preko različnih delavnic otroke, mlade in njihove mentorje ozaveščamo o pomenu varovanja geološke, kulturne in

naravne dediščine območja ter jim na interaktiven način predstavljamo koncept geoparka in priložnosti, ki jih ta prinaša za razvoj poslovnih idej.

V šolskem letu 2023–2024 smo, v sodelovanju s partnerji projekta – Geološka služba Dežele Furlanije-Juljske krajine, Zavod za varstvo narave Republike Slovenije, Park Škocjanske jame in zunanji izvajalci na območju čezmejnega Krasa –, izvedli geološke delavnice za 31 razredov otrok. Od tega je bilo 21 razredov s slovenskim učnim jezikom, 10 pa z italijanskim učnim jezikom. V teoretičnem

delu so otroci spoznali osnovni pomen geoparka, v praktičnem delu pa so z uporabo geoloških instrumentov pod vodstvom geologov odkrivali geološko dediščino v okolici svojih šol. Na ta način so med drugim spoznavali, kako bogata je geološka dediščina na vsakem koraku njihovega domačega okolja. Delavnice spremlja potujoča razstava, ki jo šole gostujejo v Tednu čezmejnega geoparka Kras-Carso, ki poteka konec meseca maja in v začetku junija.

V novo šolsko leto smo zakorakali z raz-

širjenim programom izobraževalnih vsebin. Poleg geoloških delavnic se otroci preizkušajo v suhozidni gradnji, razvijajo poslovne ideje v povezavi z vsebinami geoparka ter sodelujejo na različnih lokalnih dogodkih, ki v ospredje postavljajo naravno in kulturno dediščino območja. Svoje poslovne ideje so v letošnjem šolskem letu že razvijali na Osnovni šoli Hrpelje, v duhu čezmejnega povezovanja so se v suhozidni tehniki preizkušali učenci Osnovne šole Divača in Osnovne šole Col iz Italije, osnovnošolci komenske

šole pa so sodelovali na prvem Festivalu medu na gradu Štanjel. Izobraževalne aktivnosti bomo izvajali celo šolsko leto, dodatno jih bomo okrepili v Tednu čezmejnega geoparka Kras-Carso.

Besedilo: Ana Hrast
Foto: David Medica

Akademija terana in kraških produktov

Projekt AGROTUR+ je v okviru martinovjanja na Krasu, organiziral že tradicionalni strokovni simpozij »Akademijo o teranu in kraških produktih«. Dogodek, ki se je odvil v sredo, 6. novembra, na gradu Štanjel, je združil kraške vinarje in druge lokalne ponudnike, medije ter ostalo strokovno javnost. Strokovnjaki iz Italije in Slovenije so osvetlili vpliv klimatskih sprememb, lege ter vodnega stresa na kakovost grozdja in vina. Predstavljeni so bili pozitivni učinki zmernega uživanja vina na zdravje ljudi ter pogledi na Kraški pršut s strani potrošnika in njegovih pričakovanj. Dogodek se je zaključil z vodeno degustacijsko delavnico, v sklopu katere so udeleženci raziskovali gastronomske okuse Krasa.

Projekt AGROTUR+, sofinanciran v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, je nadaljevanje več kot desetletje neprekinjenih dejavnosti projektov, v katerih si prizadevamo k nadaljnemu razvoju kmetijske in turistične dejavnosti na območju čezmejnega Krasa. Dogodek, ki ga je organizirala ORA Krasa in Brkinov v sodelovanju z ostalimi partnerji projekta, se je začel s strokovnim delom, v katerem je Luca

Dellisanti iz podjetja Perleuve osvetlil specifične letošnjega vinskega letnika na Krasu. Podrobnejša poročila so dostopna na platformi e-karst.eu. Dr. Klemen Lisjak s Kmetijskega inštituta Slovenije je predaval o dozorevanju in polifenolnem potencialu grozdja sorte refošk letnika 2024, prof. dr. Lorena Butinar z Univerze v Novi Gorici pa je predstavila delovanje mlečnokislinskih bakterij v teranu l. 2023. Prof. dr. Sabina Passamonti z Univerze v Trstu je predstavila raziskave na področju delovanja antocianov v človeškem telesu. Prof. dr. Marjeta Čandek Potokar iz Kmetijskega inštituta Slovenije in Tadej Kaltnekar iz Pršutarne Kras sta se osredotočila na raziskavo mnenj potrošnikov o kraškem pršutu v primerjavi z inovativnimi mesnimi produkti.

Vodena degustacijska delavnica je potekala v sodelovanju s projektom »Borderless okus«, ki ga financira Evropska unija iz Sklada za male projekte GO! 2025 programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, ki ga upravlja EZTS GO. Delavnico sta vodila Robi Jakomin (LAS Kras) in Stelio Smotlak (Slow Food Italy). Tris sirov so sestavljali ovčji sir kmetije Žer-

jal iz Tomaja ter kravji s kmetije Zidarič iz Praprota. Sledili so vzorci mesnin, vsi iz pršutarne Kras, in vratovina s kmetije Bajta iz Saleža. Vinski izbor je vključeval vitovsko iz kmetije Zidarič, teranovi penini Bajte Salež in Kobala iz Štanjela ter terane kmetije Štoka, Orel, Edi Kante in kleti Vinakras. Degustacija se je zaključila s kraškim brinjevcem Iva Šuca iz Pliskovice.

Besedilo: Ana Hrast in Špela Kodre
Foto: Kmetijski inštitut Slovenije

Dostopni turizem na območju čezmejnega Krasa

Dostopni turizem gradi na dostopnejši in prijaznejši turistični ponudbi za ljudi z gibalnimi in senzornimi oviranostmi, ljudi z intelektualnimi in psihičnimi oviranostmi, pa tudi tiste, ki potujete z otroki v otroških vozičkih, starostnike ter ljudi, ki jim je turizem težje dostopen iz drugih zdravstvenih razlogov. V okviru projekta Agrotur+, ki ga sofinancira Evropska uni-

ja v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, je ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., v sodelovanju s socialnim podjetjem Zavod Brez ovir, slednji nudijo celovite rešitve za ljudi z oviranostmi, in ob pomoči partnerske organizacije LAS Kras-GAL Carso iz Italije, v letu 2024 izvedla pilotno raziskavo o dostopnosti turistične ponudbe na območju čezmejnega Krasa.

V vzorec je bilo vključenih 34 turističnih objektov oziroma lokacij na čezmejnem Krasu, in sicer gostinski in namestitveni objekti, pohodniške poti, TIC-i ter znamenitosti. V prvi fazi pilotne raziskave so ponudniki izpolnili vprašalnik o dostopnosti njihovih objektov, v drugi fazi pa so predstavniki Zavoda Brez ovir

opravili fizični ogled izbranih turističnih objektov/lokacij z namenom preverjanja dostopnosti za gibalno ovirane, slepe in slabovidne ljudi ter ljudi z motnjami in izgubo sluha. Ob zaključku raziskave je bilo pripravljeno skupno Poročilo o pregledu dostopnosti turistične infrastrukture na čezmejnem Krasu, katerega ključne ugotovitve so bile, da je urejenost dostopnosti na vseh treh področjih (znamenitosti, namestitveni in gostinski objekti) najbolj urejena za gibalno ovi-

rane. Nadalje je v poročilu navedeno, da imajo objekti na področju dostopnosti za slepe in slabovidne še veliko možnosti za izboljšave, za gluhe in naglušne osebe pa je v večini najslabše urejeno. Pri objekti, kjer dostopnost ni urejena, je pogost razlog nepoznavanje problematike dostopnosti ali pa kulturno-varstvena zaščita stavbe in s tem omejene možnosti urejanja. Poročilo je na voljo na spletni strani www.visitkras.info

V Zavodu Brez ovir so pripravili Poroči-

la o dostopnosti z nadaljnjimi priporočili za izboljšanje dostopnosti tudi za posamezne ponudnike, vključene v raziskavo, ki so jih prejeli ob zaključku raziskave. Z izvedbo pilotne raziskave smo prispevali tudi k ozaveščanju ponudnikov turističnih storitev in uporabnikov glede nujnosti prilagoditev ponudbe tudi za ranljive skupine obiskovalcev, s čimer spodbujamo nudenje enakih možnosti za vse.

Besedilo: Ana Hrast
Foto: Zavod Brez ovir

Projekt „borderless“ okus za pripravo čezmejnega teritorija na evropsko prestolnico kulture 2025

Projekt BORDERLESS OKUS – Kulinarika in vino kot povod v nova brezmejnata doživetja, katerega partnerja sta ORA Krasa in Brkinov in GAL Carso-LAS Kras, financira Evropska unija iz Sklada za male projekte GOI2025 programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027, ki ga upravlja Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS) GO. Glavni cilj Sklada je priprava čezmejnega teritorija na Evropsko prestolnico kulture 2025, ki se bo odvijala v Novi Gorici in Gorici.

Projekt BORDERLESS OKUS je inovativna in kreativna ideja, ki združuje kulinariko in vino kot povod v nova brezmejnata doživetja. Prvo degustacijsko delavnico v okviru projekta smo izvedli v sklopu Akademije terana na gradu Štanjel v začetku novembra. Udeleženci so pod vodstvom strokovnjakov s področja gastronomije

degustirali produkte čezmejnega območja Krasa – poleg lokalnih vin tudi sire, mesnine ter kraški brinjevec. Konec novembra pa so se izbrani vinarji iz čezmejnega Krasa predstavili zainteresirani poslovni javnosti iz Benečije. Dogodek, posvečen malvazijam, se je odvil v Mestrah, nedaleč od Benetk. Dogodka se je udeležilo petnajst vinarjev iz italijanskega dela Krasa ter štirinajst iz slovenskega dela. Poleg predstavitve Krasa je dogodek predstavljal priložnost za spoznavanje in sklepanje novih poslovnih partnerstev.

V okviru projekta bomo nadalje organizirali izobraževalna gastronomska doživetja na Krasu in v bližnjih krajih, ki bodo namenjena turistom, ki bodo leta 2025 obiskali prestolnico kulture, ter drugi zainteresirani javnosti. Projekt bo dodatno

obogatil poseben kulturni element – izdelava stripa, ki bo pripovedoval o lokalnih znamenitostih, izkušnjah, kulinariki in vinu. Izdelane bodo tudi video vsebine za nadaljnjo promocijo območja.

Besedilo in foto: Ana Hrast

Delo LAS Krasa in Brkinov v jesenskih mesecih

Kot vodilni partner LAS je Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov 20. junija 2024 objavila 1. Javni poziv za izbor projektov za uresničevanje ukrepov Strategije lokalnega razvoja LAS Krasa in Brkinov v letu 2024 na območju občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana, ki se bodo financirali iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Možnost oddaje vlog je bila do 30. septembra 2024.

Na Javni poziv je prispelo 13 vlog, ki vključujejo 23 projektnih partnerjev. Na voljo je 350.000 EUR, v projektnih vlogah pa je bilo zaproseno za 737.690,50 EUR. Po administrativnem pregledu vlog, skladno s Pravilnikom o izvedbi Javnih pozivov, vloge vsebinsko pregleda in oceni ocenjevalna komisija, ki je sestavljena iz zunanjih neodvisnih strokovnjakov. Vloge projektov ob zaključku postopka odobri Upravni odbor LAS.

Za predstavitev javnega poziva LAS ter z namenom povezovanja projektnih idej ter potencialnih prijaviteljev so bile izvedene štiri delavnice v živo ter ena spletna delavnica za predstavitev vnosa vlog v spletno aplikacijo, ki so potekale v Dutovljah, Slivjah, Kobjeglavi ter Famljah.

Delavnice so skupaj povezale 58 udeležencev. V pisarni LAS smo zadovoljni z odzivom in se nadejamo nadaljnjih povezovanj.

Načrtovano je, da bo, predvidoma že v začetku leta 2025 objavljen 2. Javni poziv, ki bo zasledoval nagovarjanje prepoznanih potreb ter 3. Javni poziv jeseni leta 2025. Zato vse zainteresirane vabimo, da

že sedaj preverijo svoje projektne ideje. Lahko se oglasite osebno ali po telefonu.

Spletna stran in Facebook profil

LAS Krasa in Brkinov upravlja s spletno stranjo www.laskrasainbrkinov.si, kjer poleg osnovnih informacij in informacij o projektih najdete tudi aktualne novice ter vabila na dogodke in delavnice. Na Facebook profilu (@LAS.Krasa.in.Brkinov) pa objavljamo bolj ažurne informacije o dogajanju, prevozi na zahtevo ter vabila na dogodke in delavnice.

Sofinancira
Evropska unija

Besedilo: Jerneja Modic, LAS Krasa in Brkinov
Avtor grafike: LAS Krasa in Brkinov

Kar burja prinese

Preproste reči na jesenskih serenadah v Štanjelu

Vodji sežanske izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti, Vladislavi Navotnik, gre zasluga, da se niz koncertov mladih profesionalnih glasbenikov pod naslovom Jesenske serenade, ki jih že 48. leto zapored organizira Glasbena mladina ljubljanska (GML), odvija že peto leto na Krasu in v Brkinih, kjer imajo v vseh štirih občinah prekrasne lokacije bogate kulturne dediščine. Tako je Občina Hrpelje-Kozina prvi septembrski torek v cerkvi sv. Jurija na Tabru pri Baču pri Materiji gostila koncert Skrite misli s harmonikašico Tejo Udovič Kovačič.

Številno občinstvo je 10. septembra 2024 napolnilo tudi Viteško dvorano na gradu v Štanjelu na koncertu Preproste reči, kjer je zmagovalka Slovenske po-

pevke 2019 in dobitnica glavne nagrade strokovne žirije na zadnjem istoimenskem festivalu, Eva Hren, z zimzelenimi skladbami ob spremljavi Godalnega kvarteta Adora očarala številno občinstvo ob prisotnosti komenskega župana, g. Erika Modica, s soprogo, go. Britto Anjo Hörschele. Z Godalnim kvartetom Adora, ki ga sestavljajo violinistki Nina Vidic na violi in Zala Vidic na violončelu, ki je tokrat zaigrala namesto Tine Rejc, sodeluje Hrenova nekaj zadnjih let, ko so skupaj posnele in nastopale s skladbo S teboj. Prav s to skladbo je pričela svoj več kot uro in pol dolg prisrčen nastop, kjer je med drugim zapela tudi pesmi Ne prižigaj luči v temi, Ne čakaj na maj, Med

iskrenimi ljudmi, Orion, Vozi me vlak/Ko gre tvoja pot od tod, Poletna noč, Vsi ljudje hitijo, Nad mestom se dani. Ljubitelji glasbe so zimzelene melodije tudi peli z nastopajočimi in izjemnim gostom namenili bučen aplavz. Z odlomki iz knjige Marjana – Zvezde padajo v noč Katarine Lavš o legendarni slovenski pevki Marjani Držaj pa je večer obogatila gledališka igralka Tina Uršič, ki v Štanjelu na Jesenske serenade, ki imajo v njenem srcu posebno mesto, prihaja že vseh pet let. Navotnikova se je z rdečimi vrtnicami zahvalila vsem nastopajočim in seveda tudi producentki GML, Larisi Marjanovič.

Domov so obiskovalci odšli očarani in obogateni z barvnim mozaikom prekrasnih čustev v upanju, da se prihodnje leto v še večjem številu spet zberejo v Štanjelu.

Sledila sta še koncert dobre glasbe, poezije, proze in mladosti izvajalcev Odmev trobil v Muzeju slovenskih filmskih igralcev v Divači, kjer so nastopili člani Trobilnega kvinteta Five Brass in trobentar Jure Gradišnik. S koncertom Prehajanja pa je niz koncertov, ki obeležujejo letošnjo 60-letnico delovanja GML, zaključilo popotovanja po Krasu zadnji torek septembra v Galeriji Marijana Miklavca na Štolfetovi domačiji v Sežani. Predstavil se je kvartet flaut Inuaria.

Besedilo in foto: Olga Knez

Marko Kravos in Franko Vecchiet obogatila razstavo Kras v barvi in verzu

V galeriji Lojzeta Spacala na gradu v Štanjelu so že aprila odprli razstavo z naslovom Kras v barvi in verzu, ki je prinesla izjemno sožitje likovnega ustvarjanja treh velikanov tržaške umetniške scene, Lojzeta Spacala, Klavdija Palčiča in Franka Vecchiet, z verzi treh velikih pesnikov tržaškega prostora, Miroslava Košute, Marka Kravosa in Renata Quaglia. Vsi so Prešernovi nagrajenci ali prejemniki nagrade Prešernovega sklada.

Na drugem umetniškem večeru sta se v Viteški dvorani 20. septembra 2024 predstavila pesnik Marko Kravos, s katerim se je pogovarjal vodja Galerije Prešernovih nagrajencev v Kranju Marko Arnež, in grafik Franko Vecchiet, ki je svoje bogato delovanje predstavil številnemu občinstvu v pogovoru z umetnostno zgodovinarico in kustosinjo dr. Nelido Nemec. Večer je sovpadal s tretjo obletnico smrti tržaškega slikarja in grafika Klavdija Palčiča. Njegova slika Lepa Vida krasi poročno dvorano v Štanjelu.

Franko Vecchiet se je v grafiki izpolnjeval tudi v Benetkah, še do nedavnega poučeval grafiko na različnih umetniških akademijah, deset let vodil galerijo Tržaške knjigarne, za obsežen opus je prejel vrsto nagrad, leta 1989 tudi nagrado Prešernovega sklada. Marko Kravos, ki je 25 let vodil založniške hiše v Trstu, je kot samostojni književnik izdal 28 pesniških zbirk, njegova dela pa so prevedena v več kot 30 jezikov. Kravos, ki prevaja iz italijanščine, srbohrvaščine, španščine in narečnih književnosti, je prav tako

prejel nagrado Prešernovega sklada in zlatnik za poezijo 2016 v Celju. Kravos in Vecchiet je združila pesniško grafična zbirka Sredozemlje leta 1987, ki predstavlja preplet 12 odličnih Kravosovih pesmi in prav toliko čudovitih Vecchietovih grafik ter esejev Matjaža Kmecla. Številni obiskovalci so na večeru lahko prisluhnili zanimivim izpovedim avtorjev, ki sta izvorna v svojih iskanjih.

Ob tej priložnosti so predstavili tudi žepno knjigo Kras v barvi in verzu, ki je izšla ob finančni podpori KB delniške družbe S.p.A. v treh jezikih – poleg slovenščine še v italijanščini in angleščini. Uvodno besedo sta v knjigi zapisala Marko Arnež in Boris Peric. Poudarjata, da razstava in pričujoča knjižica posebej izpostavljata dvojice pesnikov in slikarjev, ki so največ skupaj sodelovali: Palčič – Košuta,

Vecchiet – Kravos in Spacal – Quaglia. Kras v sliki in verzu je priložnost za odkrivanje in raziskovanje kulturne dediščine Slovencev z obeh stranimeje, ki se izraža skozi sliko in besedo. Je priložnost za povezovanje med regijami in ustvarjanje mostov med ljudmi skozi umetnost, ki ne deli, temveč združuje. Je preplet podobe in glasu, črte in črk, občutenja in občudovanja. Poleg umetnikov imajo pomembno vlogo v tem povezovanju tudi posamezniki, institucije in podjetja, ki omogočajo njihovo predstavitev. Grad Štanjel je že v preteklih letih sodeloval z Galerijo Prešernovih nagrajencev Kranj, pripravljal podobne razstave. Tokrat se je pridružila še KB Delniška Družba S.p.A., ki z gledno sodeluje pri številnih kulturnih dogodkih na Goriškem Krasu.

Besedilo in foto: Olga Knez

Festival medu privabil številne obiskovalce na Kras

Čebelarsko društvo Kras-Brkini je po prvem Festivalu medu v občini Hrpelje-Kozina, ki je potekal 6. marca 2024, uspešno organiziralo drugi Festival medu v občini Komen. Na gradu v Štanjelu so si 29. septembra 2024 pestro ponudbo kulinarčnih dobrot in dobro založenih stojnic z medom in čebeljimi pridelki in izdelki ter drugimi dobrotami ogledali tudi številni turisti, ki radi zahajajo v ta prelepi kraški biser. Lepo sončno vreme je bilo kot nalašč, da je privabilo veliko število

obiskovalcev na dogodek, ki so ga člani pred letom dni ustanovljenega društva organizirali na drugem koncu Krasa.

Društvo, ki šteje okrog 80 članov in ga vodi predsednik, g. Aleš Rodman, je pripravilo celodnevni dogodek, namenjen tako širši javnosti kot čebelarjem. Festival so odprli z medeno tržnico in številnimi stojnicami, za dobrodoščilo so ob degustaciji medenih pijač ponudili tudi kavo in čaj z medom. Pripravili so dve strokovni predavanji. O medu kot dragocenem

živilu je spregovorila specialistka na področju varne hrane in nekdanja vodja laboratorija na Čebelarski zvezi Slovenije, ga. Andreja Kondolf Borovšak. Doc. dr. Boris Kovač je osvetlil pomen matičnega mlečka kot eleksirja, ki ima izjemno pozitivne učinke na celoten človeški organizem. Domači čebelar, g. Grozdan Trobec, ki se lahko pohvali z zlatima medaljama za cvetlični in gozdni med na letošnjem ocenjevanju medu v Semiču, je opravljal meritve vsebnosti vode in mineralov v

medu.

Kot vedno so tudi tokrat organizatorji poskrbeli za degustacijo kulinarčnih dobrot in prikaz uporabe medu v kuhinji. Še posebej dobro obiskane so bile stojnice učencev gospodinjstva krožka in izbirnega predmeta sodobna priprava hrane OŠ Komen, ki so pod vodstvom mentoric Ane Masten, Mirjam Rončel in Agate Perdec ter šolske kuharice pripravili najrazličnejša okusna peciva in namaze z medom. Na svoj račun so prišli tudi otroci, ki so risali čebele in za spominček dobili prikupno čebelico.

Marino Furlan iz domačije Furlan iz Kobjeglave je ponudil rdeči radič s sku-

to in kostanjevim medom na polenti ter testenine z lipovim medom, pestom iz bučk in bazilike z drobtinami in limonino skorjico. Domači gostinec Simo Komel iz Restavracije grad Štanjel je s soprogo Farzilo pripravil panceto s cvetličnim medom in lešniki.

Čebelarstvo društvo Krasa in Brkinov je v oktobru obeležilo prvo obletnico delovanja, ki so jo počastili 12. oktobra 2024 z druženjem v lovski koči v Gorčah pri Famljah. V Idriji, kjer se je sredi septembra odvijalo ocenjevanje medu, pa so 19. oktobra v prostorih Filmskega gledališča razglasili rezultate in podelili priznanja ter pripravili kulturni program.

Grozdan Trobec je opravljal meritve

Kuhar Marino Furlan

Gostinci restavracije Komel s predsednikom Alešem Rodmanom (na desni)

Besedilo in foto: Olga Knez

Slovenski narečni kamišibaj edinstven na svetu

Po prvem večeru narečnega kamišibaja (2022) in lanski simpozialni matineji se je nabralo kar nekaj novih kamišibaj zgodb v narečju. Starim znancem, ki prisegajo na narečni kamišibaj, so se letos na drugem bienalu narečnega kamišibaja v Štanjelu pridružili še kamišibajarji z avstrijskega Koroškega, Prlekije in Prekmurja. Številni obiskovalci so na tokratnem dogodku, ki so ga poleg sežanske izpostave JSKD, vseh štirih kraško-brkinjskih občin, ORE Krasa in Brkinov ter s kamišibajko Vlasto Markočič z Grajzarjeve domačije iz Štanjela in Društva kamišibajarjev Slovenije, v dveh delih (za otroke in odrasle) prisluhnili in uživali v zabavnem umetniškem jesenskem poldnevu ob kar 20 narečnih zgodbah. Odličnim kamišibajerjem pa so v Štanjelu, ki je ena od treh pomembnih slovenskih kamišibaj postojank, namenili obilen aplavz.

Med kamišibajarji je bila tudi Dra-

gica Ropret Žumer iz Ljubljane, ki je v gorenjskem narečju pripovedovala ljudsko zgodbo Šuštar in smrt ter bila zanj trikrat nagrajena – na mednarodni in državni ravni. O pomenu narečnega kamišibaja je spregovorila Jelena Sitar, ki je z Igorjem Cvetkom pobudnica slovenskega kamišibaja, oba pa sta tudi prejemnika Štrekljeve nagrade. Izrekla sta zahvalo domači kamišibajkarici Vlasti Markočič, občinstvu in vodji sežanskega JSKD Vladislavi Navotnik, ki je poudarila pomen narečnega kamišibaja za Kras, saj prav v Štanjelu nastaja muzej knjige in slovenskega jezika, ki ga bogati kar 50 narečij.

Organizatorji ugotavljajo, da je število narečnih kamišibajev na Slovenskem močno naraslo in se razširilo tudi na druge slovenske pokrajine. Ob tem velja izpostaviti tudi dvig kakovosti. Narečni kamišibaj največkrat poseže po ljudskih pripovedih, ki so dobro strukturirane in

ustrezno prečiščene. Zato so izvajalci zelo istovetni, avtentični in motivirani. Ne gre se, torej, čuditi, da so vse nagrade nacionalnega in mednarodnega festivala prejeli prav kamišibajji, izvedeni v narečju. »Kamišibaj narečni festival prispeva k zavedanju bogastva slovenskega jezika in njegovih narečij in sezniliziranju gledalcev k poslušanju različnih melodij, ritmov in izrazov naše materinščine. Slovenci smo mojstri v prirejanju pripovedi,

še posebej ljudskih. Ne bojimo se kakšne tudi bolj zabeljene, ki smo jih tudi v programu za odrasle slišali tudi v Štanjelu,»

je poudarila Jelena Sitar in dodala, da postaja štanjelski festival, ki je po svojem nastanku in koledarsko zadnji od treh

„velikih“ v letu po mednarodnem in nacionalnem festivalu narečnega kamišibaja vse vplivnejši in pomembnejši.

Slovenščina je po Amalietiju eden najstarejših živih jezikov v Evropi. Japonski kamišibaj se opira na tisočletno tradicijo pripovedovanja zgodb ob slikah. Ko v festivalu narečnega kamišibaja združimo oboje, potujemo v globine lastnih korenin in skupne kulture. Na narečnem kamišibaju ne le igrajo, ampak tudi pokažejo gledalcem, kako lepo in bogato je to miniaturno gledališče v svoji skromnosti. Odraža nam „individualno izražanje v kolektivnem občutenju“, kar je za naš, slovenski način življenja tako značilno in pomembno. Dokler bodo živela narečja, bo živ tudi slovenski jezik.

Besedilo in foto: Olga Knez

Dokumentarni film »Žbrinca – koš za nabiranje stelje« navdušil občinstvo

V preteklosti je žbrinca veljala za enega vsakdanjih orodij kraškega življenja, danes jo najdemo le še kot redek okras na nekaterih kraških domačijah. Njena zgodba je ponovno oživela v dokumentarnem filmu Zavoda Dobra pot, ki je 7. oktobra 2024 doživel predpremiero v Kulturnem domu v Kobjeglavi, nato pa 25. oktobra še premiero v Kulturnem domu Štanjel.

Večera sta se začela s pozdravnim nagovorom vodje projekta in scenaristke filma, Nave Vardjan, ki je prisotne popeljala v večer obujanja pletarske dediščine na Krasu. Za sproščen začetek sta poskrbeli članici TKŠD Urbanščica s kratko veseloigro, ki je s humornim pridihom ujela lokalni značaj in občinstvo pripravila na ogled filma.

Sledila je projekcija novonastalega dokumentarnega filma, ki skozi pričevanja domačinov oživlja zgodbo o žbrinci – tradicionalnem listnem košu, ki je bil nekoč nepogrešljiv del vsakdanjega življenja na dolnjem Krasu. Film se poglobi v etimološki izvor žbrince, predstavi njeno vlogo v kmečkem življenju ter prikaže postopek izdelave te pletene košare. Skozi pripovedi domačinov, ki so žbrinco še uporabljali ali jo znajo izdelati, film razkriva pomen tega orodja za različna opravila in predstavi zgodbe ter prigode, povezane z njeno uporabo. Zaključni se s simboliko žbrince danes – kot simbola Krasa, ki predstavlja trud kraškega človeka in njegovo povezanost z naravo. Žbrinca ima posebno mesto tudi v umetnosti, saj se pojavlja v delih Loj-

zeta Spacala, enega najpomembnejših umetnikov, ki je Kras ovekovečil na svojevrsten način.

Po ogledu filma so nastopajoči poželi aplavz in obiskovalcem zaupali svoje občutke ter utrinke iz ozadja ustvarjanja filma. Na premieri se je večer nadaljeval s poglobljenim panelnim pogovorom, ki je dodatno osvetlil nastanek in vsebino filma. Na panelu so sodelovali etnologinja Mojca Račič, Martin Spacal, vnuk Lojzeta Spacala, Janja Smrkolj, pletarka in sovodja projekta Otip narave v Zavodu Dobra pot, ter Nava Vardjan, direktorica Zavoda Dobra pot in vodja projekta. Panelisti so predstavili svoje osebne in strokovne poglede na pomen ohranjanja pletarske dediščine in sodelovanja pri projektu. Ob koncu pogovora so prisotni

izrazili zahvalo tudi režiserju filma, Alenu Franetiču iz produkcije BeGR8 Media, ki je s svojim delom bistveno prispeval k vizualni podobi filma.

Film je nastal v okviru projekta Obuja-

nje pletarske dediščine, ki ga sofinancira Ministrstvo za kulturo v sklopu Javnega razpisa za izbor javnih kulturnih projektov na področju nesnovne kulturne dediščine (JPR-NKD 2024), s finančno pod-

poro Republike Slovenije iz proračuna, namenjenega kulturi. Prireditvi sta sofinancirani tudi iz proračunskih sredstev Občine Komen.

Besedilo: Zavod Dobra pot
Foto: Nik Velikonja

Po 18 letih uspel fotografski ekstempore Kras

Letos je minilo 18 let, odkar je v Sloveniji prepoznaven Foto klub Žarek leta 2006 – v času analogne fotografije – zadnjič organiziral natečaj ekstempore Kras. Vendar pa so kraški fotografi zavihali rokave in letos po dolgem času ponovno organizirali ekstempore, na katerem je 34 fotografov v času od 28. septembra do 6. oktobra fotografiralo bisere Krasa na dve razpisani temi: Kras in Štanjel. Oddali so kar 240 fotografij, ki jih je ocenila tričlanska žirija. Slavnostna razglasitev rezultatov in podelitev nagrad – prejeli so jih tudi člani domačega društva – pa je bila v Štanjelu 8. novembra 2024, prav v času martinovanja, ko si je lahko razstave na treh lokacijah ogledalo veliko število obiskovalcev in turistov.

Dobro sodelovanje Kraševcev s sosednjimi foto klubi

Žirijo so sestavljali mojstra fotografije pri Fotografski zvezi Slovenije, g. Miran Krapež in g. Anton Tratnik, ter prof. likovne umetnosti, ga. Vesna Marion. Delo žirije je bilo prijetno, saj je prispelo rekordno število dobrih fotografij, ki so bile posnete v zelo kratkem času v barvni ali črno-beli tehniki na območju vseh štirih kraško-brkinskih občin. Zaključno prireditev z odprtjem fotografske razstave ekstempore Kras s podelitvijo nagrad in projekcijo fotografij so v času praznova-

nja martinovega pripravili v Viteški dvorani na gradu v Štanjelu. Člani FK Žarek, ki ga vodi predsednik, g. Igor Petaros, so po besedah fotografskega mojstra, g. Mirana Krapeža, opravili pomembno delo in so lahko zelo ponosni na številne prisotne na slovesnem odprtju razstave. Petaros je predstavil letošnji ekstempore, ki je nastal po dobrem sodelovanju in nagovarjanju fotografov FK Sušec Ilirska Bistrica, kjer sežanski fotografi sodelujejo na Ekstemporu Snežnik in natečaju Pivških presihajočih jezer, in Fotovideo Trst 80, kjer se Kraševci izobražujejo in fotografirajo pust na Opčinah. Zahvalil se je žiriji, vsem udeležencem ekstempore ter gradbenemu inženirju, g. Igorju Fabjanu, ki vodi izvedbo obnove štanjelskega gradu, ki je tokrat vodil tudi organizacijski odbor za izvedbo ekstempore in si prizadeval, da se zaključna prireditev organizira v Štanjelu.

Kulturna dediščina in identiteta Krasa, ujeta na zanimivih fotografijah

Krapež je poudaril ključne kriterije izbora najboljših fotografij, kot so kakovost fotografij, kadriranje, izvirnost pristopa do motiva in likovne elemente.

»V vseh nagrajenih fotografijah smo prepoznali vključitev tipičnih elementov Krasa in Štanjela, kar je še dodatno obogatilo naš izbor. Te fotografije ne

prikazujejo le naravne lepote, ampak tudi kulturno dediščino in identiteto tega edinstvenega območja. Prepričani smo, da bodo dela navdihnili ljubitelje fotografije in širšo javnost,« je poudaril g. Krapež. Gospod Petaros je skupaj s svetnikom in predsednikom Odbora za negospodarske in družbene dejavnosti Občine Komen, g. Urbanom Grmek Masičem, podelil tri nagrade in tri diplome v vsaki kategoriji ter praktične nagrade kraških ponudnikov.

240 fotografij, 34 avtorjev, 12 nagrajenih

Na temo Kras so nagrade prejeli: Primož Kobal, Igor Fabjan (Sežana) in Stojan Spetič, diplome pa Bogdan Čok (Divača), Jana Štok (Sežana) in Aleš Lemut. Nagrade za najboljše fotografije z motivom Štanjela so prejeli: Radivoj Moseetti, Igor Petaros (Divača) in Andrej Udovič, diplome pa Jana Štok, Primož Kobal in Simon Kovačič. Prireditev, ki jo je povezovala ga. Irena Kovačević, so obogatili še pevci Vokalne skupine Kresnik pod vodstvom Mirana Žitka in mlada plesalka Ajda Fabjan. Fotografije ekstempore Kras 2024 bodo vse do konca leta krasile stene grajskega dvorišča, Grajzarjeve galerije in Fabianijeve dvorane v Štanjelu.

Nagrajenci in prejemniki diplom

Besedilo in foto: Olga Knez

Festival mladih kamišibajkarjev s Krasa

V knjižnici v Divači se je 15. novembra odvijal Festival mladih kamišibajkarjev s Krasa, ki je regijski festival in predizbor za 4. dan kamišibaja otroških ustvarjalcev Slovenije, ki bo letos potekal 1. decembra v Črnomlju. Nastopilo je 18 mladih kamišibajkarjev iz osnovnih šol Divača, Dutovlje, Hrpelje, Komen in Sežana, ki so ustvarjali pod mentorstvom Vesne Marion, Vlaste Markočič, Tanje Samec, Mateje Jerina, Sare Žagar in Ljuba Vasiča. Učenci so sami izbirali, pripravili in tudi narisali zgodbe, največkrat pa so se odločili in uprizorili znana in lažja besedila, kot so ljudske in otroške pripovedi. Segli pa so tudi po pesmih Srečka Kosovela (Škrat Dobrošin, Otok s sončnico in Naš prašiček) in delih raziskovalke pripovednega izročila Anje Štefan (Štiri črne mravljice, Čebela in Boben). Pod mentorstvom Tanje Samec je Julija Janko predstavila ljudsko Kako so Kraševci ostali brez vode. Kot je povedala učiteljica likovne umetnosti in mentorica študijskega krožka kamiši-

baj na divaški in hrpeljski šoli Vesna Marion, ki je tudi povezovala prireditev, si želijo, da bi v šolske interesne dejavnosti pritegnili in vključili še več mladih, ki bi se ukvarjalo s tovrstno tonsko gledališko umetnostjo. Vodja divaške knjižnice Tanja Bratina Grmek se je s skromnim darilcem zahvalila za uspešen nastop

vsem mladim kamišibajarkam Krasa in Brkinov, številni gledalci in poslušalci pa so jih nagradili z dolgim aplavzom in jim zaželeli vse dobro na državnem festivalu v Črnomlju, kamor se bo preselil iz Štanjela, kjer je potekal tri leta.

Besedilo in foto: Olga Knez

Kmečke žene na ekskurziji po Cerknškem in Ribniškem

Kmetijska svetovalna služba iz Sežane pri Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica je v sodelovanju s turistično agencijo Idejaturizem in Društvom kmetič Sežanske regije 4. septembra 2024 organizirala strokovno ekskurzijo na Cerknško in Ribniško.

Prvi obisk smo imele v Hiši izročil v Dolnji vasi, kjer nas je pričakala ga. Ljoba Jenče. Predstavila nam je Hišo izročila in njeno poslanstvo. Veliko pozornost in

ljubezen posveča zbiranju in ohranjanju nesnovne kulturne dediščine ter prenosu znanj na mlade. Preko projekta so pred leti naredili drevaka – tradicionalni jezerski čoln. Na tem območju je bilo včasih razvito lanarstvo in gospa Ljoba nam je ob pripovedovanju prikazala, kako pridemo od semena do preje. Koliko truda in volje je potrebno, da pridemo do klobčiča preje! Tu se ukvarjajo tudi z aromaterapijo, saj pridobivajo eterična

olja. Najbolj znano je olje avtohtonega drevesa jelke. Bile smo navdušene, kaj vse počnejo in kako z veseljem to delajo. Čas nas je preganjal in po pokušini smrekovega čaja smo pot nadaljevale do Žerovnice, kjer smo v gostilni Pri Stani imele toplo malico. Skuhali so nam njihovo tipično enolončnico iz kolerabe »kavro«.

Od tu nas je pot vodila v Laze pri Gornjem jezeru do kmetije T'Dolenj, kjer nam je ga. Katarina predstavila kmetijo. Imajo še ohranjen star lesen skedenj, kjer je tudi kašča, ki jo še vedno uporabljajo za spravilo žita, fižola, suhomesnatih izdelkov in še kaj. Tu je letnica 1746, kar pomeni, da cenijo našo dediščino, da so jo ohranili do danes. Stari oče je še imel žago venecijanko, ki pa žal ni več v uporabi. Kmetija je usmerjena pretežno v sadjarstvo in sadje predelajo v različne izdelke – od marmelad, sokov, likerjev do žganja. Imajo stare hruške, ki rastejo na dnu Cerknškega jezera, in ko je jezero polno vode, rastejo iz vode. Ob našem obisku v jezeru ni bilo vode. Po pokušini hišnih dobrot smo se odpeljale do Ribnice, kjer smo imele voden ogled muzeja v Gradu Ribnica in Rokodelskem centru

Ribnica. V delavnici so nam prikazali izdelovanje košare iz leskovega lesa. Videle smo, da ni tako enostavno in lahko priti do končnega izdelka, saj je treba imeti veliko spretnosti in znanja.

Naslednji obisk smo imele pri Lončar-

stvu Pogorelec & Češarek v Dolenji vasi, kjer nam je gospod Janez prikazal, kako se izdelata potičnik. Tudi pri tem delu je potrebna natančnost.

Pred kosilom pri Andoljšku smo si v Ribnici ogledale še Škrabčevo domačijo,

kjer se je rodil pater Stanislav Škrabec, eden najpomembnejših jezikoslovcev slovenistov 19. stoletja.

Polne lepih vtisov smo pot nadaljevale proti domu.

Besedilo in foto: Milena Štolfa

Proslavili mednarodni dan gluhih

Letošnji mednarodni dan gluhih in naglušnih, ki sta ga organizirala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče, je potekalo tretjo soboto v septembru v Slovenskih Konjicah. Zbralo se je več sto udeležence iz trinajstih regijskih društev, ki izvajajo posebne socialne programe za uporabnike na lokalni ravni. Župani in predstavniki vseh treh pokroviteljskih občin so sprejeli predsednike in sekretarje društev, slavnostna akademija pa se je odvijala v Domu kulture v Slovenskih Konjicah. Letošnji mednarodni dan gluhih, ki ga od leta 1958 obeležujemo tretjo soboto v septembru, je potekal pod sloganom »Želim biti del vključujoče družbe«.

V uvodu slavnostne akademije so pevke Ženskega pevskega zbora Slovenske Konjice zapele Konjeniški valček in Dan ljubezni, ki sta bili prevedeni v slovenski znakovni jezik. Nabito polno dvorano obiskovalcev so pozdravili predsednik domačega društva Matevž Marinko, podžupana občin Slovenske Konjice in Zreč Primož Poklič in Drago Šešerko ter župan Občine Vitanje Andraž Pogorelec. Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič je izpostavil dva ključna izziva, s katerima se srečuje okrog 1500 gluhih v Sloveniji. To sta sistemsko

financiranje in razvoj slovenskega znakovnega jezika ter dostopnost do informacij in komunikacije v povezavi z 62.a členom Ustave, ki zagotavlja svobodno uporabo in razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zaključil je z mislijo, da gluhi in naglušni ter gluhoslepi potrebujejo podporo za doseg enakovarnosti.

Slavnostna govornica je bila predsednica Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije Mojca Vavpetič, ki je prav tako spregovorila o vključevanju ter podpori gluhih in naglušnim v naši družbi. Kako pa se gluhe osebe soočajo s številnimi izzivi v življenju, so organizatorji prikazali v številnih filmčkih, ki sta jih posnela in zmontirala Tibor Pavlič in Franc Ribič. Medobčinsko društvo gluhih

in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče, ki že 13. leto uspešno deluje in povezuje gluhe in naglušne ter ima podporo vseh treh občin, je ob priložnosti izdalo tudi lično brošuro

Po končani slavnostni akademiji, ki jo je vodila Tjaša Kangler, so si zbrani ogledali turistične znamenitosti Slovenskih Konjic ter program nadaljevali v športni dvorani s kosilom, srečelovom in šaljivimi športnimi igrami. Med udeleženci so bili tudi člani Društva gluhih in naglušnih Južne Primorske s predsednico Darjo Mujkanović, sekretarko Sonjo Bordon in predsednikom kraške podružnice Milanom Šucom. V prihodnjem letu koprsko društvo praznuje 70. obletnico delovanja.

Besedilo in foto: Olga Knez

Novi prostori za študijski krožek Krožiišče

Študijski krožek Krožiišče, kjer deluje že leto in pol pod vodstvom upokojene prof. biologije Vilme Colja 10 članic v okviru Ljudske univerze Sežana, je po zaslugi direktorice sežanske Ljudske univerze Marjete Stepančič Slavec in sežanskega župana Andreja Sile končno dobil nove prostore. Prvo izmenjevalnico oblačil so članice imele junija lani na

ljudski univerzi, kjer so se sicer srečevali s prostorskimi problemi. Občina Sežana jim je konec avgusta namenila prostor na Partizanski cesti 15 v Sežani, ki ga je Komunala Sežana v dveh tednih uredila. Pisarno nekdanje Zveze kulturnih organizacij so spremenili v prostor za izmenjavo oblačil. Kot je na odprtju novih časnih prostorov poudaril župan Sila, se s

prostorsko stisko srečujejo tudi preostala društva v občini, a je občinsko vodstvo priskočilo na pomoč ŠK Krožiišče, ki si prizadeva, da odrabljene in odslužene stvari ne gredo na odpad. V novih prostorih, ki se nahajajo sredi mesta, bodo lahko delovali tudi v primeru slabega vremena, v lepem vremenu pa bodo izmenjevalnico oblačil pripravili kar na platoju za stavbo,

kar bo na očeh mimoidočih. Po besedah Mojce Uršič, strokovne delavke za odnose z javnostmi Komunale Sežane, so

veseli, da je izmenjevalnica dobila stalno mesto. Pripravljajo tudi nov projekt, s katerim se bodo prijaviili na razpis Lokalne

akcijske skupine Krasa in Brkinov, ki bo omogočil ponovno uporabo odsluženih predmetov. Vilma Colja pa si želi, da bi se v ŠK Krožiišče vključilo čim več mladih in tudi moških. Prepričana je, da bodo vse članice krožka še naprej sodelovale s ciljem vseživljenjskega učenja, ozaveščanja okolice o pomenu spoštovanja in varovanja okolja, dolgotrajne uporabe dobrin in zmanjševanja kupa odpadkov. Župan Sila je z mentorico ŠK Krožiišče Vilmo Colja in direktorico Ljudske univerze Marjeto Stepančič Slavec simbolično prerezal trak in tako predal majhne, a prisrčno obnovljene prostore v uporabo z željo in upanjem, da naj stvari krožijo in iščejo nove uporabnike, ne smetišča. Prostori, v katerih delujejo po načelu toliko kosov prineseš, toliko jih odneseš, so odprti vsak tretji četrtek v mesecu od 15. do 18. ure.

Besedilo in foto: Olga Knez

Jesensko-zimsko druženje, obogateno z novimi znanji

V okviru *Letnega programa izobraževanja odraslih* je Ljudska univerza Sežana v jesensko-zimskem času izvedla tri delavnice, ki so občanom ponudile pestro in vsebinsko bogato izobraževanje.

Na delavnici ličenja so se udeleženske naučile osnovnih in naprednih tehnik ličenja, s pomočjo katerih bodo izpopolnile svoj videz in se bolje počutile v svoji koži. Pod strokovnim vodstvom predavateljice so spoznale različne vrste ličil in tehnike nanašanja ličil za vsakdanji videz kot tudi za posebne priložnosti. Posebna pozornost je bila namenjena negi kože pred ličenjem, izboru ustreznih tonov in izdelkov ter uporabi ličil za poudarjanje naravne lepote.

Na delavnici priprave domače pašte in raviolov so udeleženci pridobili dragocene veščine, ki jim bodo omogočile, da v prihodnosti sami pripravljajo sveže, domače testenine. Osvojili so osnovne tehnike priprave domačega testa za pašto, naučili so se oblikovati različne vrste testenin, pripraviti raviole ter uporabe ustrezne začimbe in zelišč pri kuhanju testenin. Udeleženci se niso naučili le

tehničnih veščin, ampak so tudi uživali v ustvarjalnem procesu in se povezali z drugimi ljubitelji kulinarike.

Za tiste, ki so želeli ustvariti praznično okrasitev za svoj dom, je bila na voljo delavnica izdelave adventnega venčka. Na delavnici so udeleženci imeli priložnost izkazati svojo ustvarjalnost in izdelati čudovite adventne venčke, ki bodo v prihajajočih tednih popestrili njihove domove ter ustvarili prijetno praznično vzdušje. Pod vodstvom izkušenega mentorja so udeleženci spoznali različne tehnike in materiale, potrebne za izdelavo adventnih venčkov. Uporabili so naravne materiale, kot so smrekove veje, mah in druge okrasne elemente, ki so jih kombinirali z barvnimi okraski in svečami. Na delavnici udeleženci niso pridobili le praktičnih spretnosti, temveč tudi občutek za estetiko in harmonijo v okrasitvah. Poleg tega je bila delavnica priložnost za druženje in povezovanje z drugimi, saj so udeleženci delili ideje, izkušnje in nasvete ter skupaj ustvarjali v prijetnem in sproščenem okolju.

Delavnice so pripomogle k pridobiva-

nju novih spretnosti v ljubiteljskih dejavnostih, ki spodbujajo ustvarjalnost in pozitivno preživljanje prostega časa. Za leto 2025 pripravljamo zanimive vsebine, ki bodo občanom omogočile učenje novih veščin, povezovanje z drugimi ter nudile še več priložnosti za osebni in skupnostni razvoj.

Besedilo in foto: Ljudska univerza Sežana

KOSOVELOV
DOM SEŽANA

PRIHAJA NA NAŠE ODRE

Sobota, 14. december 2024, ob 17.00
plesno gledališka predstava, premiera, 4+
ZVEZDICA ZASPANKA

Nedelja, 15. december 2024, ob 17.00
koncert
NOVOLETNI KONCERT KRAŠKE PIHALNE GODBE

Torek, 17. december 2024, ob 19.00
plesni nastop
BOŽIČNO-NOVOLETNI NASTOP BALETNEGA DRUŠTVA SEŽANA

Četrtek, 19. december 2024, ob 20.00
dokumentarni film s pogovorom
NEKOČ V POSOČJU

Petek, 20. december 2024, ob 19.00
koncert
NOVOLETNI KONCERT GLASBENE ŠOLE SEŽANA

Sobota, 21. december 2024, ob 18.00 in 20.00
kratki animirani filmi za otroke in odrasle
NOČ KRATKIH FILMOV

Nedelja, 22. december 2024, ob 17.30
animirani film, sinhronizirano
MUFASA: LEVJI KRALJ 3D (Mufasa: The lion king)

Nedelja, 22. december 2024, ob 20.00
drama (film)
SOSEDNJA SOBA (The room next door)

Ponedeljek, 23. december 2024, ob 20.00
novoletni koncert Kosovelovega doma Sežana
AVTOMOBILI

Petek, 27. december 2024, ob 17.00
lutkovna predstava s sprejemom Dedka Mraza
VIDKOVA SRAJČICA

Ponedeljek, 13. januar 2025, ob 20.00
gledališka predstava
PREBRISANE MALE LAŽI

Sobota, 18. januar 2025, ob 10.00
lutkovna predstava, 3+
VOLK IN KOZLIČKI

Sreda, 22. januar 2025, ob 20.00
komedija
ALFA SAMSKI

Ponedeljek, 27. januar 2025, ob 20.00
komična operna predstava
LAŽNA VRTNARICA

ENA, DVE, TRI ... SNEŽINKE.
PLAZ DOBRIH ŽELJA!

Eko napovednik Komunale Sežana

Urniki odvoza ostanka komunalnih odpadkov za leto 2025:

Vse hitreje se bliža zaključek leta 2024. Bodite pozorni, v drugi polovici decembra v svojih poštnih nabiralnikih pričakujte kuverte z urniki odvoza ostanka komunalnih odpadkov za leto 2025, kuponi za oddajo odpadkov na zbirnem centru ter z navodili in pravili ravnanja z odpadki. Tiskovin ne zavržite, saj so vsebine aktualne vse leto 2025!

Spremembe urnikov v času božično-novoletnih praznikov:

Obveščamo vas, da bo v času božično-novoletnih praznikov spremenjen urnik Zbirnega centra Komen in Centra za ravnanje z odpadki Sežana (CERO Sežana). Prav tako bodo delno spremenjene uradne ure uprave Komunale Sežana. Odvoz ostanka odpadkov iz gospodinjstev bo potekal nemoteno po urniku, odvoz odpadkov za poslovne uporabnike se bo nadomestil v dneh pred in po praznikih. Odvoz odpadkov po terenu bo dodatno potekal tudi na praznična četrta, 26. decembra 2024 in 2. januarja 2025. Zbirni centri bodo na praznične dni zaprti.

ZBIRNI CENTER KOMEN – redni urnik:

torek, od 9h do 13h
četrtek, od 14h do 17h
sobota, od 9h do 13h

sprememba urnika

torek, 24. 12. 2024, od 8h do 11h
torek, 31. 12. 2024, od 8h do 11h

CERO Sežana – redni urnik:

ponedeljek–petek, od 7h do 16h
sobota, od 8h do 13h

sprememba urnika

torek, 24. 12. 2024, od 7h do 15h
torek, 31. 12. 2024, od 7h do 15h

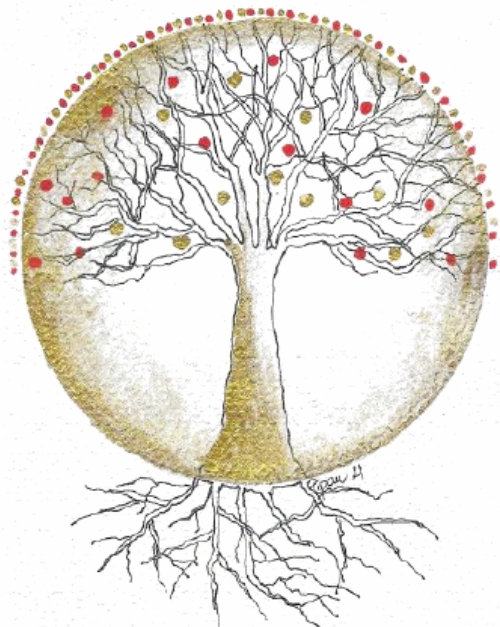
Uradne ure upravne stavbe, Partizanska cesta 2, Sežana:
ponedeljek, od 8h do 11h
sreda, od 8h do 11h in 13h do 15h
petek, od 8h do 13h

Izjemoma petkove uradne ure dne 27. 12. 2024 in 3. 1. 2025 odpadejo, prav tako ni uradnih ur na praznične dni.

Naj bo leto 2025 polno zdravja, veselja in uspehov! Hvala za vaše zaupanje – skupaj z vami bomo tudi v novem letu skrbeli za čisto in prijazno skupnost. Srečno in vse dobro!

Komunala Sežana, d. d.

»Nikar ne pozabimo, da je drevo naših želja,
naših sanj in naših hrepenenj zelo visoko drevo.
Nenehno poganja in cvete in nenehno rodi. In prav je, da je visoko!
In prav je, da še raste, zakaj čim bliže je soncu, tem lepši je sad...«
(Ciril Kosmač, Na pragu novega leta)

Srečno 2025!

Otroci in zaposleni Vrtca Sežana

I FEEL
SLOVENIA

KRAŠKE TRGOVINE

PODPRITE LOKALNO

MITSKI PARK RODIK

Rodik 6
6240 Kozina
070 569 882
info@mitski-park.eu

TIC DUTOVLJE

Dutovlje 65
6221 Dutovlje
05 764 15 49
dutovlje@visitkras.info

TIC LOKEV

Lokev 139
6219 Lokev
05 762 10 17
lokev@visitkras.info

TIC SEŽANA

Partizanska cesta 4,
6210 Sežana
05 731 01 28
sezana@visitkras.info

TIC ŠTANJEL

Štanjel 1a
6222 Štanjel
+386 5 769 00 56
stanjel@visitkras.info

www.visitkras.info

ZP Medobčinsko
Društvo Prijateljev
MS Mladine Sežana

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

Radio Capris

HLADILNIK TOPLEGA SRCA

DOBRODELNA AKCIJA ZA DRUŽINE, KI NAS POTREBUJEJO

Od 1. 12. 2024 do 31. 12. 2024

bomo v Eurospinovih trgovinah v
Sežani in Kozini zbirali hrano
in ostale izdelke za otroke
in družine v stiski.

HVALA, DA NAM
POMAGATE DELATI
DOBRA DELA.

Pametni nakup

Praznični december in prireditve za otroke občine Komen 2024

V ORGANIZACIJI MEDOBČINSKEGA DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE SEŽANA

ponedeljek, 23. 12. 2024

ŠTANJEL – osnovna šola

- ob 8.10

- Gledališka predstava »Cirkus nerodne Avguštine«
- Gledališče Bičikleta
- Sprejem dedka Mraza (osnovna šola, vrtec Štanjel in izven)

ponedeljek, 23. 12. 2024

KOMEN – krajevna dvorana

- ob 10.15

- Gledališka predstava »Cirkus nerodne Avguštine«
- Gledališče Bičikleta
- Sprejem dedka Mraza (osnovna šola, vrtec Komen in izven)

Prireditve so brezplačne in jih sofinansirajo Občina Komen, lokalni donatorji in posamezniki. Prisrčno vabljeni!

Več o prireditvah za otroke občin Krasa in Brkinov na naši spletni strani: www.mdpm.si

Člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana vam želimo vesele praznike in srečno 2025!

Spoštovane občanke in občani!

Občinski Svet vam s "SREČO" naše članice želi SREČNO, ZDRAVO, USPEŠNO IN ZADOVOLJSTVA POLNO LETO 2025!

Damjan, Stojan, Jože, Goran, Ivo, Metka, Bojan, Marko, Dunja, Urban, Alenka, David in Adrijana

SREČA

Sreča ni v denarju in materialnih stvareh,
sreča je v lepih trenutkih, ki jih držiš v dlaneh!
Sreča je topel stisk roke in iskren objem,
je lepa beseda namenjena vsem.
Sreča ne pozna zavisti, zamer in grdih besed,
ne pozna hudobije, ki ponuja jo svet.
Sreča je, ko žalostnemu tolažbo daš
in če tudi trpljenje za del življenja imaš.
Sreča je povsod okoli nas,
če le s srcem in dušo gledati znaš!
Torej odprimo srca in oči
in pogledjmo kje vse sreča leži!
**In vsak, tudi najbolj navaden dan,
naj bo v letu 2025 s kapljico sreče obsijan!**

Adrijana K.

Ko se ozremo nazaj,
vidimo svoje korake, svoje sledi in
spomini oživijo, ne tonejo v pozabo.

Lepo je, če te ob tem prežemata
veselje in zadovoljstvo.

Zato naj v soju novoletnih želja
zažarijo iskrene misli, srčne želje in
dobra dejanja, ki bodo stkale lepe sledi
in prijetne spomine na prehojeno pot
v letu 2025.

SREČNO na tej poti.

Vladislava Navotnik
JSKD OI Sežana

Novo leto, nov začetek

*Naj vam leto 2025
prinese prijetne, dragocene in
vesele trenutke*

Burja

V prihajajočih praznikih
podarite nekaj uporabnega.
OBIŠČITE NAS!

OPTIKA TOM

etui za očala
krpica za očala
bon za pregled vida
vrednostni darilni bon
verižica - držalo za očala
set za čiščenje očal

**VESELE PRAZNIKE
IN
SREČNO 2025!**

WWW.OPTIKATOM.COM
Kosovelova ulica 1b, 6210 Sežana, TEL: 05 730 47 70

ŠTANJEL
RIVER KRASA

PRAZNIČEN ŠTANJEL

15. DECEMBER 2024

- * Praznična tržnica
- * Otroška predstava in obisk Dedka Mraza
- * Otvoritev razstave jaslic
- * Nedeljski popoldan s kraškimi vinarji - Balončki na grajskem dvorišču ter saksofonistom
- * Otvoritev umetniške svetlobne inštalacije v Ferrarijevem vrtu

Organizatorja prireditve: ORA Krasa in Brkinov ter Grad Štanjel Restaurant

Več informacij na:
WWW.VISITSTANJEL.SI

»ČAS ZA PRAZNOVANJE« BRDA. VIPAVSKA DOLINA. KRAS IN BRKINI. SPODNJE POSOČJE.

Pred vrati je december, za mnoge najlepši mesec v letu, ki vabi k praznovanju in druženju, zaključevanju starega in načrtovanju novega. Tudi skupnih aktivnosti na področju turizma v širši regiji.

Med dobre, sedaj že tradicionalne skupne zgodbe sodi

enotna novoletna dekoracija,

ki krepí usklajeno podobo povezanega teritorija, utrjuje vezi med prebivalci in ponuja izvirno dobrodošlico obiskovalcem.

VABIMO VAS,

da letošnje skupno novoletno voščilo podpremo z enotnim motivom OKNA.

OKNO je simbol perspektiv in razgledov, predstavlja pogled na zunanji svet, odprtost do različnih možnosti in spoznavanja novih stvari. Hkrati odpira navzven notranji svet.

Je simbol komunikacije in povezovanja, omogoča vstop svetlobe in energije v prostor, tudi v človeka.

Odpira nove možnosti in odkrivanje neizkoriščenih potencialov. Tudi v čezmejnem prostoru.

Praviloma ima vsak dom, zgradba, poslovni prostor vsaj eno **OKNO**, ki lahko v decembru zasije navzven, okrašeno z izvirnimi dekoracijami iz **naravnih materialov!**

Okna s polkni ali brez se lahko umestijo in okrasijo tudi na drugih lokacijah na prostem.

Povezani v lepih dejanjih ustvarjamo dobro energijo in prijetno vzdušje v okolju, kjer živimo in to prepoznavajo in cenijo tudi obiskovalci.

Hvala za vaš prispevek k enotni praznični podobi Brd, Krasa, Brkinov, Vipavske doline in spodnjega Posočja, ki z lepim in močnim sporočilom naslavlja prihodnost.

Naj praznične luči osvetlijo prave poti v letu, ki prihaja.

Želimo vam vesele praznike in SREČNO 2025!

Za Brda
ZTKMŠ Brda

Za Vipavsko dolino
JZ za turizem NG in VD
Ter Zavod Trg Vipava

Za Kras in Brkine
ORA Krasa in Brkinov

Za Miren Kras **Za spodnje Posočje**
JZ Miren Kras ZTKMŠ Kanal

